

Intézmény OM-azonosítója: 201 908
Intézmény Neve, Címe: Romonyai Óvoda
7743 Romonya, Béke utca 40.
Blog: romonyaiovoda.blogspot.hu

Intézmény fenntartója: Bogád-Romonya Intézményfenntartó Társulás

Romonyai Óvoda

Pedagógiai Program

“Légy képes”

ÓVODÁNK ADATAI

Neve:	Romonyai Óvoda
Címe:	7743 Romonya, Béke utca 40.
Telefon/fax:	72/473-450, 30/277-9110
E-mail cím:	romonya.ovoda@index.hu
Elektronikus elérhetőség:	romonyaiovoda.blogspot.com
Fenntartója:	Bogád- Romonya Intézményfenntartó Társulás
Címe:	
Alapító Okirat száma:	Bogád község Önkormányzat Képviselő- testülete 125/2012.(XI.17.) sz. határozata Romonya Község Önkormányzat Képviselő- testülete 56/2012.(XII.17) sz. határozata
A program megnevezése:	Légy képes
Kelte:	2018-08-29
Az óvoda vezetője:	Riesz Adrienn
A program benyújtója:	Romonyai Óvoda Nevelőtestülete
	Érvényes:

Módosítás dátuma: 2018.08.31.

TÖRVÉNYI MEGFELELTETÉS

Alaptörvény

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Törvények

- 2012.évi CXXIV. törvény A nemzeti köznevelésről szóló 2011.évi CXC. törvény módosításáról
- 2012. évi XXIX. törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 2011. évi CXXIV törvény a nemzeti köznevelési törvényről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról
- 1997. tv. XXXI. törvény A gyermekek védelméről és jogairól

Rendeletek

-
- 17/2018 (VII.) Korm.rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17) Korm.rendelet módosításáról.
- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 229/20012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irány-elve
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja
- A Kormány 137/2018. (VII. 25.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

TARTALOMJEGYZÉK

Az óvoda helyi nevelési programjának szerkezete

BEVEZETÉS	9
1. HELYZETELEMZÉS	10
1.1. Településünk földrajzi helyzete, története, értékek	10
1.2. Óvodánk jellemzői	11
1.2.1. Személyi feltételek.....	11
1.2.2. Tárgyi feltételek.....	13
2. AZ ÓVODA JÖVŐKÉPE	15
2.1. Óvodakép	15
2.2. Gyermekkép	15
3. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI	16
4. AZ ÓVODA KÜLDETÉSNYILATKOZATA, ÉRTÉKEI	16
4.1. Küldetésnyilatkozatunk	16
4.2. Nevelési értékeink	17
5. AZ ÓVODA NEVELÉSI CÉLKITŰZÉSEI	18
5.1. Általános célkitűzés	18
5.2. Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzés	18
6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI	19
6.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program	19
6.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja.....	19
6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai	19
6.1.3. Az egészséges életmód alakításának tartalma	20
6.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	26
6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése	27
6.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés célja	27
6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai:.....	27
6.2.3. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma	28
6.2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	31
6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	32
6.3.2. Az óvodapedagógus feladatai	33
6.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma	33
6.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	34

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE	34
7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek	34
7.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermek.....	34
7.1.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése	41
7.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek	41
7.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek	43
7.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	45
8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK EGYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	45
8.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja	45
8.2. Az óvodapedagógus feladatai	46
8.3. A hátrányos helyzet okai.....	46
8.4. A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések.....	47
9. GYERMEKVÉDELEMMEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG	48
9.1. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek célja	48
9.2. Az óvodapedagógus feladatai	49
9.3. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel.....	50
9.3.1. Együttműködés a Gyermekjóléti Családsegítő szolgálattal.....	50
9.3.2. Együttműködés a védőnővel.....	50
9.3.3. Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal.....	50
9.3.4. Együttműködés a Kisebbségi Önkormányzattal.....	51
9.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	51
10. A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI	51
10.1. A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének célja.....	51
10.2. Az óvodapedagógus feladatai	52
10.3. Az együttműködés tartalma.....	52
10.4. Kapcsolattartás lehetőségei.....	53
11. NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉSBEN RÉSZT VEVŐ ÓVODA NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK.....	56
11.1. A német nemzetiségi nevelés célja	56
11.2. Az óvodapedagógus feladatai	56
11.3. A német nemzetiségi nevelés tartalma	57
11.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	57

12. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK.....	57
12.1. Az egészségnevelés és környezeti nevelés célja.....	58
12.2. Az óvodapedagógus feladatai	58
12.3. Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma.....	59
12.4. Együttműködés az óvoda partnereivel	60
13. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK	60
13.1. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja.....	61
13.2. Az óvodapedagógus feladatai	61
13.3. A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések területei	61
13.3.1. Szervezési feladatok	61
13.3.2. A nevelőtestület együttműködése	62
13.3.3. Pedagógiai munka kiemelt területei.....	62
13.3.4. A Gyermekvédelemmel és az egészségügyi ellátással a szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok	64
13.3.5. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel	65
13.3.6. Óvoda- iskola átmenet támogatása	66
13.3.7. Szülőkkel való kapcsolat, együttműködés.....	66
13.3.8. Intézményi önértékelés, eredményesség.....	67
13.4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	67
14. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	67
14.1. Játék.....	67
14.1.1. A játék célja	68
14.1.2. Az óvodapedagógus feladatai	68
14.1.3. A játék tartalma.....	68
14.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	74
14.2. Verselés, mesélés	74
14.2.1. A verselés, mesélés célja	74
14.2.2. Az óvodapedagógus feladatai	75
14.2.3. A verselés, mesélés tartalma.....	75
14.2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	77
14.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc.....	77
14.3.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja.....	77
14.3.2. Az óvodapedagógus feladatai	77
14.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma	78
14.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	82

14.4. Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka.....	82
14.4.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja	83
14.4.2. Az óvodapedagógus feladatai	83
14.4.3. Az ábrázoló tevékenységek szinterein a feltételek megteremtése	83
14.4.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	84
14.5. Mozgás.....	85
14.5.1. Mozgás célja	85
14.5.2. Az óvodapedagógus feladatai	85
14.5.3. A mozgásfejlesztés tartalma	87
14.5.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	90
14.6. A külső világ tevékeny megismerése	90
14.6.1. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet	90
14.6.1.1. A környezet és a természet tevékeny megismerésének célja.....	90
14.6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai	91
14.6.1.3. A természeti és társadalmi környezet megismerésének tartalma, témakörei ...	91
14.6.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	97
14.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések.	97
14.6.2.1. A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének célja	97
14.6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai	98
14.6.2.3. A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének tartalma...	99
14.6.2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	99
14.7. Munka jellegű tevékenység	99
14.7.1. A munka célja	100
14.7.2. Az óvodapedagógus feladatai	100
14.7.3. A munkajellegű tevékenység tartalma.....	102
14.7.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	102
14.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	102
14.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja.....	102
14.8.2. Az óvodapedagógus feladatai	103
14.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei	103
14.8.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	105
15. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	107
15.1. Szervezeti és időkeretek	107
15.2. Heti rend és napirend kialakítása	107
15.3. Az óvodai nevelés tervezése	109

15.4. A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok.....	110
15.5. Az óvoda speciális szolgáltatásai	112
15.6. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	113
16. A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK.....	113
17. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	115
17.1. Óvoda- Iskola	116
17.2. Óvoda-Fenntartó	117
17.3. Óvoda- Közművelődési Intézmények.....	117
17.4. Óvoda- Civil Szervezetek	118
17.5. Óvoda- Egyház.....	118
17.6. Óvoda- Egészségügyi, Szakmai szolgáltatások és szakszolgálatok, utazó gyógypedagógiai hálózat	118
18. MELLÉKLETEK.....	119
18.1. Az óvoda helyi nevelési programjának végrehajtásához szükséges, a nevelő- fejlesztő munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke	119
18.2. Német nemzetiségi nevelésünk céljai, feladatai	123
19. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK.....	129
➤ 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról.....	129
20. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK.....	130

BEVEZETÉS

Óvodánk mottója:

**„Engem ne emeljen a magasba senki, ha nem tud addig tartani, míg tényleg megnövök.
Guggoljon ide mellém, ki nem csak hallani, de érteni akar, hogy közel legyen a
szívdobogásunk.”**

(Birtalan Ferenc: Míg megnövök)

Óvodakép

Óvodánk nyitott, partnereink betekintést nyerhetnek mindennapjainkba, ünnepeinkbe. Céljainkat a családdal szorosan együttműködve, a szülői nevelést kiegészítve kívánjuk elérni. Nevelési feladataink megvalósításában a gyermek egyéni szükségleteihez igazodó, a másságot elfogadó és igazodó, sikerorientált neveléssel segítjük az esélyegyenlőség megteremtését, a nevelőmunka tartalmi, minőségi fejlesztését.

Jövőkép

Munkánkat kiegyensúlyozott színvonalas tevékenység jellemezze. Feladatainkat tervszerűen, tudatosan végezzük. A partneri igények felmérésével folyamatosan keressük a megújulás és a jobbítás lehetőségét. Nevelési programunk céljainak megvalósulása a folyamatos fejlődést biztosító minőségcéljaink kiteljesedését jelentsék.

Alapelveink

- ✓ A gyermekbe vetett bizalom.
- ✓ Érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes légkör megteremtése.
- ✓ A teljes gyermeki személyiség fejlesztése, az egyéni adottságok, képességek kibontakoztatása.
- ✓ Érzékenység ébrentartása a környezetbarát és környezettudatos életmód iránt.
- ✓ A gyermek alaptevékenysége a játék, amely a világ megismerésének leggazdagabb formája.
- ✓ A felzárkóztatás és tehetséggondozás alapja a differenciált fejlesztés.
- ✓ A gyermeki szocializáció elősegítése, a másság elfogadása.
- ✓ Nevelőmunkánk hatékonyságát a családdal való tapintatos együttműködés segítse.
- ✓ Az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez
- ✓ Fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljanak meg
- ✓ A sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl

1. HELYZETELEMZÉS

Közvetlen természeti környezetünk a Mecsek vidéke. A településeken megindult egy szegregációs folyamat, mely hatására a szocializációs rétegződés több szintje jelen van a településen. Gyermekük sok esetben ingerszegény környezetből, magatartási és erkölcsi normák hiányával érkeznek az óvodába.

A munkáltatói jogokat Bogád-Romonya Intézményfenntartó társulás gyakorolja.

Szociokulturális környezetünkben a társadalom minden rétegének gyermeke jelen van. Mindez az óvoda nevelőmunkája során egy tudatos fejlesztést kíván a hátránykompenzálásban és a tehetséggondozásban.

A teljes alkalmazotti közösség egy tudatos szemléletváltás eredményeként felkészült a sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelésére.

Az óvoda tágabb környezete, környezeti adottságai és a dolgozók szemlélete indította el, hogy kiemelten foglalkozzunk a környezeti neveléssel, a „Zöld Óvodai” elvárásoknak megfelelő tartalmak megvalósításával.

Ellátási terület

1.1. Településünk földrajzi helyzete, története, értékek

Az óvoda társadalmi környezete/Az óvoda gazdasági környezete

Romonya a pécsi kistérséghez tartozó kb. 500 főt számláló település ahol lassú lélekszám emelkedés mutatkozik. Az itt élő családok szociális helyzete közepes szintű. Az óvoda épületét a falu közepén találhatjuk, amely a „Zengő Gyöngye” Termelőszövetkezet tulajdonában volt, melyet ajándékként adott át a Községi Közös Tanácsnak óvoda létesítésére. Az óvoda sokáig önálló intézményként működött, majd a 2009- es évtől Közös Igazgatású Közoktatási Intézménybe szerveződött a bogádi Dr. Berze Nagy János Általános Iskola, a Nagykozári Óvoda, valamint a Romonyai Önkormányzati Óvoda. Intézmény elnevezése 2011. szeptemberétől a Dr. Berze Nagy János Óvoda és Általános Iskola Bogád-Nagykozár- Romonya. 2013 januártól Romonyai Óvoda és Bölcsőde néven működik tovább. Hosszú átszervezések sora után az intézmény újra önállóan működik szakmailag.

A változó igényeknek megfelelően a csoportszám bővítése mellett a bölcsődéi ellátás és a német nemzetiségi nevelés- oktatás is bele került az óvoda programjába. Az óvodába más településekről is járnak gyerekek: Bogád, Nagykozár, Ellend és Pereked. Az óvodába érkező gyermekek többsége megfelelő szocializációs szinttel rendelkezik, de itt is akadnak szélsőségek. Szocializációs problémák itt is jelen vannak pl.: agresszivitás, verbális agresszió, a normák és szabályok átértékelődése. 2014. szeptembertől egy sikeres DDOP pályázat jóvoltából megszépült óvodánk. Új csoportszoba kialakítására nyílt lehetőség, ami a növekvő gyermeklétszámból adódóan szükségesszerűvé vált.

2018. szeptemberétől intézményünk-jogszabályi változás végett- nem láthatja el a két éves bölcsődés korú gyermekeket. Feladatunk a gyermekek mielőbbi beóvodázásának segítése akár már két és féléves kortól, a szülők mielőbbi munkába állásának támogatása.

1.2. Óvodánk jellemzői

1.2.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott Pedagógiai Program alapján valósulhat meg, és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

	Óvodánk dolgozóinak létszáma	ebből nő
Vezető óvodapedagógus	1	1
Óvodapedagógus	6	6
Dajka	3	3
Óvodatitkár/gazdasági előadó	1 (jegyzőségi dolgozó)	
Pedagógiai asszisztens	1	1
Konyhai kisegítő személyzet	1	1
Gyógypedagógus	utazó pedagógus	
Óvodapszichológus	utazó pedagógus	
Logopédus	utazó pedagógus	

Jellemzőjük

Óvodánkban dolgozó személyzetre, pedagógusokra jellemző, hogy magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel /elfogadás, tolerancia, empátia, szeretet hitelesség/ és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal rendelkezünk.

Pedagógus feladata

- Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, individuális módszereket, technikákat alkalmaz.
- A gyermeki tevékenység során a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat beépíti, a gyermek fejlődésének elemzése alapján-melyet a fejlődés folyamatában nyomon követ az adott szükséglethez igazodó módszereket megvlasztja.
- Egy-egy nevelési helyzet problémamegoldásához alternatívákat keres és talál.
- Alkalmazkodik az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez, az eltérő pedagógiai kihívásokhoz.
- Együttműködik a különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba.

Gyógypedagógus a nevelési folyamatban

- Segíti a pedagógiai diagnózis értelmezését, nyomon követi a gyermekek fejlődését.
- Javaslatot tesz gyógypedagógia-specifikus módszerek, módszerkombinációk alkalmazására, az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerváltásokra, a gyermek igényeihez igazodó környezet kialakítására.
- Segítséget nyújt a szükséges speciális eszközök kiválasztásában, javaslatot tesz a beszerzésre.
- Együttműködik az óvodapedagógusokkal, figyelembe veszi egyéni szükségleteiket.
- Kapcsolatot tart a szülővel a rehabilitáció sikerességét szolgáló ismeretek átadásával.

Az óvodapedagógusok szakirányú végzettsége

<i>Alkalmazottak</i>	<i>fő</i>
Szakvizsgázott pedagógus	1
Felsőfokú óvodapedagógusi végzettség	7
Német nemzetiségi óvodapedagógus	2
Fejlesztőpedagógus	1
Gyógytestnevelő	1
Egyetemi Bölcsész diplomával rendelkező óv.ped.	1
Veronika zeneprojekt továbbképzés	1
Népi játékok, óvodai néptánc oktató	5
Bölcsődések az óvodában	7
Mozgásterapeuta	4

Továbbképzés területén a prioritás

- az inklúzió, az integráció, a differenciálás és esélyteremtés, tehetséggondozás egészségfejlesztés területén szerveződő továbbképzéseken való részvétel támogatása.

Célunk

- a hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása

Feladatunk

- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése
- Egymástól való tanulás megvalósítása
- Együttműködés fejlesztése

Tartalma

- Képzéseken való részvétel, új módszerek elsajátítása (egyéni, mikro csoportos, differenciált fejlesztés, kooperatív technikák alkalmazása, multikulturális tartalmak közvetítése)
- Új dolgozó beilleszkedését segítő gyakornoki rendszer működtetése
- Nevelési értekezlet
- Rendszeres bemutató foglalkozások szervezése, a nevelőmunka kiemelt területeinek és gyengeségeinek megoldására, „Jó gyakorlatok bemutatására, majd azok közös értékelése
- Esetmegbeszéléseken való részvétel
- Gyermekvédelmi munkaközösség működtetése
- A nevelési tervek egyeztetése, ismertetése a dajkákkal
- A fejlesztőpedagógusokkal (gyógypedagógussal, logopédussal) való konzultáció a DIFER mérés eredményeinek és a fejlesztés eredményeinek megbeszélése
- Nevelési időn kívüli szabadidős tevékenységekben való részvétel

Összegzés

Óvodánk hatékony működését 11 fős alkalmazotti közösség biztosítja. Tevékenységünket szolgáltatásnak tekintjük, melyet a társadalmi és partneri igényeknek megfelelően, szeretetteljes légkörben végzünk.

Óvodapedagógus folyamatos továbbképzése helyi nevelési célkitűzéseinek megvalósulását segítse. Ennek gyakorlatát a pedagógus továbbképzési program és a beiskolázási terv tartalmazza.

Nevelőtestületünk jellemzője a pedagógiai megújulásra való törekvés, a rendszeres önképzés és továbbképzés.

1.2.2. Tárgyi feltételek

Csoportszoba eszköztára

Fejlesztő szoba eszközei

Tornatermünk felszerelése

Udvarunk felszerelése

<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Normatív előírás</i>	<i>Meglévő</i>	<i>Hiányzó</i>	<i>Cserére szorul</i>
Játékok, különféle játékformák eszközei	Gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megvan		Elhasználódott eszközök folyamatos cseréje
Mozgáskultúrát, mozgás-fejlődést segítő eszközök csoportban és udvaron	Gyermeklét-számnak megfelelően	Megvan		Folyamatos eszközbeszerzés
Ének-zene, énekes játékok eszközei	Gyermeklét-számnak megfelelően	Megvan	-	-
Anyanyelvi nevelés eszközei	Gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megvan	-	Irodalmi anyag folyamatos frissítése
Ábrázoló tevékenységet fejlesztő eszközök	Gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben	Megvan	-	Évente pótlás
Természeti-, emberi-, tárgyi környezet megismerését segítő anyagok	Gyermeklét-számnak megfelelően	Megvan	-	-
Munkajellegű tevékenységek eszközei	Gyermeklét-számnak megfelelően	Megvan	-	Elhasználódott eszközök folyamatos cseréje
Tükör	Csoportonként 1	Megvan		
Logopédiai alapkészlet	Csoportonként 1	Megvan		

Dallamíró	Csoportonként 1	-	Amennyiben a gyermek fogyatékoságának fejlesztéséhez szükséges beszerezzük	
Hallásvizsgáló és hallókészüléket tesztelő felszerelés	óvodánként	-	Más közoktatási intézménnyel történő együttműködés keretében	
Szurdologopédiai eszközök	Csoportonként 1	-	Mielőbbi beszerzés	
Szöges tábla, csörgő labda	Gyermeklétszám szerint 1	megvan		

Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

<i>Eszközök, felszerelések</i>	<i>Normatív előírás</i>	<i>Meglévő</i>	<i>Hiányzó</i>	<i>Cserére szorul</i>
Tv	1	3		-
Laptop		3		-
Diavetítő	1	3		-
CD-s lejátszó, hifi berendezés	1	3		
Vetítővászon	1	1		-
Hangszer pedagógusoknak	1	3		-
Egyéni fejlesztést szolgáló speciális eszközök		Csoportonként változó		-

Tanulás eszközei:

- Szakkönyv, mese ellátottság: intézményünk szakmai anyaga több mint 500 db-os könyvtárállományból áll, mely a folyamatos szakmai megújulást jelképezi.
- Szakfolyóirat állomány: jelenleg három szakmai folyóirat jár intézményünkbe, mely segíti a szakmai közösségünk folyamatos értesülését a változó jogszabályokról.

2. AZ ÓVODA JÖVŐKÉPE

2.1. Óvodakép

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit, az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését. Az óvoda tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását és az emberi értékek közvetítését.

- Óvodánk a köznevelési rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek be-óvodáztatásától az iskolába lépéséig.
- Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a szabad játék lehetőségét.
- Az intézménybe beíratott gyermekek számára megteremti az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkört.
- Funkciói: óvó- védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók.
- Közvetetten segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- Óvodánk tevékenységrendszerével és tárgyi környezetével, a dolgozók személyes példájukkal segítik a gyermekek környezettudatos magatartásának kialakulását.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott összehangolt pedagógiai intézkedéseknek a gyermek személyiségéhez igazodnak és biztosítják minden gyermek számára az egyenlő hozzáférés lehetőségét.
- A nemzetiséghez, etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést és fejlesztését.

2.2. Gyermekkép

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében:

- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlesztését fontos feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést. Ebből következően:
- gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik,
- az iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére,
- elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségének megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását,
- biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.

3. AZ ÓVODA NEVELÉSI ALAPELVEI

Az óvodai nevelési programunk elkészítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe kell vennünk, ha van:

- a) a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelvét, valamint
- b) a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésével összefüggő irányelveket.

Alapelveink

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti azt, miközben érvényesíti a családokkal való együttműködés során a segítség családhoz illesztett megoldásait, az intervenciók gyakorlatát.
- A gyermeki személyiséget tisztelet, szeretet, elfogadás, megbecsülés, bizalom és védelem övezi.
- Megvalósul az érzelmi biztonság, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör feltétele és mindenkor, minden helyzetben a gyermek érdekeinek figyelembe vétele, és szükségleteinek kielégítése.
- Érvényesül az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodó pedagógiai intézkedések, műveltségterületek közvetítésével, a gyermekek személyiség fejlődésének és egyéni képességeinek kibontakoztatása az egyéni bánásmód elve és az esélyegyenlőség előmozdítása.
- A gyermekek folyamatos értékelése során érvényesülnek a pozitív eredmény érdekében a pozitív jutalmazás elvei és formái.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye, valamint a nemzetiségi gyermekek nevelése során; megvalósul a tolerancia, a különbözőségek elfogadásának elve, a differenciált képességfejlesztés, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció.

4. AZ ÓVODA KÜLDETÉSNYILATKOZATA, ÉRTÉKEI

4.1. Küldetésnyilatkozatunk

- A legfontosabbnak tartjuk, hogy gyermekeink otthonos, szeretetteljes, nyugodt, derűs és biztonságot adó környezetben nevelődjenek.
- Fő törekvésünk, hogy a társaikkal és a felnőttekkel való együttműködés során, elsajátítsák az együttélés szokásait, megtanuljanak figyelni, - alkalmazkodni, – együtt érezni egymással, miközben tolerálják a másságot.
- A nevelőmunkánkban megteremtjük a felszabadult mozgás sokoldalú élményét, ezáltal hozzásegítjük gyermekeiket ahhoz, hogy a környező világból minél több élményhez, tapasztalathoz jussanak.
- Nagy hangsúlyt fordítunk a játék, népi játék élményszerű és örömkeltő feltételeinek megteremtésére, hiszen általa ismerkednek meg a való világ csodáival, amely egyben tükröképe mindazoknak a tapasztalatoknak, amelyet a gyermek átélt s a játék nyelvén megfogalmazott.
- A személyiségfejlesztés során tiszteletben tartjuk gyermekek egyéni különbségeit, figyelembe vesszük életkorukhoz igazodó szükségleteit, hogy megterhelés nélkül készíthessük fel őket az iskolai életmódra.
- Céljaink eléréséhez szükségünk van a partnereink támogatására, hiszen csak közös együttneveléssel tudjuk formálni, alakítani gyermekeiket, hogy biztosan eligazodjanak a világ valóságában.
- Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.

4.2. Nevelési értékeink

Nevelési értékek	Pedagógiai feladat
A mozgás prioritása	A játékos mozgás, torna, tánc által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembevételével. A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása. Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése.
Az egészséges életmód kialakítása és fenntartása	A gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése. Az egészséges életmód, betegségmegelőzés, testápolás, tisztálkodás valamint a biztonságos környezet szokásainak alakítása. A gyermek komfortérzetének biztosítása és a testi fejlődés elősegítése. A teljes körű egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok megvalósítás. Egészséges ételek fogyasztása.
A játék elsődlegessége	Rugalmas napirend biztosítása. A szabadjáték elfogadása: az egyes gyerekek játékfejlődése, az egyéniségben rejlő lehetőségek támogatása, a társas együttműködésben rejlő lehetőségek támogatása. Derűs, nyugodt, szeretetteljes légkör biztosítása. A játék sokoldalú fejlesztő hatásának kibontakozásához változatos eszköztár biztosítása. A tárgyi környezet kiszolgáló funkciójának bővítése. A támogató, visszaható játékpedagógiai eljárások intézményi kimutatása.
Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése	Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok új formáinak alakítása. Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése. Értékek, normák kialakítása, értékorientált közösségi nevelés. Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során. A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete. A nemzeti identitástudat, kulturális értékek és a családhoz való kötődés erősítése.
Az egyéni különbségek tiszteletben tartása	Az egyéni fejlődési ütem nyomon követése a képesség fejlesztéshez kidolgozott szempontok alapján. Minden pedagógustól és nem pedagógus kollégától elvárás a máság elfogadása, a tolerancia, és a segítőkészség. Fejlődési lapok vezetése – évente legalább kétszer szülő tájékoztatása. Tervezőmunkánál a gyermek fejlettségének figyelembe vétele.

Működési értékek	Működési feladat
Minőség iránti elkötelezettség	A PP minőségi megvalósítása (a mozgás, a testséma, a percepció és a verbális fejlesztés). Helyi nevelési célok elfogadása, azokkal való azonosulás. Egyénre szabott, tudatos, célzott fejlesztés. Gyermek centrikus pedagógiai szemlélet, a gyermekek szeretete, tisztelete. Empátiás, nyugodt, biztonságot nyújtó légkör. A tevékenykedés, élményszerzés lehetőségeinek változatossága. Szakmai elhivatottság. Másság elfogadása, értékeinek tudatos közvetítése a gyermekek felé. Értékkorientáltság, pozitív beállítottság. Szeretet, megértő hozzáállás.
Együttműködési készség	A kommunikáció eszközszerének széleskörű alkalmazása (kommunikációs készségek, véleményalkotás, vitakészség fejlesztése). A döntések és a változások menedzselése, csoportmunka (team munka) a közös célok megvalósításához. A dolgozókkal és partnerekkel való jó kapcsolat kialakítása. Társadalmi részvétel biztosítása: csoporthoz tartozás, szociális érzékenység, szolidaritás, feladatvállalás, önkéntesség, civil kezdeményező-készség.

5. AZ ÓVODA NEVELÉSI CÉLKITŰZÉSEI

5.1. Általános célkitűzés

Az óvoda a köznevelési rendszer szakmailag önálló része, nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek óvodába lépésétől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig, ill. az iskolai érettség eléréséig.

5.2 Az óvoda nevelési filozófiájára épülő sajátos célkitűzés

- A 3-7 éves gyermek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:
 - az egészséges sokoldalú személyiség,
 - gyermekek környezettudatos szemlélete, nemzeti identitástudatuk erősítése
 - a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség.
- A német nemzetiségű gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk.
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek.
- A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek.
- A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén, az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek az iskolába való átmenet, zökkenő mentesebbé válik.
- Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése következtében fejlődnek a tanulási képességeket meghatározó funkciók.

6. AZ ÓVODAI NEVELÉS FELADATAI

Az óvodai nevelés feladata - az Alapprogramban deklarált - testi és lelki szükségletek kielégítése, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, erkölcsi és a közösségi nevelés biztosítása,
- az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

6.1. Az egészséges életmód alakítása, egészségfejlesztési program

CÉLUNK

A gyermekek és a szülők szemléletét úgy formálni, hogy egészségük megtartását, fokozását, visszaszerzését alapvető szükségletnek tekintsék. Önmagukért és egymásért is felelős, egészséges, edzett, a betegségeknek ellenálló, munkabíró, testileg és szellemileg harmonikus személyekké váljanak.

FELADATUNK

Olyan nyugodt, derűs, szeretetteljes légkör biztosítása, amely a kisgyermek testi, lelki és szellemi fejlődését szolgálja: biztosítja mozgásigényük kielégítését, egészségük védelmét, testi képességeik fejlődését, valamint általános edzésüket. Egészségfejlesztő környezet megteremtése, egészségfejlesztő közösségi tevékenység és egyéni képességek fejlesztése. Lehetőséget biztosítani a veszélyes helyzetekkel és anyagokkal való ismerkedésre, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítására. A családdal együttműködve az egészséges életmód, az egészségmegőrzés és a környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozása.

Az egészségfejlesztés területei:

Testi nevelés	személyi és környezeti higiénia fejlesztése egészséges táplálkozás megkedveltetése balesetmegelőzési magatartás, elsősegélynyújtás rendszeres mozgás, mindennapos testnevelés
Lelki egészségvédelem	egészségre káros szokások szenvedélybetegségek megelőzése
Szociális egészség	bántalmazás, erőszak megelőzése

6.1.1. Az egészséges életmód alakításának célja

- A gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése során
 - formálódnak az egészséges életvitelhez szükséges jártasságok, készségek,
 - fejlődnek testi, lelki képességeik.

6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek gondozása, a testi, lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése egészségük megóvása, ápolása.
- A testi fejlődés elősegítése.
- Az egészséges életmód, a testápolás, tisztálkodás, étkezés, öltözködés, pihenés és betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése.
- A gyermekek fejlődéséhez, és fejlesztéséhez szükséges egészséges, nyugodt, szeretetteljes, biztonságos balesetmentes környezet feltételeinek megteremtése, környezet megóvására irányuló szokások alakítása.

- Párhuzamos tevékenységek gyakorlásához, elegendő idő, türelmes légkör, rugalmas napirend kialakítása.
- A szokás- és normarendszer közös kialakítása, összehangolt munka, azonos norma valamennyi csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka között.
- Saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek fejlesztése ezzel az iskolai beilleszkedés közvetett segítése.
- A gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése.
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése- különös tekintettel sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében- egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonása.
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások).
- Az egészségügyi szolgálattal együttműködve a teljes körű egészségfejlesztés kiépítése, és annak működtetése.
- Szociális hátrányok enyhítése egyéni higiénés problémák megoldásával.

6.1.3. Az egészséges életmód alakításának tartalma

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfort érzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségük a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk az óvónő és gyermek, a dajka - gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációját, bánásmódját. Ennek kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszik lehetővé, alakítják a gyermekek énképét, segítik önállóvá válásukat. A tevékenységben a felnőtt- óvónő, dajka, szülő-a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva ad segítséget, és tanítja, gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhatnak. A napi életritmus megtervezésénél a gondozásra is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. Így nyílik lehetőség a gondozási teendők kultúr tartalmának közvetítésére is. (Pl.: igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés).

Az iskolakezdéshez elengedhetetlen, hogy saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek kialakuljanak, mindezeket a feladatokat önállóan végezzék.

A testápolás, öltözködés, étkezés szokásrendszere

Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, szervezettségét az óvodába lépés első pillanatától igyekszünk biztosítani.

2,5-3 éves korban: Rengeteg az önállósági törekvés kevés sikerrel, így feladatunk az önállóságra való törekvés segítése, sok segítség nyújtása.

3-4 éves korban: Segítséggel, egyéni eltéréseknek megfelelően végezzék a maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A segítségadás: folyamatos közös tevékenységet, szóbeli magyarázatot jelent.

4-5 éves korban: Kis segítséggel egyéni eltérésüknek megfelelően végezzék maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A kis segítségadás: A tevékenység szóbeli magyarázattal történő bemutatását, az önállóság egyre erőteljesebb ösztönzését jelenti.

A szokás- normarendszer az önállósági foknak megfelelően új kultúr tartalmakkal bővül (pl. megbízatás)

5-7 éves korban: Önállóan végezzék (személyük körüli) a tisztálkodási, öltözködési, étkezési teendőket, szükség szerinti segítségadással.

A szükség szerinti segítségadás: Folyamatos figyelemmel kísérést, elakadás esetén azonnali segítséget jelent.

A szokás- normarendszer kiteljesedik, az önállóság mértékének megfelelően bővül.

Testi nevelés elősegítése, fejlesztése

A testi nevelés magába foglalja:

- a gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, testápolás, egészséges táplálkozás) kielégítését, valamint
- a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését.

A testi lelki egészséget nem lehet egyszeri akcióval megteremteni, az egy folyamat. Ezért van óriási jelentősége annak, hogy milyen attitűd örökítődik át a gyermekeinkbe, milyen életmód mintát nyújtunk gyermekeinknek, milyen egészségvédő erőket plántálunk beléjük.

Gyermekeink testi komfortérzetének kialakításában nélkülözhetetlenek tekintjük a bensőséges gyermek felnőtt kapcsolatát. Tekintettel az egyéni fejlődési tempóra, kellő időt biztosítunk, és segítséget nyújtunk számukra a feladataik elvégzéséhez. Az életkornak megfelelő egészséges életrend, életritmus kialakítását figyelembe véve alakítottuk ki az óvodai napirendet, heti rendet. A gyermekek testi szükségletei (levegőzés, táplálkozás, pihenés), természetes mozgásigényének kielégítését, egészségük, testi épségük védelmét és edzésüket jelenti számunkra. Az optimális feltételek megteremtésével nemcsak az egészséges fejlődésüket biztosítjuk, hanem hozzájárulunk a betegségek megelőzéséhez, a jó közérzetük kialakulásához. Egészségnevelő munkánk eredményessége érdekében együttműködünk a családokkal.

Rendszeres mozgás, mindennapos testnevelés

A sokféle mozgás kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését és biztosítja a harmonikus személyiség alakulását. Folyamatosan bővítjük és továbbra is szeretnénk bővíteni tornaeszközeink számát és választékát. Nevelőtestületünk többsége mozgásfejlesztő terapeuta, így a mozgásfejlesztést a napi munkába építve alkalmazunk. Az óvodaudvarunk számtalan mozgásos játék szervezésére biztosítanak lehetőséget, amelyet az évszakok és időjárás függvényében használunk ki. A gyermek természetes mozgásigény sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. A mozgás megszerettetése, a mozgásigény kielégítése mindennapi feladatunk, ezért napirendünkbe beiktatunk 15-20 perces mindennapos testnevelést, melynek középpontjában a sok mozgással járó játék áll. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz

kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is, valamint a mozgáskultúra és az életen át tartó sporttevékenység megalapozását, a motoros képességek fejlesztését, a gyermekek állóképességének javítását szolgálják. A tartásjavítás, lábtorna szintén szükséges, melyet be lehet iktatni ugyancsak a napi testnevelésbe. Ugyanezt biztosítjuk a csoportszobában is. A mozgásfejlesztő szerek biztonságos, és elérhető helyen vannak, hogy szükségletüknek megfelelően bármikor hozzájuthassanak.

A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak prioritást biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek a

- a motoros lemaradás,
- a szellemi beszűkülés,
- a szociális együttműködés zavarai.

Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést érvényre juttatjuk.

Programunkban a gyógy-testnevelés, speciális hatású játékos, prevenciós gyakorlati testtartásjavító, lúdtalp – valamennyi óvónő által végezhető gyakorlati a testnevelés foglalkozásokba szervesen beépülnek. 1 fő óvodapedagógus gyógy-testnevelőszakon végzett, önálló foglalkozások keretében végzi a speciális gyakorlatsort az arra rászoruló gyermekek esetében. 4 fő mozgásterapeuta óvodapedagógus csoportos és egyéni mozgásfejlesztést is végez. A fejlesztőpedagógus/gyógypedagógus, mozgásterapeuta prevenciót és korrekciót célzó mozgástevékenységet szerveznek.

Levegőzés, pihenés és alvás

A levegő: Az egészséges életmód fontos eleme. Az évszakoktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermeknek a szabadban töltenie. A levegőzés optimális feltételeit megteremtve a gyermeki tevékenységeket lehetőség szerint a szabadban szervezzük, amelyeket élményszerűvé teszünk játékok kezdeményezésével, kirándulásokkal, sétákkal. Az egészségvédelem, edzés érdekében gondozási feladatainkat, a mozgásfejlesztést, levegőzést az időjárás változásaihoz igazítva valósítjuk meg növelve a szervezet ellenálló képességét, teherbírását. A levegő víz napfény edző hatását folyamatosan kihasználjuk, ügyelve a káros hatások (ózonlyuk levegő és vízszennyezettség) kiküszöbölésére.

A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére.

Pihenés és alvás feltételei:

- tiszta levegő, kényelmes fekvőhely
- nyugodt légkör,
- az altatás hangulatához illő mese, halk relaxációs zene, ének.

Az egyéni alvásigények és szokások figyelembevételével, a szükséges személyi tárgyi feltételek megteremtésével, a gyermekek számára alternatív pihenési lehetőséget biztosítunk; így pl. a nem alvó gyermekek részére lehetőséget, teremtünk arra, hogy felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak. Ezzel is előkészítve az iskolások napirendjét.

Testápolás, személyi és környezeti higiénia fejlesztése

A gyermek tisztaságigényének kialakítását biztosítja. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. A sikeres életvezetéshez használható egészségi kompetenciák (tudás, készség, képesség, attitűd) megszerzésének elősegítése. Az önálló testápolás (mosdás, száj, fog, haj és körömápolás, az orr tisztán tartása, WC használat, egészséges ruházkodás)

igényének kialakítása példamutató magatartással, a testápolási teendők végzéséhez szükséges készségek türelmes formálásával. A környezettudatos szemlélet és magatartás megalapozása érdekében a környezet védelmét mindennapi életünk szerves részeként az óvodai nevelés egész folyamatában érvényesítjük. A környezetvédelemhez és megóvásához kapcsolódó szokások kialakítása fokozott figyelmet fordítunk: csapok elzárása, folyékony szappan használata, hulladék kezelése, energiával való takarékoság, levegő minősége a csoportszobában, közvetlen környezetünk tisztán tartása (csoportszoba, udvar). Törekedünk a család és óvoda gondozási szokásainak összehangolására, a családok szokásainak befolyásolására. A védőnővel kötött együttműködés keretében (közös munkaterv alapján) rendszeres tisztasági szűrővizsgálat történik, a szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak a higiénés gondok megoldásáról.

Öltözködés

Az öltözködéskor, fontos a sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket rétegesen öltöztessék, a biztonságos, kényelmes cipő használatát mozgásos tevékenység közben elvárjuk.

Egészséges táplálkozás megkedveltetése

Egészséges táplálkozás megkedveltetése érdekében az étkezések lebonyolítása alkotja az óvodapedagógus egészségfejlesztési feladatát: A kulturált étkezés elengedhetetlen feltétele az esztétikus eszközrendszer és a tervszerűen átgondolt, kidolgozott szokás- normarendszer, az óvoda dolgozóinak modell értékű jelenléte. Az étkezések önkiszolgálásra épülnek, az önállóság fejlődésére, a biztonságos eszközfogásra gyakorol kedvező hatást. 6-7 éves korban az ebédnél a - közösségért - végzett napos munka örömeinek átélésére nyílik mód. Nem szabad megfélemlíteni arról, hogy az étkezés része az emberi kultúrának. Az emberek többnyire azt szeretik enni, amit a családjukban megszoktak. Az ízlés formálható, nevelhető. Ezért elsősorban a felnőtteké a felelősség a gyermekek étkezési kultúrája miatt. A gyermek táplálkozási szokásait tiszteletben tartva ösztönözzük, de nem kényszerítjük az eddig ismeretlen ételek elfogadására. Az egészséges táplálkozáshoz tartozik alapvető tápanyagaink (fehérjék, zsíradékok, szénhidrátok, vitaminok, a víz és a különböző ásványi anyagok) megfelelő arányú fogyasztása. Az óvodai étkezés otthoni kompenzálásának érdekében tájékoztatjuk a szülőket az óvodában elfogyasztott ételekről.

A gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani, ennek megfelelően nem támogatjuk az egészségre ártalmas élelmiszerek, különösen a magas cukor tartalmú ételek- és italok, a magas só- és telítetlen zsírtartalmú ételek nagy mennyiségű és rendszeres fogyasztását. A helyes táplálkozás nem jelenti egyetlen ételnek, élelmiszernek a tilalmát sem, azonban célszerű egyeseket előnyben részesíteni, mások fogyasztását csökkenteni. Zöldségek és gyümölcsök, illetve a tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, táplálékallergiás gyermekeknél intoleranciát okozó ételek mellőzése.

Az Egészségvédelmi hét programjai, vagy „étel projektek”, teremtenek játékos alkalmat arra, hogy a szülőkkel közösen a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (pl. salátakészítés, tízórai összeállítás). A művelődési anyagban szerepelnek az egészséges ételeket népszerűsítő foglalkozások. A gyerekek figyelemmel kísérik a piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Minden érzékszervet megmozgató a tapasztalatszerzés során, mindezeket, versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére ezzel is erősítve az egészséges táplálkozást.

Balesetmegelőzés magatartás kialakítása, elsősegélynyújtás: a baleset-mentességre nevelés során a gyerekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően a balesetveszély elkerülése érdekében megismertetjük a balesetveszélyes helyek, helyzetek és eszközök körültekintő, óvatos használatát (tűz, gáz, elektromos készülékek, veszélyes anyagok, gyógyszerek, mérgek). Vészhelyzet felismerésére és elkerülésére, önmaguk és mások testi épségének megóvására, a balesetek során elvégzendő legfontosabb teendőkre szoktatás változatos módszerekkel (szerepjátékokkal, meséléssel, bábozással, könyv és képolvasással, társasjátékokkal, beszélgetésekkel történik. A gyerekekkel az óvodai nevelési évelején, valamint szükség szerint, a tevékenységek, séták, kirándulások stb. előtt ismertetjük a védő-óvó előírásokat. Az ismertetés ténye a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

Lelki egészségvédelem – egészségre káros szokások, szenvedélybetegségek megelőzése- Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása

A szenvedélybetegségek kialakulását elősegíti minden olyan ártalom, amely a szocializáció harmonikus menetét, a személyiség zavartalan fejlődését megzavarja, a betegségek jelentős aránya is a viselkedéses tényezőkre vezethető vissza. A viselkedés módosítása hosszú távon befolyásolhatja az egészség alakulását.

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek környezetéhez történő alkalmazkodást és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai az óvodában:

- a társas beilleszkedés (integráció) megvalósítása,
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenységek gyakorlása.

A lelki- egészségre nevelés területei az óvodában:

- az egészséges napirend gyakorlása, készséggé alakítása,
- a hibás viselkedési módok kezelése (leszerelése),
- a stressz hatások kompenzálása,
- a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértése és megoldása,
- szükség esetén esetmegbeszélés kezdeményezése, óvodapszichológus segítségének kérése.

A feladatok komplex módon kapcsolódnak valamennyi feladathoz, átszövik az óvodai tevékenységeket. Jól szolgálják a feladat megvalósítását, a differenciálásra is alkalmas relaxációs és drámajáték gyűjteményünk.

Az egészségre káros szokások, viselkedési függőségek, szenvedélybetegségek megelőzése érdekében alternatív egészség-fejlesztő programokat is alkalmazunk. Az óvoda felnőtt dolgozói, a dohányzásmentes környezeti modellt, mintát jelentenek a gyermekek számára.

Szociális egészség- A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek

van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság, amely a gyerek fizikai sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (pl. gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, amely azt közvetíti a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények). Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszégyenítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- Közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében.
- A szülőkkel szoros kapcsolattartás során, felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása.
- Az agresszió minden formájának feloldása, elítélése, befolyásolása (pl. a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái).
- Közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységek szervezése.
- Rendőrség által szervezett bűnmegelőzési programok kezdeményezése.
- Veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény beépítése a mindennapokba.

A kisgyermek minden erőszakos cselekvéssel kapcsolatban érzékeny. Nemcsak az erős fizikai ingerek okoznak az óvodás gyermeknél egészségkárosodást, hanem az erőszakos cselekmények (brutalitás, vérengzés, gyilkosság) látványa is. Mindezek megelőzésére nem elég a szülőket felvilágosítani, de a védekezés helyes módszereinek alkalmazására sarkallni is szükséges. Ennek megvalósítása érdekében a szülői értekezletre megbeszélési anyagként alkalmazzuk az erőszakot sugárzó tömeghírközlések kivédését. A gyermekek szüleit a nevelési év kezdetekor tájékoztatjuk a gyerekvédelmi felelős személyéről valamint arról, hogy milyen időben és hol kereshető fel.

A gyermekek egészségének védelme, edzése

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megvalósításával segítjük elő a gyermek egészségének megóvását. Ezen túlmenően nagy figyelmet fordítunk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítése, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenység minél nagyobb részének szabad levegőn való megszervezése, folyamatos levegőcsere, a helyiségekben minél több zöldnövény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia stb.).

Programunkban az egészségnevelés terén is a prevencióra fektetjük a fő hangsúlyt, azaz a betegségek megelőzésére.

A balesetek, megelőzését szolgálja az alábbi - minden nevelési év kezdetén biztosított - feltételrendszer:

- A balesetvédelmi oktatás a gyermekek részére (a gyermekek testi épségének védelme érdekében minden év szeptember 30-ig elkészítjük a balesetvédelmi jegyzőkönyvet, amelyben a gyermekekkel ismertetjük a baleset elkerülése érdekében kötelezően betartandó szabályokat).
- Az udvar játékainak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból.

- Az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás.
- A gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése.

Az óvodába lépéskor az anamnézis lapon, nyomon követhető a gyermek különös betegsége, illetve erre való hajlama, amely alapján az egyéni bánásmódot előre tervezhetjük.

A speciális gondozó, prevenció és korrekció testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik. Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői, orvosi szűrésekre, vizsgálatokra (mindenre kiterjedően: tartás, látás, hallás stb.).

A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel kíséréssel elsőrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés, amely magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megővésére is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Figyelmet fordítunk minden évszakban a szabadlevegőn való tartózkodásra, a vizes edzésre és a nap káros hatásainak kiküszöbölésére (napernyők, árnyas helyek, vizes játékok)

A fentiek, megvalósítása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

Egészséges környezet biztosítása

Helyi sajátosságainkat, lehetőségeinket figyelembe véve a környezet alakítását, szépítését tudatosan megtervezve (Környezetvédelmi napok) igyekszünk olyan optimális tárgyi környezetet, színharmóniát kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Kitűnő adottságú udvarunk – tér, talaj – alkalmas a természetes mozgás játékos gyakorlására.

Az udvar esztétikai szépségét adja:

- a virágoskert, fűszerkert,
- bokrok, fák, cserjék, és
- a zöld pázsit.

A zöldövezetbe illő természetes anyagból készült kombinált fa mászókáink a különböző típusú mozgáselemek kipróbálásához, gyakorlásához nyújtanak lehetőséget.

A többfunkciós csoportszobák berendezése, felszerelése színharmóniája a gyermekek otthonosságát, jó közérzetének biztosítását szolgálják.

Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

Az élethez szükséges elemek – föld, víz, levegő – megfigyeltetése, megismerése szellőztetés, séta, kirándulás, kísérletek alkalmával (jó és rossz, tiszta-szennyezett levegő). Rendszeresen részt veszünk szelektív hulladékgyűjtésben, a hulladékok újrahasznosítása, környezetvédelmi napok.

6.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek a kialakított szokásoknak megfelelően felszólítás nélkül, önállóan végzik a testpolási teendőket.
- Ismerik a tisztálkodási eszközök helyét, azokat megfelelően használják, tisztán tartják.
- Zsebkendőjüket köhögéskor, tüsszentéskor önállóan használják.
- Készség szinten használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát).
- Igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- A kulturált étkezés alapvető szokásait ismerik (asztalnál ülve, halkán, csukott szájjal étkeznek).

- Önállóan öltöznek, ruháikat ki – begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruháikat védik a szennyeződéstől, a gyűrődéstől, és a megfelelő helyre, teszik (zsákba illetve székre /pihenéskor/).
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára.
- Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés megjelenik.
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit.
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, a prevenció programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.

6.2. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés fejlesztése

6.2.1. Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés célja

Kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes, befogadó légkörben, a családi nevelést kiegészítve

- alakulnak a gyermekek társas szükségletei,
- gazdagodnak az erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmei,
- fejlődik a közösséghez és különbözőségek elfogadásához való pozitív viszonyuk.

6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai:

- Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése.
- A befogadástól az óvodáskor végéig barátságos, családi környezet biztosítása, a gyermekek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése.
- Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során.
- A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás – normarendszer kialakítása.
- A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
- Társas kapcsolatok alakulásának segítése, a közösségi érzés elmélyítése a gyermek-gyermek, gyermek–óvodapedagógus, gyermek–dajka viszonylatában, melyet pozitív attitűd jellemez.
- A gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése, az én-tudat alakulásának elősegítése, az egészséges életvitelhez, a társadalmi élet mindennapjaihoz szükséges jártasságok, készségek alakítása.
- A nevelésünk hagyományrendszerébe beépülő, ismétlődő, közös, örömteli tevékenységek szervezésével a szülőföldhöz való kötődés és a hazaszeretet érzelmi megalapozása, az összetartozás élményének erősítése.
- A német nemzetiségi gyermekek szokásainak, kisebbség kultúrájuk, egyes elemeinek, megismertetése, identitástudatuk fejlesztése, sikeres szocializációjuk megvalósítása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különbözőségeinek elfogadása és tisztelete, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi be óvodáztatása és rendszeres óvodába járásának segítése nyitott programokkal, valamint a családokkal történő intervenció gyakorlat megvalósításával.
- A szülők bizalmának megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.
- Szociális hátrányok enyhítésére szükség szerint lehetőséget teremtünk az óvodai felszerelések biztosításával (ágynemű, váltóruha).

6.2.3. Az érzelmi az erkölcsi és a közösségi nevelés tartalma

A befogadás rendszere

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A befogadás kapcsán főbb tennivalóink:

- Családlátogatással(amennyiben az óvodapedagógus szükségesnek véli) személyes kapcsolatfelvétel, környezettanulmány, anamnézis felvétel.
- Anyás befogadás, fokozatos időcsökkentéssel. Az együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermek napirendjét, szokásait. (A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyaikat, biztonságukat fokozó eszközeiket magukkal hozhatják).
- A befogadásban egyidejűleg mindkét óvónő és a dajka is részt vesz. Az együttjátás mellett megismerkednek a gyermekek a csoportszobában és az udvaron elhelyezett mozgásfejlesztő játékokkal, szerekekkel. Az óvónők a szülőknek, gyermekeknek az életkori elvárásnak megfelelően közvetítik és közösen gyakoroltatják a tevékenységeket. A tevékenységek megerősítése sok-sok érzelmi átéléssel játékosan történik, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, egyéni szokásait. Különösen fontos a testápoláshoz és az étkezéshez szükséges tárgyak, azok használatának bemutatása. A befogadás kezdeti fázisa az első nyílt hét tevékenység formái, majd ezt követően az egyéni eltéréseket figyelembe véve hosszabbodhat a befogadás ideje.
- A befogadást és a gyermekek eddigi életének történéseit segíti megismerni az anamnézis lap. Az ebből származó információ az alapja a későbbi egyéni fejlődést követő dokumentációnak.

Valamennyi csoportban családias légkör megteremtésével, a gyermekek egyéni fogadásával segítjük elő a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, enyhítjük az évkezdés bizonytalanságát. Lehetőséget biztosítunk, hogy érdeklődésüknek megfelelően válasszanak tevékenységet. Ösztönözzük az 5–7 éves gyermekeket, hogy segítsenek a kics csoportosoknak (Pl. öltözködésben) vegyék körül őket szeretettel. Igyekszünk minél több programot szervezni a kicsik és a nagy óvodások, ill. csoportokban dolgozó felnőttek és gyermekek együttműködtetésére (felnőttek bábjátéka, udvari közös tevékenységek)

Szokás-normarendszer

Az ésszerű kereteket adó szokás-normarendszer, biztonságérzetet, nyugalmat jelent a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus és dajka, gondozónő közötti összhang.

A szokás és normarendszer minden nevelési év elején kerül meghatározásra.

Alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás-normarendszer napirend-követő. Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek:

- a gondozás és egészséges életmód, teljes körű egészségfejlesztés
- közösségi nevelés, társas kapcsolatok

- a játék, mozgás
- a tanulás területén
 - normaként jelennek meg az óvodai életben. Rögzítjük a sikerkritériumokat, valamint a felzárkóztatást, illetve a tehetséggondozás feladatait, amely meghatározása felelősségteljes gyermekismeretet követel.
 - a tevékenységek segítik a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejlődését, teret adva a gyermeki önkifejezésnek, önérvényesítésnek.
 - a játékos tevékenység és a szülőkkel való kapcsolat során a nemi sztereotípiák erősítésének kerülése, nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése is feladatunk.

Szokás –normarendszer kialakításának gyakorlata

Tartalom	Határidő	Felelős
1. Az óvónő tájékozódása a gyermek szokásairól az óvodába lépés előtt	Augusztus 31.	Kiscsoportos óvónők
2. Szintfelmérés a gyermekek szokás – normarendszeréről. A felmérés dokumentálása egyénileg	3 - 4 éves korban: november 15. 4 – 7 éves korban: október 15.	Csoport óvónői
3. Szokás– normarendszer tervezése	3 - 4 éves korban: november vége 4 – 7 éves korban: október 15.	Csoport óvónői
4. Teljes körű egészségfejlesztés programjának kidolgozása, egyeztetése az egészségügyi szervekkel, pszichológussal	Október 15.	Nevelőtestület
5. A terv ismertetése és megbeszélése a dajkákkal	3 - 4 éves korban: november 31. 4 – 7 éves korban: október 15.	Csoport óvónői
6. Munkatársi értekezlet a szokás – normarendszer aktuális megbeszélésére	Szeptember 15. Május 31.	Óvodavezető
7. Szülői értekezlet, fogadóóra keretében a szülő tájékoztatása a korosztály, szokás – normarendszeréről illetve a gyermek fejlettségéről	Szülői értekezlet október 1. hetéig Fogadóóra: november.	Csoport óvónői
8. Hagyományos egészségvédő hét megszervezése	November	Csoportos óvónők

Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése

Az óvodában igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására. A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezetés távlatot jelenthet a gyermek számára.

A közösségi nevelés szempontjából kiemelt jelentőségűek:

- a közös ünnepek és hagyományok ápolása,

- a szűkebb és tágabb környezethez, a szülőföldhöz való kötődés alakítása,
- közös programok a szülőkkel (ismerkedő nap, vendég a csoportban, gyűjtő munkában való részvétel).

A népi hagyományokra épülő ünnepi szokások megismerése, megőrzése, valamint szűkebb és tágabb környezetünkhöz való pozitív viszony kialakítása által erősödik a társakhoz fűződő viszony, a szülőkhöz, felnőttekhez, az ismert környezethez, tájhoz, természethez való érzelmi kötődés, a hazaszeretet. Erősödik identitástudatuk, pozitív irányba terelődik az erkölcsi tulajdonságok alakulása. Az ünnepek kapcsán a közösen feldíszített csoportszobák, az ünneplőbe öltözött gyermekek, felnőttek látványa, a közös verselés, mozgás mind-mind az esztétikai érzelmek és a közösségi élet alakításának eszközei. Változatos tevékenységekkel (pl. ünnepek előtti játszóházak szervezésével) és gazdag eszköztárral segítjük a hagyományok ápolását (pl. farsangi jelmeztár, karácsonyi, húsvéti, anyák-napi csoportszoba díszek, alakoskodás kellékei, a dramatizálás eszközei).

Intézmény és csoport szintű hagyományos ünnepeink

HAGYOMÁNYOS ÜNNEPEINK	TEVÉKENYSÉG TARTALOM	SZERVEZETI FORMA
MIKULÁS	- Dalok, versek, dramatikus játékok - Mikulás ajándéka - Közös Mikulásvárás	- Csoportonkénti megemlékezés - A szülők részvételével - Önkormányzattal együttműködve
KARÁCSONY	- Adventi előkészületek - Közös ünnep a szülőkkel - Karácsonyi népszokások - „Mindenki Karácsonya” - Multikulturális tartalmú projektek megvalósítása	- Csoportonkénti megemlékezés - Nagycsoportosok részvételével - Nagycsoportosok részvételével - A szülők részvételével - Községi szintű ünnepség
FARSANG	- Farsangi multság - Kiszebáb égetés	- Közös ünneplés a nagycsoportosok kezdeményezésével - Csoportonkénti előkészület - Óvodai szintű közös multság - A szülők részvételével
MÁRCIUS 15.	- Képek, jelképek készítése, gyűjtése (zászló, kokárda, huszár) csatajáték - Közös ünneplés a főtéren	- A szülők részvételével - Községi szintű megemlékezés
HÚSVÉT	- Népi játékok, hagyományok felelevenítése - Tojásfestés - Locsolóversek	- Csoportonkénti megemlékezés
MÁJUS 1.	- Májusfa díszítése - Közös énekes-mozgásos játék a fa körül - Május 1. - A nagycsoportosok előadása	- Óvodai szintű ünneplés - Nagycsoportosok részvétele
ANYÁK NAPJA	- Ajándék készítése - Szülőkkel közös ünneplés	- Csoportonkénti megemlékezés - Szülők részvételével

ÉVZÁRÓ	- Tarisznyaátadás - „Búcsúznak a középsősek” - Zenés- mozgásos-táncos játékok - Multikulturális dalok, versek	- Középső csoportosokkal - Nagycsoportosok közreműködésével - Szülők részvételével
NEMZETI ÖSSZETARTOZÁS NAPJA	- Nemzeti identitástudat erősítése - nemzeti összetartozás erősítése	- Csoportonkénti megemlékezés
CSALÁDI -ÉS GYERMEKNAP	- Sport, ügyességi versenyjátékok - Szülő-gyermek tréfás vetélkedő - Óvodapedagógusok dramatikus játéka - Gyermekek táncos-mozgásos előadása - Vendég-előadók meghívása	- Szülők részvételével - Nagycsoportosainak részvételével - Önkormányzattal együttműködve - Iskolával együttműködve
SZÜLETÉSNAP NÉVNAP	- „Mi így szoktuk” - Csoportokban kialakított szokások szerint	- Csoportonkénti megemlékezés
KÉZMŰVES- ÉS VENDÉGVÁRÓ NAPOK	- Csoportonkénti programokkal - Települési rendezvényekkel, közös szervezésben	- A szülők részvételével

Közösségi és erkölcsi nevelés során a társas kapcsolatok alakulásának segítése a gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek viszonylatban.

Nevelőmunkánk a gyermek-gyermek viszonylatban egymás megismerésére, a toleranciára, a különbözőségek megismerésére, elfogadására és tiszteletére irányul.

A társas kapcsolatok alakulásának felmérése és állandó változásának figyelemmel kísérése (szociometria évente 2x) segíti a gyermek-gyermek viszony megismerését, és ezzel a társas kapcsolatok kialakításának célzott, tevékenységen keresztül történő segítségét.

A gyermek személyiségfejlődésének alakulásában modell értékű az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek közötti kommunikáció, bánásmód, viselkedés.

Társas együttműködés közben tanulják meg a gyermekek az egymás felé fordulást, egymás segítségét valamint a közösség alapvető normáit. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, önkifejező törekvéseihez, önérvényesítéséhez.

A gyermeki kapcsolatok (gyermek-gyermek, gyermek-dajka, gyermek óvodapedagógus) együttműködése során válik természetessé, hogy minden gyermek, különbözőségeivel is elfogadható és szerethető.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában: a felnőtthez fűződő viszony nyújtja az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely a jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet teszi lehetővé. A kommunikatív jelek megértésével, a mindenki számára azonosan értelmezett szokás-és normarendszer kívánalmaival a feltétel nélküli szeretet fokozatai, a gyermekek számára egyértelművé válnak.

Az udvarias magatartás formáinak elsajátítása által a gyermekek képessé válnak a társak ellentétes véleményének elfogadására, alakul a szülők, felnőttek iránti figyelmesség, tisztelet.

6.2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Érzelmileg kötődnek óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez.

- Igényükké válik a tevékenységekben való közös részvétel és együttműködés.
- Segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Természetes társas szükségleteik kielégítése során képesek a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- A gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés, a mindennapi élet szokásainak, szabályainak betartása.
- A tevékenységekben kitartóak, a megkezdett tevékenységet a megbeszéltek alapján befejezik.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, konfliktushelyzetben képesek megegyezésre jutni.
- A csoport „Illemtárában” meghatározott udvariassági szokásokat igyekeznek betartani (köszönés, figyelmesség, előzékenység, vendég köszöntése, kérés, megköszönés módja).
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldről való kötődés alapja.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

6.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az értelmi nevelés tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermekek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi nevelés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával.

A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, hiszen csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap-kultúrtechnikák elsajátítására. Kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másik emberhez, akinek a társas reakcióiból a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése valósul meg. Kommunikáció és a metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, beszélgetés, meghallgatás) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa kommunikációs ismereteiket (pl. Érzelmeket kifejező gesztusaikat, arckifejezések, testtartások).

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása –a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd – kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermekek számára a közösségben.

6.3.1. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés célja

Célunk: Az anyanyelv ismertetése, megbecsülése, szeretetére nevelés közben a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása. A gondolkodás bonyolult képességrendszerének fejlesztése, mint a viszonyítás, az általánosítás és az osztályozás, valamint a problémamegoldás. Az értelmi képességek fejlesztésével a tapasztalati és értelmező, valamint az önálló és szociális módok fejlődése.

- Az anyanyelv megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul

- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége,
- beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása,
- beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése,
- fejlődnek értelmi (kognitív) képességeik.

6.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermek egyéni kíváncsiságára, érdeklődésére építve

- A kommunikáció, különböző formáinak alakítása, a beszélő környezet, a helyes minta a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartásával, ösztönzésével, szabálykövetéssel és a gyermeki kérdések támogatásával.
- Tevékenységekben az anyanyelv gazdagságának, multikulturális elemeinek megismertetése, verbális és nem verbális jelzések, interakciók megjelenítése, használatának gyakorlása.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok, gondozónő és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása.
- A tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása.
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, játékos cselekedtetés során, kommunikációs helyzetben az ok-okozati összefüggések felismertetése, környezettudatos magatartás megalapozása.
- A kognitív képességek fejlesztése az egyre pontosabb, valóság-hű észlelés, a figyelem, a képzelet, a problémamegoldó gondolkodás, az alkotóképesség fejlesztése és az alakuló fogalmi gondolkodás fejlesztésével, az iskolai beilleszkedéshez szükséges értelmi érettség kialakítása.
- Valamennyi értelmi képesség fejlesztése, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését biztosító ösztönző környezet biztosítása.
- Szókincs bővítése, metakommunikációs helyzetek teremtése (gesztusok, arckifejezések, testtartások, testbeszéd).
- Folyamatos, összefüggő, tiszta beszéd, nyelvi kifejezőkészség kialakítása.
- A szociokulturális háttér figyelembe vételére épülő differenciált készség, képességfejlesztés, együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.

A nyelvi elmaradások korrigálásának gyakorlata

- Komplex logopédiai terápia
- Gósy-féle beszédfejlesztő-program alkalmazása
- Napi anyanyelvi játékok
- Drámajáték elemeinek alkalmazása

Alapvető pedagógiai elvünk

Az egyéni fejlettséghez igazodó differenciált fejlesztés, különös tekintettel a nyelvileg hátrányos helyzetű gyermek esetében.

6.3.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés tartalma

Napi gyakorlatunkban az anyanyelvi játékok egyéni és mikro csoportos szervezésére – alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz – külön időt biztosítunk.

A nyelvi játékok, gyakorlatok legfőbb ismérve, hogy játékos keretben végezzük, örömmel és sok-sok ötlettel fűszerezett csoportos játék keretében. A nyelv- és ajakügyesítő, valamint a

hallás differenciálási gyakorlatokkal, lehetőséget teremtünk, a hangzók helyes ejtésére. Ha az mégsem következne be, - mint a korábbi években is tettük – logopédus segítségét vesszük igénybe. Az óvodai csoportokban, ugyanis csak a szükséges készségeket fejlesztjük a napi tevékenységek során (max. 5-10 percen).

Az anyanyelvi játékokhoz, központi és saját készítésű eszközöket használunk: szemléltető képek, tornaszerek, különböző anyagokból készült tárgyak, bábuk, tükör, filmek, hangszerek, dia-vetítő, hangkocka, hívóképek, feladatlapok, valamint a csoportszoba berendezési tárgyai, eszközei, képes dominó, képes ABC, Bohóc kártya, szóvonat. Anyanyelvi-táska, Bujkáló képek, magánhangzók megkülönböztetésére pálcikák, korongok, Memória-játék, Ellentétes szó párok képei.

6.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Beszédük érthető, kifejező, összefüggő, a különféle élethelyzetekben elvont kifejezéseket használják.
- Beszédfegyelmük kialakul, nyugodtan, figyelmesen végighallgatják a felnőtteket és társaikat.
- Koruknak megfelelően kialakult a pontos érzékelés, észlelés, képesek vizuális, auditív differenciálásra.
- Térbeli viszonyokat képesek felismerni és megnevezni.
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, emlékezetük, szándékos figyelmük fejlődik
- Gondolkodásukra a problémamegoldásra törekvés és kreativitás a jellemző.
- Bátran és szívesen kommunikálnak a társaikkal és a felnőttekkel.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Tudnak szemkontaktust teremteni és tartani.
- Az etnikai gyermekek is megértik és helyesen alkalmazzák az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képesek magukat megértetni.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK EGYÉNI FEJLESZTÉSE, FEJLŐDÉSÉNEK SEGÍTÉSE

7.1. Különleges bánásmódot igénylő gyermek

7.1.1. Sajátos nevelési igényű gyermek

A sajátos nevelési szükséglet, mint fogalom, sokkal tágabb elnevezés, szélesebb populációra terjed ki, mint a fogyatékos, vagy sérült elnevezés. Több az olyan gyermek, akinek szüksége van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt. A speciális nevelési szükséglet nem a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít.

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség, az Alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján, a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalmköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjedhet az alábbi speciális nevelési igényű gyermek ellátására:

- *A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek*
- *Látássérült gyermek*
- *Hallássérült gyermek*
- *Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek*
- *Beszéd fogyatékos gyermek*
- *Az enyhén autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek*
- *Figyelem- vagy magatartásszabályozás zavar*

Pedagógiai szempontból az értelem, a látás, a hallás, a mozgás, a beszédszervek hibás működése vagy az érzelmi élet súlyos zavara által okozott eltérő fejlődést értjük sajátos nevelési igény alatt. Azt az állapotot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai oly mértékben térnek el az átlagostól, hogy annak alapján a lehetséges fejlődés csak sajátos (gyógy) pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosításával érhető el.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet a helyi nevelési rendszer szerves részeként működő, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembe vételével szervezzük.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás elvei

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek.
- A fejlesztés a megfelelő területen valósuljon meg.
- Nevelésük, fejlesztésük a terhelhetőség figyelembe vételével történjen.
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör kialakítása segítse.
- A gyermekek viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve.
- A habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak.
- A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus segíti a gyermek fejlesztését.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység célja

Harmonikus, nyugodt, szeretetteljes óvodai környezetben:

- biztosított a gyermekek integrált nevelése, esélyegyenlősége,
- javul a gyermekek életminősége, a társadalmi beilleszkedése,
- csökkennek a fogyatékoságból adódó hátrányok,
- természetessé válik a gyermekek közötti különbözőség elfogadása.

Általános feladatok

- A napi tevékenységekbe a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatását segítik elő.
- Az egyéni fogyatékoságból fakadó, hiányzó-vagy sérült funkció helyreállítása, új funkció kialakítása.
- Az ép funkciók bevonása, a hiányzók pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása.
- Speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása.
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

- A fejlesztés céljait, minden esetben a gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslatára kell építeni.

Feladatok

Integrált nevelésből adódó pedagógiai feltételek biztosítása:

- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása.
- Egyéni szükségletekhez igazodóan, speciális segédeszközök használatára, elfogadására, következetes használatára, megóvására nevelés.
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem-vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működésének tudatos fejlesztése.
- Kiemelkedő teljesítményre képes területek felismerése.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához.
- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők, tájékoztatása a sajátos nevelési szükségleteiről a gyermekek befogadásához.
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal.
- A gyermekcsoport felkészítése a másság elfogadására.

A fejlesztő tevékenység legfontosabb területei:

A tevékenységet meghatározó tényezők; a fogyatékos, típusa, súlyossága, a speciális ellátás kezdetének ideje, az életkor, a meglévő ismeretek alapján:

- A kognitív funkciók (vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés),
- Motoros képességek (alapmozgások, mozgáskoordináció, egyensúly),
- Beszéd- és nyelvi képességek fejlesztése (nonverbális, verbális kommunikáció, beszédindítás, beszédmegértés stb.),
- Játéktevékenység alakítása, játékhasználat elsajátítása,
- Szociális kompetenciák kialakítása, a fogyatékos függvényében, más-más hangsúlyt kap.

Sérülés specifikus fejlesztés feladatai

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgás szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása, funkciózavara jelentős mozgásbeli akadályozottságot jelent a gyermeknek. A mozgáskorlátozott gyermekek ellátása, fejlesztése speciális, egyénre szabott nevelést igényelnek a befogadó intézménytől. A mozgássérült gyermekeknek az ép gyermekekkel való együttnevelése pozitív hatással van személyiségfejlődésükre: a mozgáskorlátozottakat megtanítja a saját képességeinek értékelésére, az ép mozgásúakat az együttélés szabályaira, a toleráns viselkedésre.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt fejlesztési feladatok:

- a mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése,
- az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés,
- biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és életteret (az ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Speciális fejlesztési feladatok:

- Az életkori sajátosságoknak megfelelő tartási és mozgási funkciók segítése, a hely- és helyzetváltoztatás és a manipuláció javítása a nagy- és finommozgások célirányos fejlesztésével, az írás megalapozását célzó fejlesztésekkel.
- A finommotorika és grafomotoros képességek célirányos fejlesztése.
- A helyváltoztatást segítő-támogató eszközök szükség szerinti használatának kialakítása.
- Az önellátási funkciók fejlesztése, az életkornak megfelelő mindennapos tevékenykedtetés.
- A játékhoz használt tér átalakítására, a játéktevékenység egészének, esetleg egyes részeinek adaptálására.
- A gyermek bevonása minden nyelvi és kommunikációs képesség fejlesztését célzó tevékenységbe.

Minden tevékenység során kiemelt feladat a tapasztalatszerzés biztosítása, a cselekvéses ismeretszerzés lehetőségének megteremtése.

Látássérült gyermek fejlesztésének feladatai

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell:

- a részvételt a közös játékban,
- a közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést,
- kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztántartása,
- figyelembe kell venni a fizikai terhelhetőség korlátait, tekintettel az adott szembetegségre.

a) A vak gyermekeknél kiemelt szerepe van a játéknak, a sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőség biztosításának – az ép érzékszervek aktivizálásával. A környezet kialakításánál a biztonságos téri tájékozódás támpontja érdekében fontos az eszközök, bútorok állandó helye.

Speciális fejlesztési feladatok:

- A helyes testtartás megtanítása, tartáshibák megelőzése.
- Az önkiszolgálás területén a sérülés mértékéhez viszonyított önállóság kialakítása.
- A zenei tevékenységeken keresztül a hallás és mozgás komplex fejlesztése.

b) Az aliglátó gyermekek speciális feladata a tapintó – halló életmódra való felkészítés és a látásteljesítmény megőrzése, intenzív fejlődése

c) Gyengénlátó gyermekek fejlesztésének feladatai

Látásukat sokkal közelebről, kisebb térben tudják használni. Nevelésük speciális optika eszközök segítségével, vizuális megismerés útján történik, hallási, tapintási ingerekkel kiegészítve.

- A testtartási hibák megelőzése, a helyes testtartás megtanítása és az ehhez szükséges környezet megteremtése. (dönthető asztallap, világítás).
- A környezet vizuális megismertetése, látás használatának megtanulása a távoli és közeli környezetben.
- Nagymozgások fejlesztése, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság kialakítása.
- Térbeli tájékozódás fejlesztése a látás használatával.
- A kézügyesség, a finommozgás fejlesztése az írás előkészítése.

- A hallási figyelem és megkülönböztető képesség segíti a gyermek tájékozódását, ezért e területek fejlesztése.
- A tapintási észlelés által szerzett információkkal a tárgyak tulajdonságairól szerzett ismeretek kiegészítése.

Hallássérült gyermek fejlesztésének feladatai

A hallási fogyatékoság szűkebb terjedelmű, gyógyító-pedagógiai fogalom, olyan hallási rendellenességet jelent, ahol a sérülés időpontja, mértéke és minősége miatt a beszédbeli kommunikáció spontán kialakulása zavart.

A halló környezet gazdagabb beszédpéldája fejleszti a gyermek kommunikációját. A beszélő környezet a gyermeket erősebb beszédkésztetésre sarkallja. A halló társakkal való együttlét magasabb beszédszintet eredményezhet, ugyanakkor ebben a környezetben a jelelés teljesen háttérbe szorul. A szociális kontaktus a halló gyermekekkel, az ő magatartásmintáiknak példája pozitív változásokat eredményezhet a gyermek személyiségében.

A nagyothalló kisgyermek az óvodába kerüléskor különböző, de minden esetben akadályozott nyelvi állapottal érkeznek. Aktív szókincsük sokszor csak néhány szóból áll, amellyel közvetlen környezetük tárgyait vagy legfontosabb szükségleteiket fejezik ki. A kapcsolatkeresés inkább metakommunikáció útján, gesztusokkal történik. A hallássérült gyermekek egy része speciális segítséggel részt vehet az óvodai nevelésben. Központi feladat a kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, mely az egész napi óvodai tevékenységben jelen van.

a) A súlyos fokban hallássérült – siket – gyermekek (a beszéd tartományban mért hallásvesztés 90 dB vagy nagyobb) fejlesztési feladatai:

- A hallás és a beszédértés fejlesztése.
- A hangos beszéd aktív használatának építése.
- A grafomotoros készségfejlesztés és a diszfázia-prevenció.
- Az átfogó feladat a kognitív funkciók és az érzelmi élet fejlesztése.
- Alapvető önkiszolgálási szokások elsajátítása.
- Az aktív nyelvhasználat építése.
- A szájról olvasási készség fejlesztése.

Az óvodai környezetben fontos a gyermek közölnivalójának, kommunikációs próbálkozásainak megértése.

b) A nagyothalló – gyermekeknél a beszéd tartományban mért hallásvesztés 30–45 dB közötti, közép súlyos esetben 45–65 dB közötti, súlyos esetben 65–90 dB közötti hallásvesztést mutatnak ki.

Az enyhén hallás sérült-nagyothalló- gyermekek esetében a halláskárosodás miatt, az érthető kiejtés elmarad, ennek következtében, a nyelvi alapokon történő fogalmi gondolkodás korlátozódhat, az egész személyiség megváltozhat. Speciális ellátással a súlyos következmények kialakulása csökkenthető. Az emberi beszédhang és környezet korlátozott felfogására képesek. Beszédfejlődésük késve, speciális segítséggel indul meg.

Speciális fejlesztési feladatok:

- A nyelvi kommunikáció megindítása, a kommunikációs igény- és tevékenység erősítése, a beszédérthetőség folyamatos javítása.
- A kommunikációs igény és tevékenység állandó erősítése.
- A beszédértés, a szókincsfejlesztés.

- A szintaktikai elemek nyelvhasználatba építése.
 - A beszédérthetőség folyamatos javítása, melynek eredményeként a nagyothalló gyermekek különböző mértékben közelítik meg a halló társak nyelvi teljesítményét.
 - A nyelvi kommunikáció helyzetekhez kötött alkalmazása, a megnyilvánulást segítő eszközrendszer használata, a családi-szociális háttér bekapcsolása a fejlesztés rendszerébe.
- c) A hallásukat műtéti úton helyreállított/létrehozott (pl. cochlea implantált) hallássérült gyermeknél – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető.

Speciális fejlesztési feladatok:

- Hasonlóságot mutat a hallók beszédfejlődésével.
- Fejlődési ütemük döntően függ a műtét időpontjától, a család aktív együttműködésétől.
- Fejlesztést döntően befolyásolja az esetleges – a pszichés fejlődés zavara miatti – beszéd-, nyelvtanulási akadályozottság.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésének feladatai

Az ép gyermekekkel történő együttnevelés, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti elő.

- A gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről való gondoskodás.
- Az önmegvalósítást, szociális beilleszkedést segítő képességek és a gondolkodási képességek fejlesztése.

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésének feladatai

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében fontos elv, a kis lépések elvének alkalmazása, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képesség fejlesztés.

Speciális fejlesztési feladatok:

- Az alapmozgások, manipuláció kialakítása, fejlesztése.
- A minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése.
- A beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív szókincs bővítése.
- A szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása.
- Az adekvát játékhasználat elsajátítása, a kognitív funkciók fejlesztése.

A fejlesztésben kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

Beszéd fogyatékos gyermek- nyelvfejlődési és beszédzavarok- fejlesztésének feladatai

Beszéd fogyatékos/súlyos, akadályozott beszédfejllettségű gyermek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, súlyos orrhangzóság stb.) miatt előtérően fejlődik.

Az akadályozottság megmutatkozhat, beszédhangok ejtésében, beszédészlelési, megértési zavarokban, beszédritmus sérülésében, a beszédhelyzetek tartós háritásában, megtagadásában,

ill. általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség kieséssel. A diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók.

- Komplexitás a fejlesztésben; sokoldalú percepciófejlesztés, kineztiázis, auditív, vizuális, vizuo-motoros koordináció, beszéd motorikus mozgások fejlesztése.
- Aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása.
- Speciális terápiák alkalmazása; diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés.
- Báb és drámaterápia alkalmazása.
- A mozgás és beszédműveletek, transzfer (átviteli) hatásának tudatos használata.

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek fejlesztésének feladatai

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva.

Az autizmus súlyossága, a tünetek sokfélesége és kombinációik, a gyermek értelmi szintje és egyéb képességei, a gyermek személyisége, a spontán érés folyamata: alapvetően ezek a tényezők határozzák meg, milyen is valójában és összességében a gyermek.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.

Az autista gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

- A szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése.
- Az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása.
- A sztereotip, inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója.
- A fogyatékoság specifikus, protetikusan, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátíttatása.

Speciális fejlesztési feladatok:

- A beszéd előtti (preverbális) csecsemőkori kommunikáció elemeinek tanítása.
- A szociális kapcsolatteremtés elemeinek tanítása.
- A beszéd vagy ennek hiányában alternatív, vizuális eszközzel történő kommunikáció használatának tanítása.
- A tanítási helyzetben szükséges elemi szociális viselkedés kialakítása.
- Az alapvető önkiszolgálási készségek kialakítása: rágás, étkezés, szobatisztaság, öltözés, tisztálkodás.
- A korai kognitív funkciók (elemi logikai műveletek, fogalmak, összefüggések tanítása, szociális kognitív készségek fejlesztése, egyszerű aktivitásformák kialakítása strukturált keretek között, általánosítás képességének fejlesztése).
- Az elsajátított képességek önálló használatának tanítása.
- Az elsajátított képességek más összefüggésben való használata.
- A viselkedésproblémák kezelése, megelőzése, alternatív viselkedések kialakítása (kétszemélyes tanítási helyzetben való részvétel viselkedési elemeinek kialakítása, csoportba való beillesztés kialakítása, óvodán kívüli környezethez való adaptív viselkedés kialakítása).

Fejlődés egyéb pszichés zavarával (tanulási, figyelem- vagy magatartás zavarral) küzdő gyermekek fejlesztése

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárási okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladat:

- A gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával.
- Fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával.
- Megelőzni a teljesítménykudarckokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását.
- Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készültséget.

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

7.1.2. A beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek fejlesztése

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult.

A fejlesztő foglalkoztatás az óvodai nevelés keretében valósul meg, a szakértői vélemény alapján egyéni, mikro csoportos foglalkoztatás keretében.

A fejlesztő foglalkozások szervezésének szempontjai:

- Egyéni vagy mikrocsoportos foglalkoztatás keretében a gyermekek képességének, motiváltságának ismeretében.
- Játékos, kreatív, kerülve az iskolai helyzeteket, nyugodt, ingerszegény környezetben.
- A foglalkozások időpontja és helye tekintetében rendszeres.

A fejlesztésben minden óvodapedagógus részt vesz, de a fejlesztőpedagógusok tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír.

7.1.3. A kiemelten tehetséges gyermek

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei, a játék tevékenység, a bábjáték. A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességeire

úgy általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetséggondozás során a tehetségigéreteket fejlesztjük a gazdagítás, dúsítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében.

Alapelveink:

- A tehetség ígéretek erős oldalának fejlesztése.
- A gyermekek tehetségével összefüggő gyenge területének erősítése.
- Kiegyensúlyozott, elfogadó, szeretetteljes óvodai légkör megteremtése.
- Feltöltődés, pihenés, elvonulás lehetőségének biztosítása.

Célunk

A tehetségigéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink

- A tehetséges gyermek felismerése.
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének megismerése.
- A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel.
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés.
- A gyermek pozitív én-tudatának kialakítása és erősítése.
- Elfogadó és támogató környezet kialakítása.
- A pedagógusok továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén.
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében.
- A tehetségfejlesztési szakértővel partneri kapcsolat kialakítása.

A gazdagítás, a tehetségfejlesztő munka alapeszköze

- Mélységében történő gazdagítás
- Tartalmi gazdagítás
- A feldolgozási képességek gazdagítása
- A tempóban történő gazdagítás

A tehetséggondozás tartalma

Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségigéretek” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.

Műhelyfoglalkozások vezetése, mely a „tehetségigéretek” speciális érdeklődésére, épít speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően. A többségen belül a differenciálás eszközrendszerével a tehetség fejlesztésének segítése.

A tehetséggondozást a tehetségpontokhoz való kapcsolódás segíti. Terveink közé tartozik tehetségfejlesztő jó gyakorlat kialakítása, már jól működő komplex tehetségfejlesztő program adaptálása, majd tehetségfejlesztő munkacsoportok létrehozása az alábbi területeken.

- Mozgás (Ovi-foci, ritmikus mozgás)
- Vizuális nevelés
- Anyanyelvi nevelés
- Gondolkodás fejlesztése
- Zenei nevelés: Néptánc, Német- tánc

A tehetség gondozás dokumentációi és azok tartalma

- Pedagógiai Program (helyzetelemzés, elvek, célok, feladatok, tehetségmodell bemutatása, tehetségműhelyek, személyi, tárgyi feltételek, kapcsolatok, az adott év tehetségprogramja, kapcsolattartás formái, személyi, tárgyi fejlesztések).
- Éves munkaterv (az adott évre kitűzött célok, feladatok, fejlesztések, ellenőrzések, értékelések, az adott év tehetségprogramja, kapcsolattartás formái, személyi, tárgyi fejlesztések).
- A tehetségműhelyek dokumentációi (tehetség gondozó éves programja, műhelyprogramok, a gyermekek egyéni fejlesztési naplója).

Tehetség gondozás folyamata

- *A tehetségígéret felfedezése*
Fejlődési naplóban képességméréseket végzünk megfigyelés és konkrét mérés alapján. A tehetséges gyermeket az óvodapedagógus javasolja a tehetségműhelybe való fejlesztőmunkába.
- *A tehetségígéret beválogatása*
A tehetségműhely óvodapedagógusa az általa kidolgozott tehetségmérő rendszer alapján válogatja be a gyerekeket a műhelybe.
- *A partnerekkel megtörténik az egyeztetés, hozzájárulás beszerzése*
- *A tehetségek gondozása*
Részvétel külső rendezvényeken

Mérések

- A mérések alapjául a saját kidolgozott mérési rendszert és a megfigyelési szempontjainkat vesszük figyelembe, folyamatos a visszacsatolás és az értékelés.
- A gyermekekről személyiséglap készül, mely tartalmazhatja a gyermekek alkotásait, az óvodapedagógusok által leírt folyamatos megfigyeléseket, tapasztalatokat.

7.2. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

Speciális ellátási rendszerünkben az egyéni képességfejlesztés sokszínűen valósul meg.

Speciális ellátás rendszere

Terület	Fejlesztési terápia	A megvalósulás formája	Fejlesztési kompetenciák
MOZGÁS	Prevenció. Korrekción. Prevenációs, korrekciós torna Nagymozgás, finommotorika fejlesztése	Mikro csoportos, esetenként egyéni, páros	Gyógy-testnevelő Fejlesztőpedagógus Óvodapedagógus Mozgásterapeuta

BESZÉD- ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	Komplex logopédiai terápia Dráma pedagógia Prevenációs program	Mikro csoportos esetenként egyéni, páros	Gyógypedagógus,- logopédus Nyelv és beszédfejlesztő Fejlesztőpedagógus Dráma pedagógus Óvodapedagógus
RÉSZKÉPESSÉGEK	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia, Sindelar-program	Mikro csoportos, Egyéni, vagy páros	Fejlesztőpedagógus Sindelar- fejlesztő Óvodapedagógus
PSZICHÉS FEJLŐDÉS ZAVARAI	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia Szenzoros integrációs terápia elemei Relaxációs terápia elemei	(kis) csoportos esetenként egyéni, páros	Gyógy-testnevelő, Gyógypedagógus Fejlesztőpedagógus Óvodapedagógus Mozgásterapeuta
TANULÁSI FOLYAMATBAN AKADÁLYOZOTT	Prevenációs program Fejlesztőpedagógia Komplex - diszlexia - diszkalkulia preventív terápia	Mikro csoportos Egyéni, vagy páros	Fejlesztőpedagógus Óvodapedagógus Mozgásterapeuta

A megelőzés feladatai közé tartozik, hogy már középső csoportban, a csoportban dolgozó óvónő javaslatára, megfigyelései alapján, a fejlesztőpedagógusok által kidolgozott helyi szempontsor kritériumai szerint, és 5 éves korban DIFER mérés eredményeit figyelembe véve, a gyermekek differenciált fejlesztésben részesülnek. A helyi program kiemelt fejlesztési feladatai, alapját képezik a fejlesztési gyakorlatnak.

A fejlesztés gyakorlata

A fejlesztőtevékenységek színterei:

- Csoportszobai integráció: sérülés-specifikus feladat tervezése a napi tematika szerint (jelölése a művelődési tartalomnál) szokás szabályrendszerben megjelenő feladatok.
- Csoporton kívüli fejlesztés: a fejlesztőpedagógusok, tervezett tevékenysége, a HHH-s gyermekek fejlesztése, fejlesztési.
- Csoportos mozgásterápia foglalkozás
- Csoporton belüli hospitálás: célja a gyermek sokoldalú megismerése.
- Gyógypedagógus irányításával, közreműködésével végzett tevékenység.
- Együttműködés a szülőkkel.

A fejlesztési tevékenység értékelése

- Fejlettségmérő lapok áttekintése (félévente).
- Megfigyelési napló bejegyzései alapján (évente).
- A fejlesztőpedagógus fejlesztési kompetenciába tartozó tesztekkel: (évente) (Sindelar teszt, Dislexya Prevenációs teszt, Figyelem teszt).
- Az állapotváltozásról kontrollvizsgálat a Szakértői Bizottságnál.
- DIFER mérés (évente 2x).
- Kulcsár Mihályné- mozgásterápia felmérés, fejlesztés

Szükséges feltételek

Személyi feltétel: gyógypedagógus

Tárgyi feltételek biztosítása az eszköznorma előírásai szerint történik. A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztéséhez szükségesek speciális tárgyi eszközök.

Alapvető tárgyi eszközök megtalálhatók program specifikus eszközök között, pl:

- Nagyméretű tükör, egyéni fejlesztéshez logopédiai tükör.
- Lateralitást (oldaliséget) jelölő karszalag.
- Anyanyelvi táskák MINIMAT eszközök, képkártyák.
- Mozgásfejlesztést segítő eszközök (labdák, hengerek, Aires, Wesco típusú eszközök).
- Finommotorika fejlesztését segítő játékok, eszközök, anyagok.
- A fogyatékosoknak megfelelően, speciális eszközök biztosítása szükséges.

7.3. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Képesekké válnak társaikkal való együttműködésre, közösségen belül megtalálják helyüket, társaik elfogadják, nem kerülnek peremhelyzetbe. (szociálisan alkalmassá válnak az iskolai életre).
- Képesekké válnak igényeik, szükségleteik közvetítésére, megértetésére.
- Képesekké válnak nyelvi jelek befogadására, feldolgozására, beszédbeli kommunikációra.
- Saját személyükkel kapcsolatos munkákat önállóan végeznek.
- Kialakul a vizuális jelek felismerése.
- Képesekké válnak a környezetükben állandó, adaptív viselkedésre és indulataik szabályozására.
- Kompenzációs technikákat elsajátítanak.
- Figyelem összpontosításra képesekké válnak.
- A tehetséggondozás során alakul a gyermekek önkifejező-képessége, koordinációs képessége, térpercepciója erősödik, alkotásaikban érvényesül a kreativitás és az alkotás öröme.

8. A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK EGYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

A gyermekeink szociális háttére igen szélsőséges képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.

Különösen nagy a felelősségünk a **hátrányos** és **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek** nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

8.1. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

8.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Anyagi támogatás lehetőségeinek felkutatása.
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása.
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása.
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés.
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.
- A szülőkkel - a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése.

8.3 A hátrányos helyzet okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje.
- A család lakhelye és környezete.
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota.
- A családtagok száma.

Környezeti okok

Sokgyermekes család:

- 3 vagy több gyermek

Szűkös lakásviszonyok:

- a család magas létszáma
- több generáció együttélése
- elégtelen lakáskörülmények

Szülők iskolázatlansága

Nevelési hiányosságok

- Kettős nevelés
- Felügyelet és gondozás hiánya
- Helytelen bánásmód (brutalitás)
- Érzelmi sivárság, közömbösség
- Könnyelmű, felelőtlen életvitel
- Bűnöző családi háttér

Anyagi okok

- Munkanélküliség
- Létfelmaradás alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékoság

- Mozgáskorlátozottság
- Érzékszervi károsodás (látás, hallás...)
- Szervi rendellenesség
- Tartós betegség
- Idegrendszeri, pszichés problémák (szülő és/vagy gyerek)
- Higiénés hiányosságok

A gyermek személyiségében rejlő okok

- Értelmileg, érzelmileg visszamaradt

8.4. A szociális hátrányok enyhítésére tett intézkedések

- A differenciált egyéni fejlesztés.
- Egészségnevelés.
- Életvezetési tanácsok a családok részére.
- A mozgás prioritása a nevelésben.
- Interkulturális nevelés: életvezetés, német irodalom.
- Tehetséges gyermekek fejlesztése.
- Felzárkóztató foglalkozás az arra rászorulóknak részére.
- Kirándulásokon a részvétel biztosítása.
- Kulturális rendezvények csoportos látogatása.
- Pályázatokon való részvétel.
- közreműködés a településileg illetékes hivatallal

Azoknak a gyerekeknek, akiknél érzelmi elhanyagoltságot látunk, tapasztalunk még több figyelmet, odafordulást, felkarolást és pozitív megerősítést kell adnunk, hogy érezzék velük, hogy ők is ugyanolyan fontosak, értékesek, mint a társaik. A szülők felé is ezt kell erősítenünk, átadnunk, egy kicsit ezzel is formálva a sajnos néha igen szűk látásmódjukat.

Szülőknek felajánlott segítség

- Fórum - jogi és életvitellel kapcsolatos tanácsadás.
- Játékos, ismeretterjesztő klubfoglalkozások.
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, fogadó órákon, írásos tájékoztatón keresztül, diszkrét beszélgetések felajánlása
- Szülőkkel közös programok (*pl. kertgondozás, udvari játékok éves felújítása, kirándulások*).
- óvodának felajánlott gyermek ruhákkal való segítése a családnak
- tájékoztató segítség különböző segítő szolgálatokról, elérhetőségeikről, egészségügyi szolgáltatásokról

Anyagi támogatás lehetősége

- Az odaítélés elveinek a szülőkkel együtt történő megfogalmazása.
- Étkezési hozzájárulás biztosítása.
- Ruhavásár lehetőségének megteremtése.

9. GYERMEKVÉDELEMSEL ÖSSZEFÜGGŐ PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG

A gyermekvédelmi feladatok ellátására nagy hangsúlyt helyezünk, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata. A gyermekvédelmi feladatok koordinálását megbízott óvodapedagógus, gyermekvédelmi felelős látja el, közvetlen kapcsolatot tartva a gyermekvédelmi feladatokért felelős óvodavezetővel.

Az óvónők évente egy alkalommal értéklik a gyermekvédelmi munkát, melyről az óvodavezetőt és a megbízott gyermekvédelmi felelőst folyamatosan tájékoztatják.

Az általános elvárások közül - a tolerancia, nyitottság, elfogadó, segítő attitűd, szeretetteljesség, következtetés – kiemelten fontos. Az óvodapedagógus a nevelő-fejlesztő munkája során mindig figyelembe kell, hogy vegye a gyermekek egyéni képességét, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális háttérét, segítse tehetsége kibontakoztatásában, valamint hátrányos helyzetéből történő felzárkóztatásában. Biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

Alapelvek érvényesítése

- A szegregálás elkerülésének elve. Az integrált nevelés során az összes gyermeknek, ezen belül minden gyermeknek megfelelni.
- Normalizációs elv, melyben a gyermekek normavilágának megértése, átmeneti értékrend deficitjének változtatása, minimális korlátozással. Azonos jogok és lehetőségek biztosítása a speciális szükségletek, különleges ellátást igénylő gyermekek számára.
- Integráció. A gyermekek sajátos szükségleteit, problémáit egyénre szabott nevelési, oktatási programmal elégítjük ki, a differenciálás sokszínű alkalmazásával.
- A gyermekeket csak annyira terheljük, amennyire képes és annyi segítséget biztosítunk, amennyire szüksége van. Fő cél az önállósághoz vezető utak kialakításának segítése.
- A lehető legkorábbi beavatkozás elve.
- Az együttműködés, a probléma komplex megközelítése, a célkitűzések megfogalmazásában.
- A családok tiszteletben tartása a családi nevelés erősítése a rászorultak körében.
- Az egyenlő hozzáférés elve az esélyegyenlőtlenségek csökkentése érdekében.
- Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt a befogadó környezet megteremtésével a kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.

9.1. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek célja

- Érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, a védelem
 - a testi, értelmi, érzelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól.
- Megvalósul hátránykompenzálással az esélyegyenlőség,
 - az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek számára.

9.2. Az óvodapedagógus feladatai

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka, valamennyi óvónő feladata.

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése.
- A szükséges nyilvántartások vezetése.
- Kapcsolattartás, együttműködés az óvodán belüli munkaközösségekkel, óvodapszichológussal, az óvodán kívüli, Gyermekjóléti Szolgálattal, Pedagógiai Intézettel, Egészségügyi szervekkel.
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában.
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban.
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése.
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése.

A megelőzés feladatai

- A gyermeki és szülői jogok megismertetése és érvényesítése az óvodában.
- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését és folyamatos itt tartózkodását.
- A beóvodázás segítése (a gyermekek fogadásának új elemei).
- A gyermek sajátos nevelési igényének, hátrányának megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása.
- Egészségügyi szűrővizsgálat biztosítása.
- Együttműködés gyermekvédelmi társszervekkel.

A feltárás feladatai

- A gyermekek és családjuk sokoldalú megismerése (dokumentumok, nyilatkozatok begyűjtése) komplex állapotfelmérés.
- A gyermekek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének megkülönböztetése – a gyermek és környezetének aktuális állapotának figyelembe vételével. Az adatváltozások nyomon követése .
- Sokrétű egészségügyi szűrővizsgálatok, ill. szükség esetén szakorvosi vizsgálatok kezdeményezése. A fejlődés nyomon követése.
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás, közös programok. A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.

A megszüntetés feladatai

- Hatékony egyéni felzárkóztató munkával az esélyegyenlőség feltételeinek megteremtése.
- Egészségvédő, mentálhigiénés programok szervezése, veszélyhelyzetek elkerülésére nevelés, teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, működtetése.
- Óvodán belül gyermekvédelmi munkaközösség működtetése a segítség lehetőségeinek közös felkutatása.

- A sajátos nevelési igényű kisgyermek másságát elfogadó környezet kialakítása. (befogadó intézményi légkör, gyermekközösség, szülők közössége).
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek, kiemelkedő képességének felismerése, és gondozása.
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése.
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások folyamatos figyelemmel kísérése (a nevelésben, a gyermekek mérésében).
- Az óvodában való tartózkodást segítő tevékenységek folyamatos figyelemmel kísérése (jelzőrendszer működése, partnerségi kapcsolatok, egészségügyi szolgáltatások, szociális segítségnyújtás lehetőségei).
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása (a napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése).
- Fogadóórák, egyéni beszélgetések, visszatérő családlátogatások alkalmainak gyarapítása, a meggyőzés módszerének alkalmazása.
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal.

9.3. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervekkel

9.3.1. Együttműködés a Gyermekjóléti Családsegítő szolgálattal

- A családok szociokulturális hátterének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (pl. szülői értekezleten).
- Szükség esetén esetjelzés.
- Étkezési kedvezmény lehetőségeinek közvetítése (a beíratást követően).
- Eseti támogatás közvetítése.
- Nyári étkeztetésben való részvétel közvetítése.
- Adományokra szorulóknak jelzése.
- A szülőkkel való kapcsolat segítése, szolgáltatás fokozása (gyermekfelügyeletben való részvétel).

9.3.2. Együttműködés a védőnővel

- A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.
- Korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás.
- A gyermekek egészségügyi, tisztasági szűrése.
- Státusz-vizsgálatok alapján az iskolakészültség megerősítése.
- Gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése.

9.3.3. Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal

Szakmai szolgáltatások

- Gyógypedagógiai fejlesztés, tanácsadás
 - A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szak-pedagógiai segítség kérése
 - Fejlesztési terv közös kidolgozása
- Nevelési tanácsadás
Tartalma:

- A helyszíni csoportos vizsgálat kérése (családok utaztatásának elkerülése).
- Értesítés kérése a vizsgálat időpontjáról (a vizsgálaton való részvétel segítése).
- A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság felé közvetlen utalás, soron kívüli vizsgálat kérése. Legfőképpen az 5. életévüket betöltött gyermekek esetében.
- Logopédiai ellátás: heti 1 alkalommal.
- Tehetséges gyermekek fejlesztésének segítése.

9.3.4. Együttműködés a Kisebbségi Önkormányzattal

Tartalma:

- Beóvodáztatás megvalósítása, a rendszeres óvodába járás segítése.
- Mentálhigiéniai hátrányok csökkentése, erős szokás-szabály rendszer közvetítése.
- Szociális segítségnyújtás lehetőségeinek keresése (adományok, hiányzó felszerelések biztosítása).
- A szülők meggyőzése a segítség családhoz illesztett megoldásainak keresése.
- Ismétlődő közös programokon multikulturális tartalmak közvetítése.

9.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek én-képe önértékelése, lelki egészsége nem mutat komoly sérülést.
- A gyermekek teherbíró, küzdőképességük fejlődik, alkalmassá válnak, hogy megfelelő harmóniában éljenek önmagukkal és környezetükkel.
- A gyermekek képessé válnak a csoportban való alkalmazkodásra, kialakul a kompetencia érzése.
- A gyermekek képessé válnak veszélyhelyzetek elkerülésére, felismerésére.
- A gyermekek teljesítménye a valós képességeiket tükrözi.
- Csökkennek az indulási hátrányokból és fogyatékoságból adódó különbségek.

10.A SZÜLŐ, A GYERMEK, A PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI

Az alapelveinkkel összhangban, saját nevelési céljainkat és feladatainkat a családi nevelés kiegészítéseként terveztük meg, mert tiszteletben tartjuk, hogy a gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Ebben az együttműködésben felvállaljuk a kezdeményező szerepet.

A nyitottság mindenekelőtt lehetőségek megteremtése a szülők fogadására, az óvoda-család jó kapcsolatában nyilvánul meg. Intézményünk kiemelt feladata a szülőkkel való együttműködés tartalmi megújítása.

10.1.A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének célja

A személyiségi és a szülői jogok tiszteletben tartásával

- erősítjük a jó partneri viszonyt,
- elismerjük a befogadó nevelésben a család elsődlegességét,
- kapcsolatunkat áthatja a kölcsönös tisztelet, felelősség, bizalom és az elfogadó toleráns magatartás.

10.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A családban és az óvodában folyó nevelési sajátosságok kölcsönös megismerése a különbözőség elfogadásának közvetítése.
- A családok sajátosságainak, szokásainak figyelembevételével a segítség családokhoz illesztett megoldásainak keresése, az intervenciós gyakorlat érvényesítése.
- Pedagógiai elveinkkel megegyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány csökkentése érdekében a szülőkhöz való közelítés oly módon, hogy abból egyértelműen a segítőkészség és az együttműködés szándéka tükröződjön.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, szokás- normarendszer ismeretében. Zöld óvodai tartalmakkal való megismertetés.
- A gyermekek fejlődéséről nyújtott folyamatos és hiteles tájékoztatás, modell értékű nyílt kommunikáció során, valamint írásos formában, a gyermekek iskolai beilleszkedésének közvetett segítése.
- A családok kultúrájának megismerése, az óvoda értékrendjének közvetítése.
- A szociális érzékenység tudatos fejlesztése.

Az együttműködés alapelvei

- A nevelésben a család elsődlegességének elismerése, tisztelet a szülő iránt.
- A család szokás-norma rendszerének megismerése, elfogadása.
- A gyermek fejlődéséről folyamatos, hiteles tájékoztatás.
- Pedagógiai elvünkkel egyező szülői kérések, javaslatok figyelembevétele, megvalósítása, eredményességének figyelemmel követése.
- A családi nevelés hiányosságaiból eredő hátrány, kötelességszerű csökkentése.
- A gyermek fejlettségének és a fejlődés egész családot érintő rizikó faktorainak mérlegelése, az erősségekre építés elve alapján.

10.3. Az együttműködés tartalma

- Családlátogatás (szükség szerinti) célja: Megismerni a gyermekek közvetlen környezetét, szociokulturális háttérét, felmérni helyét a családban, tájékozódni a család nevelési elveiről, szokásairól. (tervezett idő: óvodáskort megelőző családlátogatás kiscsoportban – bemutatkozó családlátogatás(védőnői jelzés alapján), visszatérő családlátogatás- családban történő problémák feltárása, megoldásra, hiányzások esetén, prevenciós látogatás szükség szerint.
- Befogadással biztonságot nyújtó, szeretetteljes családi légkör megteremtése. A csoportról pozitív kép kialakítása, mely meghatározza a gyermek későbbi közösségi életét, személyiségének alakulását, formálódását.
- Szülői értekezleteken az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg. Sor kerül a szülő véleményének, javaslatának meghallgatására és figyelembevételére (tervezett idő: nevelési év elején, félévkor). Alkalmankénti rétegszülői értekező.

- Fogadóóra: ezek az alkalmak adnak lehetőséget olyan információk cseréjére, amelyek a gyermek fejlődésével, vagy közvetlen környezetével kapcsolatosak. Szülő kérésére a nevelési év bármely szakában.
- Egyéni beszélgetések: gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, befolyásolása a család erőforrásainak feltárása.
- Visszatérő családlátogatás: a családban történő problémák feltárására, megoldására, hiányzás esetén.
- Nyíltnap: a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi életbe való betekintésre. A szülők személyes élményeik alapján gyermekük új vonásait, tulajdonságait fedezhetik fel, képet kapnak gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, (teljesítőképességéről,) aktivitásáról egyúttal módjuk van társakkal való összehasonlításukra is (tervezett idő: március-április hónap, szülői kezdeményezésre bármely nyitvatartási napon).
- Közös programok: lehetőséget teremtenek a család és az óvoda közötti kapcsolat elmélyítésére, egymás szokásainak, normáinak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveink közelítésére (leendő óvodások fogadása, farsang, gyermeknap, kirándulás, óvodai ünnepek, kézműves napok, közös települési rendezvények).
- Szülő klub: A szülő klub célja a szülőket érintő témák kötetlen jellegű megvitatása nevelési évenként egy-két alkalommal. Aktuális témájáról és időpontjáról minden szülőt tájékoztatunk a megvalósulás előtt- igény szerint.
- Napi kapcsolattartásra az óvodai napirend zavarása nélkül van lehetőség az óvodába érkezéskor, az óvoda nyitottságából adódóan ahhoz, hogy a szülő folyamatosan tájékozott legyen gyermekével kapcsolatos eseményről, fejlődésről.

10.4. Kapcsolattartás lehetőségei

<i>Formája</i>	Tartalma	Résztevők
Beiratkozás „Óvoda nyitogató”	- személyes kapcsolatfelvétel - személyi adatok rögzítése - az óvoda bemutatása - betekintés a csoportok szervezett tevékenységeibe	- óvodavezető - szülő - gyermek
Családlátogatás Megelőző családlátogatás Visszatérő családlátogatás	- anamnézis felvétel - a gyermekek életkörülményeinek megismerése, - felmerülő problémák megbeszélése	- óvodapedagógus - család
Óvodakezdés Ismerkedő napok	- anyás beszoktatás - a bizalom kiépítése - motiváció kialakítása a tevékenységek iránt	- óvodapedagógus - gyermek - szülő
Szülői értekezlet		- óvodapedagógus

Ismerkedő szülői értekezlet	- az óvoda életével kapcsolatos információk megbeszélése - ismerkedés a helyi programmal - a csoport életének ismertetése	- szülő
Ismétlődő szülői értekezlet	- videó felvételek az óvodai szokások bemutatására - dramatikus játékok alkalmazása / bizalomépítés/	
Réteg szülői értekezlet	- azonos témában érintett szülők részvételével	
Szülők fóruma	- nevelési nehézségek megoldására szakember bevonásával	- óvodapedagógus - szülő - előadó
Nyílt nap, Vendégváró-nap	- betekintés az óvoda mindennapjaiba	- óvodapedagógus - gyermek - szülő
Fogadóóra	- szülő – óvónő személyes hangvételű egyéni problémák megbeszélése - HHH gyermekek fejlődéséről tájékoztatás	- óvodapedagógus - szülő
Környezetvédő Projektnapok	- környezetvédelmi tevékenységek - kísérletek, megfigyelések	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Szüreti felvonulás	- közös felöltözés, felvonulás és bálozás	- óvodapedagógus - szülő - gyermek -település lakosai
Márton napi lámás felvonulás	- közös ünneplés, „forralt borozás” és libazsíros kenyerezés - felvonulás	- óvodapedagógus - szülő - gyermek -település lakosai
Egészségvédő Projekthét	- zenés torna - gyümölcssaláta, zöldséges szendvics - mentálhigiénés tréningek - mozgásterápiás foglalkozások	- gyermek - védőnő - óvodapedagógus - szülő
Mikulásvárás	- vidám hangulatú ünnepszervezés	- óvodapedagógus
Adventi készülődés, kézműves	- közös készülődések, vendégvárás, ünnepvárás - érzelmi kapcsolat mélyítése, - gyertyagyújtás, hagyományápolás - sütemények készítése (mézes kalács, sült alma) - dramatikus műsor megtekintése	- gyermek - óvodapedagógus - szülő - vendégelőadó
Farsang	- vidám hangulatú együttlét, közösség formálás, hagyományápolás	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Kiszézés	- Maszkok, maskarák készítése	
Húsvétváró	- közös húsvéti készülődés	- óvodapedagógus

kézműves		- szülő - gyermek -település lakosai
Anyák napja	- meghitt, közös együttlét, műsor, ajándékkészítés	- gyermek - óvodapedagógus - szülő
Gyermeknap, családi nap, sport- rendezvények	- a családok egészséges életmódra nevelése, közös élmények, az óvodai kötődés erősítése - Kihívás napja az iskolában - közös főzések és versengések	- gyermek - óvodapedagógus - szülő - iskola - település lakosai
Szabadidős programok, részvétel a települések rendezvényein	- kirándulás, könyvterjesztés, színházlátogatás, kiállítás, közös játékélmény, környezetvédelmi napok, szüreti multság, májusfa állítás és kitáncolás, idősek napja	- óvodapedagógus - szülő - gyermek - település lakosai
Kérdőívek Véleményláda Hirdetőtábla	- elégedettségvizsgálat /szülőértekezlet, fórum, rendezvény/	- óvodapedagógus - szülő

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. Nem vállalhatjuk át a családi nevelés feladatainak megoldását, de hozzájárulunk a családi nevelés, okozta hátrányok, fejlődésben történő lemaradások kompenzálásához. A gyermek reális megismeréséhez, értékeinek felfedezéséhez alapszükségleteinek kielégítéséhez az önálló véleményalkotásra, döntési képességeinek fejlődésére a szülőket hozzásegítjük a gyermekek óvodai fejlődéséről való rendszeres és hiteles tájékoztatással. Szükség szerint alkalmazzuk a családközpontú beavatkozást. Szükség szerint felhívjuk a szülők figyelmét saját jogaikra, kötelességeikre.

A hagyományosan jó kapcsolat konkrét tevékenységeken keresztül mérhető leginkább. A munkaterv, tartalmazza az óvodában elérhető, a családi nevelés gyakorlatát segítő szolgáltatásokat (gyermekjóléti szolgálat, egészségügyi intézmények, szociális ágazat bevonása, szülői klub, fogadó óra, szülők bevonása különböző módszerekkel a nevelési folyamatba). Évről évre megrendezzük a szülők aktív közreműködésével az óvoda hagyományos ünnepeit (karácsony, farsang, farsang farka, anyák-napja, évzáró, kézműves és családi nap, gyermeknap). A helység óvodásainak és a szülők részvételével szervezzük meg. Az életkori- egyéni sajátosságnak megfelelő programon – túl gyermekeink sportversenyben, ügyességi játékokban mérjük össze erejüket.

A résztvevők, szülők és iskolai nevelők elismeréssel szólnak az óvoda nevelési módszereiről, eredményeiről.

A program előkészítés időszakában kérdőíven keresztül ismertük meg – az óvodai szolgáltatás igénybevevőinek – a szülők véleményét, javaslatát, szükségletét. Az értékelés kapcsán örömmel összegeztük a szülők jó minősítését, elismerését. Megfogalmazták javaslataikat, melyeket természetesen figyelembe veszünk.

11. NEMZETISÉGI ÓVODAI NEVELÉSBEN RÉSZT VEVŐ ÓVODA NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK ÉS NYELVÉNEK ÁPOLÁSÁVAL JÁRÓ FELADATOK

A nemzetiségi óvodai nevelés a pedagógiai programunk egységes nevelési- fejlesztési rendszerének része, mely az Óvodai nevelés országos alapprogramjával összhangban valósítja meg sajátos célkitűzéseit és feladatait.

A Nemzetiség óvodai nevelésének irányelve meghatározza a magyarországi nemzetiségi nevelést biztosító óvodákban folyó sajátos pedagógiai munka alapelveit és nemzetiségi nevelés célját és feladatait. Kitér az óvodai élet megszervezésének elveire, a nemzetiségi óvodai nevelés formáira és a fejlődés jellemzőire az óvodáskor végére.

Óvodánkban egy németes csoport működik, melyekben egy fő német nemzetiségi óvodapedagógus. Ezen sajátosságból kifolyólag minden második héten a nevelés nyelve német.

11.1. A német nemzetiségi nevelés célja

A nemzetiségi kulturális nevelés magyar és német nyelven, a gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének figyelembevételével, a nemzetiség kultúrájának (nyelvének, szokásainak) megismerésével és elsajátításán keresztül, a kulturális hagyományok átörökítésével és fejlesztésével valósul meg.

A nemzetiségi nevelést folytató óvodában törekedni kell arra, hogy a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése mellett - figyelembe véve a gyermek nyelvismeretét - minél teljesebbé váljon a nemzetiség nyelvén folyó kommunikáció. Az óvodapedagógus a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetekkel biztosítja az utánzáson alapuló nyelvsajátítást.

11.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Ápolja és fejleszti a nemzetiségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat.
- Segíti a nemzetiségi identitástudat kialakulását és fejlesztését.
- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése.
- A nemzetiségi kultúrkincsből és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játék) tudatosan felépített tematika segítségével változatos módon szervezi meg a gyermekek tevékenységkínálatát, ahol hangsúlyozottan szerepelnek a német játékok, énekek, versek, mesék és dalok.
- Folyamatos nyelvhasználat a mindennapokban.
- A vizuális nevelésben a sajátos szín- és formavilág kap helyet.
- Fontos feladatunk a mozgáshoz kötődő tevékenységek közül a német táncművelés megismerése.

11.3. A német nemzetiségi nevelés tartalma

A német kulturális nevelés megszervezése

- A nemzetiségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart.
- A nemzetiségi óvodai nevelésben részt vevő óvodapedagógusnak ismernie kell a nemzetiség szellemi és tárgyi kultúráját, hagyományait, szokásait.
- Fontos feladat a kultúrkincs továbbörökítése.
- A nemzetiségi óvoda nevelő munkáját kiegészíti a családdal (szülőkkel, nagyszülőkkel stb.), a nemzetiségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés, különösen a gyermekek nyelvi kultúrájának fejlesztése, a hagyományápolás és a nemzetiségi identitástudat megalapozása és fejlesztése terén.
- A nemzetiségi óvodai nevelést folytató óvodának a nemzetiségi kultúra és nyelv ápolását segítő eszközökkel is rendelkeznie kell.
- Az óvoda környezete tükrözze a nemzetiség kultúráját, a nemzetiség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit.

11.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként

- a gyermekekben alakuljon ki pozitív érzelmi viszony a nemzetiség kultúrája iránt,
- ismerkedjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulják meg azok tiszteletét és megbecsülését,
- életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően rendelkezzenek olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi, hogy tudjon tájékozódni a kommunikációs helyzetekben,
- ismerjenek meg a nemzetiség, az anyanemzet (anyaország) kultúrájából merített dalokat, meséket, verseket, mondókákat és játékokat,
- ismerkedjék meg a helyi nemzetiségi szokások, hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel; tanulják meg azok tiszteletét és megbecsülését.

12. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK

Az egészség- és környezeti nevelés nagy jelentőséggel bír a kisgyermekek személyiségfejlesztésében. A mindennapos óvodai nevelés az egészséget, mint alapvető értéket állítja minőségfejlesztő programjába, integráló tevékenységeiben biztosítja az esélyegyenlőséget, fejleszti és korrigálja életmódbeli képességeit. Az egészség testi, lelki, társkapcsolati jellemzője megbonthatatlanul egybefonódik a személyiségfejlesztés feladatával, azaz: annak védelme, fejlesztése nem önálló nevelési feladat.

Az egészség- és környezeti nevelés akkor hatékony, ha teljes körű. Teljes körű, ha áthatja az óvodai élet egészét:

- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés kialakításában valamennyi pedagógusnak és a pedagógia munkát segítő dolgozónak kiemelt a felelőssége és a kötelessége.

- Az egészségnevelési és környezeti nevelés tevékenységei valamennyi gyermek aktív, cselekvő bevonásával valósulnak meg.
- Prioritást élvez az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása és a környezettudatos magatartás belső igénnyé fejlesztése.
- Az egészségfejlesztés és a környezeti nevelés felvilágosítással, a munka – és balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával történik.
- A tevékenységek megtervezésében, megvalósításában és értékelésében aktívan szerepet vállalnak a szülők, a civil szervezetek, valamint az óvoda társadalmi környezetéhez tartozó szervezetek, intézmények.

Az egészségnevelés és környezeti nevelés elvei

- a környezet állapotára érzékeny gondolkodásmód kialakítása
- rendszerszemléletre nevelés
- fenntarthatóságra nevelés, az elvekkel való azonosulás elősegítése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- optimista életszemlélet kialakítása
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia és segítő életmód kialakítása

12.1. Az egészségnevelés és környezeti nevelés célja

Az egészségnevelés és környezeti nevelés célja a gyermekek teljes körű egészségfejlesztésének - **lelki, testi, értelmi, érzelmi és akarati tulajdonságaiknak** - biztonságban és egészséges környezetben történő alakítása.

12.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Az egészséget támogató, biztonságos, esztétikus környezet kialakítása és védelme.
- Környezettudatos magatartásformák fejlesztése.
- A helyes napirend és életrend kialakítására nevelés.
- Alapvető higiéniai normák megismertetése és betartatására szoktatás.
- A komplex testi- lelki- szociális értékek védelmére nevelés az óvodapszichológus tevékeny részvételével.
- Ökológiailag fenntartható, egészséges élő és élettelen környezet kialakításának fejlesztése.
- Annak tudatosítása, hogy az egészségvédelem fontos és tenni kell érte.
- A gyermekek megismertetése a konfliktuskezelés, együttműködési készség, döntési képesség, érzelmi, indulati állapot, kapcsolati zavarok kezelésének, fejlesztésének lehetőségeivel, a kapcsolatteremtő és a drámajáték eszközeivel.
- Az anyag- és energiatakarékos óvodaiüzemeltetés és a pedagógusok példamutatása.
- A szelektív hulladékgyűjtésben a gyermekek folyamatos, tevékeny és következetes bekapcsolása.

12.3. Az egészségnevelés és környezeti nevelés tartalma

- Az egészséges táplálkozás.
- A mindennapos testnevelés, testmozgás.
- A testi és lelki egészség fejlesztése.
- A viselkedési függőségek, a szenvedélybetegségekhez vezető szerek fogyasztásának megelőzése.
- A bántalmazás és iskolai erőszak megelőzése.
- A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás.
- A személyi higiéné.
- A környezettudatos magatartás és viselkedés szokás és normarendszerének kialakítására terjednek ki.

Az egészségnevelési program megtervezése, értékelése

Az óvoda teljes egészségfejlesztéssel kapcsolatos feladatait koordinált, mérhető értékelhető módon tervezzük meg, beépítve a pedagógiai program valamennyi területébe.

A program megvalósítását az garantálja, ha

- céljaiban konkrét, reális,
- az életkori sajátosságokat figyelembe veszi,
- a nevelőtestület és a segítő kapcsolatok szakemberei által elfogadott,
- megvalósítási lépéseiben figyelembe veszi az adott lehetőségeket,
- a feladatokat tagoltan rögzíti,
- tartalmazza a módszertani elemeket,
- a szükséges forrásokat meghatározza,
- valamint kijelöli a határidőket és megnevezi a felelősöket.

Módszerek, eszközök, az egészségnevelési és környezeti programok megvalósításához

- nevelőtestületi értekezlet,
- óvodapedagógusok, segítők és külső szakemberek együttes képzése egészségfejlesztés témakörben,
- tréningek,
- szülői fórumok egészségfejlesztő, népegészségügyi szakember, mentálhigiénikus, szupervizor bevonásával,
- környezetvédelmi tevékenység,
- szűrővizsgálatok,
- kirándulások, szabadidős programok, kísérletek,
- mérések,
- egészségvédelmi, környezetvédelmi programok bemutatása,
- szelektív hulladék gyűjtése a szülők bevonásával,
- higiénés eszközök bemutatása,
- közös programok az óvodai partnerek bevonásával.

A teljesült feladatok értékelése

- A PDCA logika adaptálása az óvodai egészségfejlesztési és környezeti nevelési feladatok értékelésére. Cél a jól bevált eszközök, módszerek, programok fenntartása, a

kevésbé beváltak javítása, esetleg elhagyása, illetve az igények figyelembevételével újabbak beépítése, indítása.

- Az újabb célok meghatározásának alapja a SWOT analízis.

Az egészségfejlesztési és környezeti nevelési programot a nevelőtestület az óvoda-egészségügyi szolgálat közreműködésével készíti el. Az egészség- és környezeti nevelés konkrét feladatait az óvodai nevelés különböző területeihez beépítettük.

12.4. Együttműködés az óvoda partnereivel

Az óvodának kiemelt az intézmény együttműködési kötelezettsége a gyermekjóléti szolgálattal, valamint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal, így pl:

- egészségügyi szolgáltatást nyújtók (a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos),
- személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók (a családsegítő szolgálat, átmeneti otthonok),
- kisgyermek napközbeni ellátását biztosítók (bölcsődék, családi napközik),
- közoktatási intézmények (óvodák, iskolák, nevelési tanácsadók),
- rendőrség, gyámhatóság,
- társadalmi szervezetek, egyházak, alapítványok.

Amennyiben a gyermeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudjuk megszüntetni, meg kell keresni a gyermek- és ifjúságvédelmi szolgálatot vagy más, az ifjúságvédelem területén működő szervezetet, hatóságot, amely javaslatot tesz további intézkedésekre.

13. A GYERMEK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT ÉS A SZOCIÁLIS HÁTRÁNYOK ENYHÍTÉSÉT SEGÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

Az egyenlő bánásmód követelménye és az esélyegyenlőség előmozdítása akkor valósulhat meg, ha minden gyermek számára biztosítottá válik az emberi méltósághoz való jog. Alapvető feladatunk, hogy minden gyermek hozzájusson minden olyan szolgáltatáshoz, amely biztosítja személyiségük kibontakoztatásának lehetőségét.

Az egyenlő bánásmód követelményét érvényesíteni kell

- gyermeki jogok gyakorlása révén,
- a neveléssel összefüggő juttatásokhoz való hozzáférés során,
- a tehetséges és a képességeihez képest rosszul teljesítő gyermek részére nyújtott segítség alkalmainál,
- a csoportok kialakítása során,
- a nemzetiségi nevelés során.

13.1.A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések célja

Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény szellemében a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek

- oktatási és társadalmi integrációjának támogatása,
- minőségi neveléshez való hozzáférés és az integráció biztosítása,
- esélyegyenlőség növelése,
- a másság elfogadása, elfogadtatása
- hátrányok csökkentése,
- egyéni szükségleteknek megfelelő speciális fejlesztés,
- az iskolába való átmenet segítése.

13.2.Az óvodapedagógus feladatai

A hátránnyal küzdő gyermek számára speciális

- személyiségfejlesztő,
- tehetséggondozó,
- felzárkóztató,
- esélyteremtő programok szervezése.

Az integrációs programunk tartalma kiterjed az óvodai nevelés mindazon területeire, amelyek jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében integrációs programunk tartalmi elemeit tudatosan és mérhető eredményességgel állítjuk a nevelés folyamatába.

13.3.A gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések területei

13.3.1. Szervezési feladatok

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása

- Beóvodázási program készítése.
- Komplex állapotfelmérés, teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása.
- Családok felkutatása, megkeresése, kapcsolat a családdal.
- Nyitott programok a leendő óvodásoknak.
- Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, Védőnővel, Nemzetiségi Önkormányzattal.

Az integrációt elősegítő csoportalakítás

- A gyermekek arányos elosztásának figyelemmel kísérése, a nyilatkozók számának függvényében.
- Minden 3 éves (2,5 éves) gyermek felvételének biztosítása a gyermekek fejlődésének érdekében.

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása

- A napi nyilvántartásban az igazolások nyomon követése.
- A jelzőrendszer hatékony működtetése.

- A szülők bevonása, napi kapcsolat kialakítása.
- Fogadóórán, egyéni beszélgetés alkalmával a meggyőzés módszerének alkalmazása.

A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása

- Nyitvatartási igény felmérése óvodakezdés előtt.
- A szülők munkaidejéhez igazított programszervezés (ünnepélyek).

13.3.2. A nevelőtestület együttműködése

Cél

- Hospitálásra épülő együttműködés gyakorlatának kialakítása.

Feladat

- Egymás munkájának minél teljesebb megismerése, elismerése.
- Egymástól való tanulás megvalósítása.
- Együttműködés fejlesztése.

13.3.3. Pedagógiai munka kiemelt területei

Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés

Cél

- Megismerni a gyermekek aktuális fejlettségét.

Feladat

- A gyermekek, szülők adatainak felvétele a felvételi naplóba, az azt követő családlátogatás során(amennyiben releváns), teljes körű anamnézislap kitöltése.

Kompetenciák fejlesztése

Kommunikációs képességeket fejlesztő programok

Cél

- Mesék, versek iránti érdeklődés kialakítása.
- Önkifejezés megalapozása.
- A nemzeti kultúrából származó irodalmi alkotások megismertetése.

Feladat

- Kommunikációra ösztönzés.
- Tudatos beszédértés, beszédmozgás, beszédmegértés fejlesztése.
- Nyelvi elmaradások korrigálása.

Fejlesztés módja: csoportonként különbözhet

Szociális kompetenciák fejlesztése

Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Cél

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör megteremtése.

- Társas kapcsolatok alakítása.
- Közösséghez való pozitív viszony erősítése.
- A közösség befogadókészségének növelése, az újonnan érkezők elfogadtatása
- Nemzeti identitástudat, kulturális értékek közvetítése

Feladat

- Az óvodába érkező gyermekek beilleszkedésének segítése.
- Fejlettséghez igazodó szokás-szabályrendszer kialakítása.
- Hagyományrendszerünkbe beépülő, ismétlődő tevékenységek szervezése.
- Anyás beszoktatás:
Lehetőséget biztosítunk a szülők számára, hogy megismerkedhessenek az óvoda belső életével /Ismerkedő, vendégváró napok alkalmával, közös települési ünnepek által /.

Egészséges életmódra nevelés

Cél

- A gyermek testi- lelki szükségleteinek kielégítése során az egészséges életvitelhez szükséges készségek formálása, egészségmegőrzés szokásainak megalapozása.

Feladat

- Egészséges életmódra nevelés, testápolás, tisztálkodás, étkezés , öltözködés, pihenés során.
- Egészségmegőrzés- betegség megelőzés- szokásainak alakítása.
- Gyermek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- Balesetmentes környezet biztosítása.
- A szülők egészség-tudatos nevelésének befolyásolása.

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése

Cél

- A másság elfogadtatása, gyermek-gyermek és gyermek-felnőtt viszonylatában.
- A szociális érzékenység felkeltése a gyermekek és szülők közösségében.
- Környezetünk védelmének, szeretetének megalapozása

Feladat

- A gyermekek egyéni képességeinek megfelelő egyéni differenciálás, fejlesztés.
- A családi nevelés kiegészítése, kompenzálása a gyermekek szociokulturális, mentális hátrányainak, esélykülönbségeinek csökkentése.
- A szociális ellátó rendszerrel való együttműködés.

Fejlesztés módja: csoportonként eltérő lehet.

Korszerű óvodapedagógiai módszerek

Cél

- Nevelőtestület módszertani felkészítése a korszerű oktatási módszerek alkalmazására a hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztésében.

- Speciális szakmai képzettségnek a további megszerzése.

Feladat

- A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó eszközök segítségével, ingergazdag környezetben az egészséges személyiségfejlődés fejlesztése.
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében.

Multikulturális tartalmak

Cél

- A helyi programba beépített német kultúra elemeinek szokásainak közvetítése.

Feladat

- A heti tervbe épített etnikai művelődési anyag megvalósítása.
- Hagyományápolás: népszokások, mesék, népi foglalkozások, képzőművészeti alkotások bemutatása, gyűjtőmunka.
- Előadás, ünneplés, kézműves és Játzóház szervezése.

13.3.4. A Gyermekvédelemmel és az egészségügyi ellátással a szociális segítségnyújtással kapcsolatos feladatok

A gyermekek körülményeinek figyelemmel kísérése, a fejlődés nyomon követése, a gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladata

Elveink

- A lehető legkorábbi beavatkozás elve.
- A családok tiszteletben tartása a családi nevelés erősítése a rászorultak körében.
- Szoros kapcsolat kialakítása a látens módon segítséget kérő családokkal.

Cél

- A gyermekeket megillető jogok érvényesítése, védelem a testi, értelmi fejlődést akadályozó környezeti ártalmaktól.
- Ismertté váljanak azok a körülmények, melyek a családok helyzetét hátrányosan érintik, ill. veszélyeztetik.

Feladat

- A gyermekvédelmi esetek kiszűrése.
- A szükséges nyilvántartások vezetése.
- Kapcsolattartás az óvodán belüli munkaközösségekkel.
- Együttműködés a Gyermekjóléti Szolgálattal, a Szakszolgálattal, az Egészségügyi szervekkel.
- Prevenció és korrekció, tehetséggondozás a pedagógiai munkában.
- Integráció a pedagógiai gyakorlatban.
- A tevékenységek tartalma: csoportonként eltérhet

13.3.5. Az együttműködés kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel

Együttműködés a Gyermekjóléti családsegítő szolgálattal

- A családok szociokulturális háttérének megismerését követően a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés közvetítése (szülői értekezleten).
- Étkezési kedvezmény lehetőségeinek közvetítése (a beíratást követően).
- Eseti támogatás közvetítése.

Együttműködés a védőnővel

- A gyermekek óvodai beíratásának támogatása.
- Korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás.
- Gyermekorvosi-szakorvosi vizsgálat kezdeményezése.

Együttműködés a szakmai és szakszolgálatokkal

- Gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés.
- Tanulási képességeket vizsgáló szakértői és rehabilitációs bizottság.
- Nevelési tanácsadás.
- Logopédiai ellátás.

Cél

A beilleszkedési zavarokkal, tanulási nehézségekkel, magatartási rendellenességgel küzdő gyermekek problémáinak korai feltárása.

Szakmai szolgáltatások:

- Gyógypedagógiai tanácsadás

Tartalma:

A sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésében szak-pedagógiai segítség kérése.
Fejlesztési terv közös kidolgozása.

- Nevelési tanácsadás

Tartalma:

A helyszíni csoportos vizsgálat kérése (családok utaztatásának elkerülése).

Értesítés kérése a vizsgálat időpontjáról (a vizsgálaton való részvétel segítése).

A Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság felé közvetlen utalás, soron kívüli vizsgálat kérése.

- Logopédiai ellátás

Heti 1 alkalommal.

Együttműködés civil szervezetekkel

Együttműködés a Nemzetiségi önkormányzattal

Cél

- Az óvodai nevelés kiegészítése multikulturális tartalmakkal.
- Esélyteremtés a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása.

Feladat

- Beóvodáztatás megvalósítása, a rendszeres óvodába járás segítése.

- Mentálhigiéniai hátrányok csökkentése, erős szokás-szabály rendszerrel.
- Szociális segítségnyújtás lehetőségeinek keresése (adományok, hiányzó felszerelések biztosítása).
- A szülők meggyőzése.
- A német kultúra elemeinek beépítése a pedagógiai munkába (etnikai projektek).
- Ismétlődő közös programok.

13.3.6. Óvoda- iskola átmenet támogatása

Cél

- A sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges, testi, szociális értelmi érettség kialakítása.
- Az iskolai életmódra és életpálya-építésre való felkészítés.

Feladat

- Az iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka.
- Az iskolaválasztás támogatása.
- Az iskolával való kapcsolat fenntartása.

13.3.7. Szülőkkel való kapcsolat, együttműködés

A szociálisan hátrányos helyzetű családok gyermekei fejlődésükben elmaradnak kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönözése, a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség és az otthoni környezet hiányosságai. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások - szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve - sikeresen ellensúlyozhatóak. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak kiemelt szerepük és felelősségük van.

Cél

- Együttműködő partneri kapcsolat épül ki a szülői házzal annak érdekében, hogy a gyermekek sokoldalú fejlesztése, szociális kompenzációja sikeresen megvalósuljon.

Feladat

- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel.
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása.
- Rendszeres tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon.
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.

- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, pl. karácsony, farsang, környezetvédelmi, kézműves napok, nemzetiségi ünnepek, családi nap stb.
- Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása.

13.3.8. Intézményi önértékelés, eredményesség

- Intézményi önértékelés készítése.

Eredményesség

- Az indikátorok teljesülése: beóvodázási arány, hiányzás csökkenése,
- DIFER mérésnél a hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben, sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkenése, normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás, szabad iskolaválasztás érvényesülése, iskolaérettség elérése.

13.4.A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A pedagógiai munka hatékonysága nő a hátránykompenzáció hatására.
- Egységes nevelési gyakorlat, szemlélet alakul.
- A korai beóvodáztatás nő, a lemorzsolódás csökken.
- Az óvoda-iskola átmenet nehézségei csökkennek, zökkenő mentesebbé válik az iskolai beilleszkedés.
- Az eltérő háttérből érkező gyermekek tanulási kultúrához való attitűdje, pozitívan változik.

14. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

14.1.Játék

A játék a kisgyermekkor legfejlesztőbb tevékenysége, így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon és hosszantartóan ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségűvé tájékozódó, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A kisgyermek első valódi játszótársa a családban és az óvodában a felnőtt – a szülő és az óvodapedagógus. Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játéktevékenység már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítő, kezdeményező lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A játék sokoldalúan fejleszti a gyermeket, játéktevékenysége közben fedezi fel, ismeri meg környezetét, ismeri fel önmaga lehetőségeit és korlátait. E tevékenység közben jönnek létre gondolkodási tevékenységének első formái, fejlődik emlékezete, megfigyelőképessége, fantáziája, gazdagodik érzélemvilága, erősödik akarata, kitartása, alakul szabálytudata.

Az érzelmi akarati élet tulajdonságainak, a társas kapcsolatok alakulásának, a társas szükségletek kielégítésének legfontosabb formája a játék. A játék során fejlődik a gyermek érzékelése, észlelése, képzelete, gondolkodása, kreativitása. A játékba ágyazódik a mozgás, a testséma, a percepció fejlesztése és az én – megismerése.

A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermek fantáziáját segítő anyagokra, játékszerekre van szükség. Az óvoda és az óvodapedagógus feladata a megfelelő hely és idő, eszközök és élményszerzési lehetőségek biztosítása a különböző játékformákhoz.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét. Az óvodában biztosítani kell a játék túlsúlyának érvényesülését.

A játéknak kiemelt jelentőségének meg kell mutatkoznia az óvoda napirendjében és időbeosztásában is.

14.1.1. A játék célja

- Kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó örömteli játékban megélt tapasztalatok birtokában
 - gazdagodnak a gyermek szabad önkifejezési formái.
- A mozgásos, értelmi, szociális tapasztalatok többszöri átélése segíti,
 - a gyermek egyéni vágyainak kreatív ötleteinek szabad kipróbálását, kibontakoztatását,
 - közben formálódik társas viselkedése, magatartása.

14.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A szabad játék elsődlegességének biztosítása a szülőkkel, pedagógus és nem pedagógus kollégákkal való együttműködésben, a tevékenységek közötti harmonikus arányok megteremtése.
- Inger gazdag, kíváncsiságot keltő mobilizálható játéktér, környezet kialakítása, a játékok elérhető helyen történő elhelyezése.
- A szülőföldhöz való kötődés alapjaként, szűkebb és tágabb környezetükből szerzett ismeretek egyéni és közös élmények és tapasztalatok feldolgozásának biztosítása.
- Az eltérő életkoroként megjelenő, a különböző kultúrákban előforduló játékfajták és azok tartalmának, eszközeinek változtatása minőségének gazdagítása a gyermekek egyéni fejlettségének figyelembe vétele.
- Játékirányítást segítő (szabad, irányított játék) pedagógiai, pszichológia szakértelem, módszertani kultúra gazdagítása.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével az indirekt irányítás biztosítása a gyermekek optimális személyiségfejlődésének biztosítása érdekében.
- A játék közbeni normák közvetítésével az iskolai beilleszkedéshez szükséges lelki, szociális érettség közvetett segítése.
- Tudatosan megengedő, támogató biztonságot adó jelenléttel, nyugodt, szeretetteljes légkör megteremtésével és a játék közösen elfogadott normáinak indirekt képviselésével a beszédkezdés, a közlés vágya motiválása.
- A szabad játék és játszótárs biztosítása, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, (differenciált reagálás, egyéni bánásmód megvalósítása) a szülők szemléletformálása.
- Szociális hátrányok enyhítése, játék adományokkal.

14.1.3. A játék tartalma

A fejlesztési feladatainkat meghatározzák

- a korosztály általános pszichikai sajátossága: Fontos a gyermekek mozgásfejlettségének (manuális képességének) észlelésének, érzelmi, akaratilag életének gondolkodási jellemzőinek ismerete.
- az egyéni fejlettség és érdeklődés: Fontos tudni, hogy a gyermek a fenti területen milyen szinten áll, hiszen a fejlesztő munka ennek ismeretében tervezhető meg.
- a csoport összetétele: Információkat kell szerezni a gyermek szociális háttérééről, (környezet, élmény, ismeret). Meghatározó a nemek aránya.

A nevelési gyakorlatban kétféle játékot különböztetünk meg:

- A gyermekek szabad játékát, melyhez az óvónő (közvetett) módon kapcsolódik.
- Az óvónő által kezdeményezett (irányított játék) nevelési célzatú, tanulási tartalmat, hordozó játéktevékenységet, melyben a gyermekek önkéntes alapon vehetnek részt.

Különböző játékfajták

Nevelési gyakorlatunkban valamennyi játékfajta jelen van: gyakorló, konstruáló játék, szimbolikus és szerepjáték (barkácsolás, bábozás, dramatizálás), szabályjáték. A játékfajták a játék tartalmához, valamint a gyermekek életkori és egyéni sajátosságaihoz igazodnak. A játék korcsoporton belüli fejlődése lineáris, a korcsoportonkénti egymásra épültség szempontjából a koncentrikusság figyelhető meg. A játék pedagógiai pszichológiai ismerete szükséges ahhoz, hogy a gyermek önkéntessége és a tudatos nevelői hatás érvényesüljön. Ismernünk kell, hogy a gyermek milyen fajta játékot játszik, milyen szinten áll s milyen szerepet tölt be játék közben.

Az óvónő nevelési célzattal kezdeményezett játéktevékenységét gazdagítják a drámajáték típusai, melyek megjelennek a különböző játékfajtákban, és ezek beépülnek a gyermeki játékba.

A játékhoz szükséges feltételek biztosítása

- a) nyugodt, szeretetteljes légkör,
- b) idő,
- c) megfelelő hely,
- d) eszközök,
- e) élmények, tapasztalatok,
- f) irányítás.

a) Nyugodt, szeretetteljes légkör

Nemcsak a játéknak, hanem az egész óvodai életnek elengedhetetlen feltétele. Ennek érdekében nagyon fontos kiscsoporttól kezdve az alapvető szokás, normarendszer kialakítása, a megfelelő csoportlégkör biztosítása elfogadó, segítő, támogató attitűddel, differenciált módszerekkel, multikulturális - interkulturális szemlélettel.

b) Idő

A napirendben erre kell a legtöbb időt biztosítani. Fontos, hogy elmélyülten játszhassanak, tevékenykedhessenek, legyen idejük elképzeléseiknek megvalósítására. A nap folyamán a délelőtti és délután játéknak egyenértékűnek kell lenni.

c) Megfelelő hely

A megfelelő hely biztosítása a csoportszobában, a hozzátartozó helyiségek színterein (öltöző, folyosó), a fejlesztő szobában, tornateremben és az udvaron egyaránt fontos. A csoport kialakításánál figyelembe vesszük az életkort, a csoport összetételét és az egyéni igényeket is. A csoportszobában nagyobb teret biztosítunk a mozgást igénylő játékoknak. A kicsiknél több lehetőséget adunk, kis pihenő és „búvó-helyek” létrehozásához. A nagyoknál biztosítjuk a játékhelyek lehetőség szerinti változtatását és a játékhelyek több napon át való használatát.

Az öltözőben, folyosón, fejlesztő szobában is biztosítjuk a szabad mozgás, játék lehetőségét.

A tornatermünket nemcsak a testnevelés foglalkozáson, hanem naponta tetszés szerint igénybe vehetik a gyermekek. A tornaszereket saját ötleteik alapján az óvónő segítségével használhatják, mozgástapasztalatokat szerezhetnek.

Udvarunkon nagyobb a hely a mozgásos játékhöz, de itt is fontos, hogy széleskörű tevékenységre legyen lehetőség (barkácsolás, ábrázoló tevékenység, szerepjátékok, népi játékok, pancsolás).

Az évszakok által nyújtott udvari játéklehetőségek mellett, a településünk adottságait kihasználva eljárunk hócsúszkázni, focizni, játszóterezni.

Programunk az udvar által kínált lehetőségre is alapozza gyermek játékmozgás tevékenységét. Valamennyi korosztály részére a játék nyugodt feltételeit teremtjük meg.

d) Eszközök

A megfelelő, készen vett játékeszközök biztosítása mellett, az óvoda által a játékhöz adott többlet meghatározó elemei a közösen készített eszközök, a sokféleképpen felhasználható anyagok, szerszámok, a különböző családi kultúrák pozitív elemeire emlékeztető tárgyak, valamint a megismert egyéni élményekhez kapcsolódó eszközök, melyeket munkadélutánok szervezésével tudatosan tervezünk. A hátrányos helyzetű gyermekek számára, a megunt” játékok összegyűjtését és ajándékozását kezdeményezzük ünnepek előtt.

Szimbolikus és szerepjáték eszközei: szobai és konyhai kellékek, különböző foglalkozások eljátszásának szimbólumai (orvos, szerelő, postás, fodrász, tanító, rendőr, tűzoltó, fotós, mentős, építő munkás, számítógépes, stb).

Konstruáló játékok eszközei: (különböző kockák, kirakó és összerakó játékok, közlekedési eszközök, terepasztalok, állatok, a természetes környezet felépítését inspiráló eszközök.

Rajzolás, festés, gyurmázás, kézi munka, barkácsolás eszköztára: szerszámokkal, inspiráló anyagokkal.

Kísérletező hely eszközei: természetes anyagok, felszerelések, gyermekenciklopédiák, földgömb, nagyító, mágnes).

Kincses láda (különböző érdekes tárgyak az éppen aktuális játékokhoz takarók, szép anyagok, barkácsolás kellékei).

Énekes játékok eszközei: ritmus hangszerek, a népi játékok kellékei, képek az ismert játékokról, gyermekek által készített hangszerek

Mesesarok eszközei: könyvek, bábok, dramatizáló eszközök, jelmezek, párnák.

Fejlesztőmunkánk lényeges eleme, a tudatos játékeszközök kiválasztása, biztosítása. A gyermek általános és egyéni fejlettségén túl, fontos tudnunk a különböző játékeszközök fejlesztő hatását is. A részfunkciók fejlesztése szempontjából óvodánkban megtalálhatóak az alapjátékokon túl:

- vizuo - motoros és vizuális játékok,
- figyelemfejlesztő játékok,
- emlékezeti vagy felismerő játékok,
- értelemfejlesztő játékok.

Játékeszközök a mozgásfejlesztés szolgálatában:

A nagymozgások fejlesztésére a csoportokban és a kapcsolódó helyiségekben jelen van: a Body-roll, a Greiswald egy-egy eleme. Rotrikom, valamint célba dobók és egyéb kézi szerek. Az udvaron is rendelkezésre állnak a fenti eszközök. Fenti célt szolgálják: a különböző méretű mászóakák, tornapadok, fák a mászáshoz, mászó gúllak, mérleghinta, kismotorok, egyensúlydeszka, csúszda, hinta, hócsúszka. A mozgásfejlesztéshez az eszközök biztosítása nagyon fontos, de nem elégséges, lényeges még, hogy a gyermekeknek sok, mozgásos játékot, sok sportjátékot, versenyjátékot, népi játékot szervezzünk.

Szociális játékok eszközei:

A csoportszobában és a mosdóban megtalálhatóak a testséma, én-kép kialakításához a nagyméretű és közepes tükrök. A szociális kapcsolatok kialakításához fontosnak tartjuk az ehhez szükséges eszköztár folyamatos bővítését (pl. a babák évszakoknak megfelelő ruhái, az életkor és nemek megkülönböztetésére szolgáló kellékek (kalap, kendő, szemüveg)

Környezettudatos nevelésünk során kiemelt figyelmet fordítunk a természetes anyagokból, újra hasznosítható anyagokból történő játékeszközök készítésére. Fontos szerepe van a játékban a funkció nélküli eszközöknek, amit közösen gyűjtenek, s (kincses ládába helyezünk) amelyeket kreatív ötleteiknek megfelelően használnak fel. A játékeszközök tartóssága, esztétikája, mennyisége fontos kritérium. A játékeszközök megválasztásában és beszerzésében tükröződik az igényesség. (természetes anyagok, korszerűség, találékonyság)

e) Élmények, tapasztalatok

A játék egyik fontos eleme a tapasztalatszerzés és élményszerzés. Az óvónő tegye lehetővé, hogy a családban, az óvodában és a tágabb természeti, társadalmi környezetben szerzett tapasztalatokat a gyermek újra és újra átélje, ezért fontos a spontán élmények mellett témához kapcsolódó közös élményszerzési lehetőségek megteremtése, tervezése (pl. vásároljunk boltban, piacon, látogassunk postára, fodrászhoz). A közös élményszerzés alkalmait minden nevelési évben az óvodai csoportnaplóban tervezzük, tartalmával segítve nevelési feladat megvalósulását.

f) Irányítás

A tudatos jelenlét és az indirekt játékirányítás a játék feltételek megteremtésének korszerű játékpedagógiai megközelítési irányát mutatja meg számunkra. Az óvodapedagógus a játék kibontakoztatása, és nem a játék fejlesztése céljából hat a játéokra.

Fontos, hogy olyan közvetett segítséget és mintát adjunk a gyermekeknek, amiben megerősítést és támaszt kapnak, önálló véleményalkotási- döntési képességeik fejlődnek. Kövessük mindig figyelemmel a gyermekek játékát, hangulatát, érzelmeit. Az irányításban beavatkozásunk terjedjen ki: a gyermek sokirányú megfigyelésére a megoldási lehetőségek felállítására, választhatóságára, a testi épségének megőrzésére, konfliktusos helyzet kivédésére felnőtt segítsége nélkül, valamint a gyermek ismereteire alapozott tervszerű kezdeményezésekre. Az óvónő játékaival adjon mintát a játékok helyes használatára és a játékok elrakására. A játéktevékenység irányításában, fejlesztésében fontos szempont:

- élmény szerepe az óvoda szűkebb és tágabb környezetében,
- sokszínű tevékenykedtetési lehetőség biztosítása,
- játszótárs választás biztosítása,
- a feltételek biztosítása életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével,
- a játék önkéntességének maximális figyelembe vétele,
- az óvónő, mint modell szerepe: tolerancia, a különbözőség elfogadása.

Korosztályonként előforduló játékfajták

a) Gyakorló játék (a (2,5)3-4 éves korosztályra jellemző leginkább)

- Mozgásos gyakorló játék (mászás, bújás, forgás, ugrás...).
- Manipulációs gyakorló játék (építőelemek rakosgatása, tépés, homok kevergetése, kukoricamorzsolás, autók húzogatása, tologatás...).
- Verbális gyakorló játék (ölbeli játékok, halandzsa szöveg, göcögtetők, egy-egy szótag ismétlése, szófordulatok mondogatása).

b) Konstruáló játék

A gyermekek ismerkednek az építés, összerakás technikájával, az alkotás örömeivel.

c) Szimbolikus és szerepjáték

Színlelő-, szerep-, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotójáték, barkácsolás

A szimbolikus és szerepjátékban a gyermekek a részfunkciók gyakorlása által elsajátított, konkrét mozgásos, képi és szimbolikus elemeket jelenítik meg.

Ez a játékfajta tükrözi a gyermek egész személyiségét, eddigi tapasztalatait, ismereteit, elképzelései, érzelmeit. A gyermek a szociális tanulással a felnőtt mintáról sajátítja el, tanulja meg az erkölcsi értékek és társadalmi együttélés szabályait.

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja a közösségi élet, a játék szabályainak, normáinak gyerekekkel és szülőkkel közös formálását a gyermeki véleménynyilvánítás és döntőképesség erősítését (épületen belüli és az udvari játék folyamatosan fejlesztett szabályai – ezekre utaló jelzések) különös tekintettel a konfliktus helyzetek megoldási lehetőségeire.

Gyakorolja a társakkal való együttműködést, átéli az alá- és fölérendeltségi viszonyokat, újraalkotva, kreatívan egy-egy átélt eseményt. Fejlődik képzelete, szervezőképessége, empátiája, alkalmazkodó képessége, és kommunikációs képessége.

Az alkotójátékokban a fejlesztési lehetőségek széles skálája jelen van, amelyek mindig attól függenek, hogy a gyermekek milyen témájú, tartalmú játékot játszanak. Kiemelten a verbális

fejlesztésnek van szerepe, hiszen a gyermekek játék közben kommunikálnak, kijelentő, kérdő, felkiáltó, óhajtó mondatokat fogalmaznak meg.

A játék igényéből indul ki a barkácsolás, amelyhez folyamatosan gyűjtjük az eszközöket, amelyeket elérhető helyen tárolunk. Fontos, hogy a barkácsolás a játékfajta természetes kiegészítőjeként jelenjen meg, ne legyen öncélú. Barkácsolás közben, nagyon sok technikát (vágás, tépés, ragasztás, szögelés, fonás, hajtogatás) munkaformát ismernek meg a gyermekek. Munka közben átélik az alkotás örömét, fejlődik problémamegoldó gondolkodásuk, alakul társas kapcsolatuk, gyakorolhatják a társas együttlét, viselkedés szabályait.

A gyermek belső világának egyik legkifejezőbb eszköze a bábjáték. Játék közben feleleveníti tapasztalatait, elképzeléseit, esztétikai és szociális élményeit, miközben szabadon kibontakozhatnak. A gyermek bábozása jelentős a beszéd megindulásában, a beszédkedv, a beszédtechnika fejlődésében.

Csoportjainkban életkoruknak megfelelően, elérhető helyen rendelkezésre állnak a bábjáték eszközei. Csoportonként, munkadélutánon szülői segítséggel, mesetémákhoz illeszkedő bábok díszletek készülnek, melyek segítségével bővül eszköztárunk, a szülőkkel közös tevékenység közben a játékkultúra emelkedik.

A bábjáték forrása:

- az óvodapedagógus játéka,
- óvodapedagógus –gyermek bábjátéka
- a gyermekek bábjátéka,
- a gyermekek bábkészítése és a bábok felhasználása.

A 3-4 éveseknél a beszoktatás időszakában ismertessük meg és szeretessük meg az újbábot, a fakanálbábot és a síkbábot.

Az 5-6-7 évesek az óvónővel közösen, de önállóan is bábozzanak kesztyűbábbal, fejdíszsel, az egyszerű marionett bábbal, melyet a barkácsolás során készítenek.

Személyiségfejlesztő hatása:

- hat a társas kapcsolatok alakulására,
- az önmegvalósításra,
- alkalmazkodni tudásra,
- élmények, tapasztalatok felidézésére,
- a kommunikáció, kreativitás fejlődésére.

A gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket, dramatizálás során, kötetlen módon játsszák el, amely mozgásos cselekvésen, esztétikai látványon és beszéden alapszik.

A dramatizálás személyiségfejlesztő hatása:

- a felelevenített élmények kapcsán fejlődik emlékezetük, szervezőképességük, kommunikációjuk, alkalmazkodóképességük, önértékelésük, önismeretük.

d) Szabályjáték

Ennél a játékfajtánál a legfontosabb a gyermekek és a felnőttek által megfogalmazott szabályokhoz való igazodás igénye. Játék közben a gyermek érzelmeket tanul, tanulja indulatainak fékezését, a siker és kudarctűrést, felelősségtudata, feladat tudata fejlődik.

➤ Mozgásos szabályjátékok:

Szabadidőben, testnevelés foglalkozáson, mindennapi testnevelés keretében alkalmazzuk. Ide tartoznak a bújócskák, körjátékok, szembekötősdí, labdajátékok, futójátékok, sorversenyek, célba dobások, kosárlabda játékok, váltóversenyek, fogócskák, népi gyermekjátékok.

➤ Értelemfejlesztő játékok:

Amit a gyermekek egyénileg, vagy mikro-csoportban, óvónővel, vagy egyedül játszhatnak. Pl. Társasjátékok, dominók, kártyák, logikai játékok. Puzzle-játékok, Lego-k, memória játékok, Barkochba-játék, formakirakó, anyanyelvi és kommunikációs játékok.

14.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek képesek több napon keresztül egyazon játéktémát folytatni, azt együttesen szervezni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szimbolikus-szerepjáték, melyben a gyermekek képzelete, szervezőkészsége, alkalmazkodó képessége empátiás készsége és kommunikációs képessége fejlődhet.
- Szabályjátékokat önállóan szerveznek, képesek az együttműködésre, alkalmazkodnak a szabályokhoz.
- Építményeikben, konstruáló tevékenységükben tükröződik a kreativitás.
- Ismert meséket dramatizálnak, báboznak.
- Viselkedési kultúrájukban megjelenik az udvarias kifejezések használata.

14.2. Verselés, mesélés

A mese, a vers ősi forrása az anyanyelvnek, régi értékeket, hagyományokat közvetíti a gyermekeknek a maga sajátos szóhasználatával, stílusával a népi- klasszikus- és kortárs írói eszközök gazdagságával.

A mese a gyermek érzelmi-értelmi és erkölcsi fejlesztésének egyik legfőbb segítője. Visszaigazolja a gyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást is kínál. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát, közben belső képi világot jelenít meg. A belső képalakítás folyamata az élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája. A mindennapos mesélés, mondókázás, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme.

14.2.1. A verselés, mesélés célja

- Életkori és egyéni sajátosságok szintjén alakul,
 - a gyermekek mesék, versek iránti érdeklődése,
 - megalapozódik az irodalomszeretet.
- A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetése által, fejlődik
 - a helyes nyelvhasználat, a gyermekek saját vers- és mesealkotása,
 - és a biztonságos önkifejezés.

14.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Oldott, derűs légkör teremtése, amelyben a gyermekek természetes közlési vágya, a meglévő ismereteinek különféle élethelyzetben való gyakorlása fejlődik és fejleszthető.
- Életkori sajátosságokhoz igazodó anyanyelvi és mozgásos játékok beépítése a mindennapi tevékenységekbe.
- A csoportban dolgozó óvodapedagógusok és a dajka beszédmintájának, kommunikációjának összehangolása.
- Népi, klasszikus és kortárs multikulturális, interkulturális irodalmi, esztétikai élmények közvetítése, hagyományok ápolása.
- A mesélés, verselés, mondókázás mindennaposságával az esztétikai, irodalmi fogékonyság megalapozása, anyanyelvünk, szülőföldünk szeretetére nevelés.
- Beszédfejlesztő módszerek változatos alkalmazása, figyelembe véve a gyermeki személyiségvonásokat és szükségleteket (mesereprodukció, drámajáték és dramatizálás, bábjáték, elbeszélés, képolvasás, anyanyelvi játékok, beszélgető körök, interaktív játékok).
- Megfelelő anyagválasztással, kifejező előadásmóddal, az irodalom nyelvi-stilisztikai eszközeinek kihasználásával a gyermeki beszéd-kommunikáció fejlesztése.
- A gyermeki vers és mesealkotás ábrázolással való kombinálása fejlődésének elősegítése az önkifejező képesség gazdagítása érdekében.
- A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó, valamint migráns gyermekek differenciált támogatása a magyar nyelv elsajátításában.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális fejlesztésének szakemberrel történő összehangolása.
- A mesélés szerepének megismertetése a szülők körében, a szülők nevelési szemléletének formálása.
- Szociális hátrányok enyhítésére könyvhöz jutás segítése.
- Tehetséggondozó műhely működtetése.

A feltételek megteremtése

Az irodalmi nevelés minden nap jelen van az óvodában. Megfelelő hely (mesesarok, meseszoba) biztosításával, mesepárnák elhelyezésével, gyertyafénynél kezdődik a mese. A mesét 1 héten keresztül hallhatják a gyermekek, és azt követően történik a dramatizálás.

14.2.3. A verselés, mesélés tartalma

A mese vers a gyermek számára a leghatékonyabb tanulási forma, létszükséglet, olyan érzelmi, értelmi és erkölcsi értékeket közvetít, amely megalapozza a gyermek pozitív személyiségjegyeit.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik segítője. A mese- képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel- feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyát, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat. A gyerekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi- népmesék, népi hagyományokat

felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi-, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Fontos szempont, hogy magas szintű irodalmi élményt nyújtunk a gyermek számára. A művek kiválasztásában érvényesüljön a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság, amelyet segít a jól felszerelt könyvtárunk.

A mese – versmondás lényeges elemeit – metakommunikációs eszközöket (testbeszéd, tekintet) az óvodapedagógus személyes példáján keresztül sajátítja el és gyakorolja a gyermek.

Alkalmazza a drámajáték elemeit, az ismerkedő játékokat, a csoportépítő játékokat, amely során saját emlékeik, képzeletük alapján élik át a gyermekek a helyzeteket, szituációkat.

Követelmény, hogy az óvónő – mese-vers tevékenység során – emlékezetből meséljen, verseljen (kivételt képeznek a folytatásos történetek, pl. alvás előtt). Olyan feltételeket teremtsünk, hogy a mese – vers tevékenységen minden gyermek részt vegyen.

MESE – VERS TARTALMA			
	3-4 éves korban	4 - 5 éves korban	6-7éves korban
Népi Mondókák	(10-12) altatók, hintáztatók, ujjkiszámolók, göcögtetők, simogatók, stb.	(4-5) környezetről, időjárásról, az évszakok megfigyeléséről, természeti jelenségekről, tárgyakról, állatokról	(4-5) felelgetős, kiszámolós, tréfás mondókák, párválasztók, találós kérdések, közmondások
Versek	(3-4) rövid versek állatokról, természetről, ritmikus mozdulatokkal kísérve	(6-7) kiolvasók, vidám, groteszk, humoros témái: évszakváltás, természet szépségei	(15-20) gyermekek élményeihez kapcsolódó versek, ünnepek, hagyományok, jeles napok
Mese	(10-14) rögtönzött történetek, láncmesék	(10-15) állatmesék, népmesék, kortárs, klasszikus, és más etnikai kultúrából mesék, párbeszédes és elbeszélő történetek	(15-20) népköltészet, kortárs, klasszikus és etnikai mesék tündérmesék, tréfás-verses-, mű mesék, folytatásos mesék, elbeszélő történetek, önálló mesebefejezés, önálló mesekitalálás
Dramatizálás	Állatok hangjának, mozgásának utánzása	Állatmesék párbeszédeinek eljátszása, kedvelt epizódok feldolgozása	Hosszabb történetek, saját készítésű díszletek felhasználásával, szerepek önálló

			elosztásával. Drámajáték alkalmazása.
Bábozás	Az óvónő bábjátéka ujjbáb használata	Az óvónő bábjátéka, síkbábok önálló használata	Önállóan bábozzanak, saját készítésű bábokat is használjanak, szívesen bábozzanak kiscsoportosoknak, (zsákbábok, kesztyűbábok)

14.2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Önállóan mondanak rövidebb-hosszabb verseket, rigmusokat.
- Megjegyeznek 10-14 mondókát, 6-8 verset és 10-15 mesét.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak a maguk és társaik szórakoztatására.
- Képesek saját vers és mesealkotásra, összefüggő mese, történetet kitalálására, annak mozgásos megjelenítésére, kifejezésére.
- Elkezdett történeteket fantáziájuk segítségével folytatni tudnak.
- A metakommunikációs jelzéseket használják, a környezetükben élő személyekkel jól kommunikálnak.
- Szívesen nézegetnek könyveket, vigyáznak az épségükre.
- A térbeli irányokat, viszonyokat, illetve verbális kifejezéseket helyesen használják.
- A nemzeti kultúrkincsből ismernek verseket és meséket.
- A szülők részt vesznek a mesék közös feldolgozásában.
- Visszajelzésekből értesülünk, hogy gyakoribbá válik a szülők otthoni mesemondása.

14.3.Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

14.3.1. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc célja

- Az örömet adó ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, a kortárs művészeti alkotások által alakul,
 - a zene iránti érdeklődés,
 - formálódik a zenei ízlés, esztétikai fogékonyság.

14.3.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.
- A gyermekek minél több olyan zenei élményhez juttatása, amely megalapozza zenei anyanyelvüket, fejleszti gondolkodásukat és kommunikációs képességeiket.
- A gyermekek zenei képességének (hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének, harmonikus, szép mozgásának), kreativitásának fejlesztése, énekes népi játékok, az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások segítségével.
- A zenei képességfejlesztéssel párhuzamosan örömteli, érzelem gazdag, szép, tiszta éneklésre szoktatás, az egyéni megszólalás bátorítása természetes játékhelyzetekben (felelgetős énekes játékok).

- Az énekes játékok eszközeivel különböző grammatikai megoldások, választékos kifejezések, párbeszéd, dramatizálás gyakorlása.
- Az önkifejezés újabb lehetőségének felkínálása a zenei improvizációra való ösztönzés (mozgás rögtönzése zenére, dallam, ritmus variációk kitalálása.)
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye szerinti zenei nevelés, speciális szakember és programok segítségével (pl. szenzomotoros integráció).
- A nemzeti, etnikai és migráns gyermekek zenei kultúrájának közvetítése a szülőföldhöz való kötődés erősítése.
- Tehetséggondozó műhely működtetése: zeneovi- néptánc, német- tánc.

14.3.3. Az ének, zene, énekes játék, gyermektánc tartalma

A zenei nevelés programja minden csoportban az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével tervezett tevékenység. A zenei anyag feldolgozása Kodály Zoltán irányelvei és Forrai Katalin szakmai útmutatása alapján történik, valamint kiegészíti a német nemzetiségi szokások és hagyományok dal és mozgásanyaga.

A program, zenei anyagát hangsúlyosan alkotják:

- népi mondókák, ölbeli játékok,
- pentaton hangkészletű 6 hangterjedelmű népi dalos játékok,
- a zenei átélést segítő, kreatív mozgások,
- hangulatokat, érzelmeket közvetítő zenehallgatás, dalanyag,
- a készségfejlesztés zenei elemei,
- hangszeres előadások,
- német kulturális elemek.

A zenei anyag kiválasztása, tervezése az évszak és az ünnepkör figyelembevételével történik. A zene, mint az önkifejezés egyik eszköze állandóan jelen van a nap folyamán, melynek során nagy gondot fordítunk az élő befogadó zenei tevékenységre, sokszori gyakorlására, s az ehhez kapcsolódó, szép, esztétikus mozgásra.

Az ölbeli játékok helye szerepe a beilleszkedési időszakban jelentős és a mindennapokban gyermekek közösségi nevelésében fontos szerepet tölt be.

Játék közben is adódik lehetőség zenei élményszerzésre, így pl. dúdolgatásra, énekelgetésre, amely oldott, derűs légkörben, a gyermekek önkéntes érdeklődésére és részvételére épül.

Fontos szempontnak tekintjük az óvónő pozitív mintaadását, a helyes artikulációt és a tiszta éneklést.

Zenei élményeket szereznek a gyermekek:

Spontán játék közben, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység által:

3-7 éves korban a tanulás szervezeti formája: tervszerű, kötetlen foglalkozás, hetente 1 alkalommal. A kezdeményezések kapcsán mindvégig törekszünk a gyermek érdeklődésének felkeltésére és fenntartására. Lehetőséget teremtünk egyszerű táncos lépések gyakorlására, mint pl. körben járás, ringatózások rugózások, mely a gyermekek harmonikus mozgását segítik elő.

5-7 éves korban a szép, tiszta éneklésre és a harmonikus mozgásra helyezzük a hangsúlyt. Ebben a korban már képesek az önállóságra, ezért nem szükséges, hogy az óvónő végig

együtt énekeljen velük. A mozgással kísért egyöntetű szép, tiszta előadás megvalósítása tudatos cselekedtetésre épül (testtartás, tekintet, hangsúly, hanglejtés, ritmus).

Éneklés közben beszédszervek koordinált mozgásának fejlesztésére, a hangzók helyes formálásának gyakorlására, beszédtechnika fejlesztésére, fogalomalkotás, szókincs bővítés, beszédhibák javítására is lehetőség nyílik.

A tevékenységszervezés mikro csoportos formában történik.

Óvodánkban alkalmazott zenei eszköztár:

- különböző méretű dobok, zörgő dobok,
- különböző méretű cintányérok, háromszögek,
- ritmus hangszerek,
- csengősor,
- xilofon,
- metallofon,
- szintetizátor,
- furulya,
- saját készítésű hangszerek felhasználása (termések, pengettyű, nádi hegedű...),
- audiovizuális eszközök (CD-lejátszó, TV, kamera, Laptop),
- szakmai könyvek,
- az énekes dalos játékokhoz felhasznált eszközök,
- saját, csoportra jellemző egyéb énekes kelléktár.

Fejlesztési tartalom	3- 4 éves korban	4- 5 éves korban	5 – 6 – 7 éves korban
Éneklési készség - mondóka - énekes játék	5 – 7 mondóka 10-12 dal, dalos játék (3-4 sz-m), (1-2 l-sz-m), (2-3 m-r-d) b. sz-m-r-d), (1 d-l-sz) Az óvónő segítségével egyszerre, csoportosan, kb. azonos hangmagasságban énekelnek.	4 – 6 mondóka 12-15 dal, dalos játék 2-3 műdal (2-3 sz-m), (2-3 l-sz-m), (1-2 sz-m-d) (2-3 m-r-d), (2-3 sz-m-r-d) (1 m-r-d-l) (1-2 d-l-sz) Az óvónő indításával, önállóan, tisztán, együtt, jó szöveg kiejtéssel énekelnek.	4- 7 mondóka 20-25 dal, dalos játék 3-4 műdal (2 sz-m), (2 l-sz-m), (1-2 m-r-d) (2-4 sz-m-r-d), (6-8 l-sz-m-r-d) (2 m-r-d-l) (2 r-d-l-sz) (2 m-r-d-l-sz) Önálló indítással, csoportosan és egyénileg helyes kezdő magasságban és tempóval énekelnek.
Hallásfejlesztés - magas-mély	Érzékeltetése, guggolással, lábujjhegyre állással,	Érzékeltetése térben, a megnevezett testrésszel,	Dallamív rajzolás kézzel, ujjakkal, lábfejjel, mellkas

	beszéden keresztül. Szemmel követése térben	mondókán, dalon keresztül. Változó kezdő magasság átvétele	előtt, fej fölött. Mondókán, dalon, párbeszéden keresztül. Magas-mély térbeli mutatása
- halk-hangos	Halk-hangos felismerése beszéden, mondókán, éneken, zörejen keresztül (környezet hangjai)	Halk-hangos közötti különbség felismerése, mondókával, énekkel, járás és tapsolás gyakorlásával.	Halkabb és hangosabb éneklés összekapcsolása, tempó változtatással. (halk-hangos, gyors- lassú kombináció)
- zenei emlékezet: dallamfelismerés	-- --	Dalok felismerése szöveg nélkül, dúdolásról és hangszerről. Motívumok váltva, halkan-hangosan.	Dalok felismerése kezdő, vagy belső motívumról. Rövidebb és hosszabb egységekkel, folyamatos tempóban.
- motívum, visszhang	Egyszerű dallamok visszaéneklése --	Egyszerű dallamfordulatok visszaéneklése (szövegre dallam, dallamra, mozgás.	Dallamok kitalálása, énekes beszélgetés, kérdés-felelet Beszédhangszín és hangsúly változtatásával a mondóka értelmének változtatása. Motívum visszaéneklés csoportosan és egyéenként (improvizáció). Kérdés felelet játék.
- hangszínek megfigyelése	Élesen eltérő zörejek (környezet, fém, fa üveg eszközök és ütőhangszer hangjai)	Finomabb zörejek (egymás hangjai, természet zörejei)	Sokféle zörej, zenei hang megkülönböztetése (zaj iránya, távolsága) Zenei hang kis eltéréssel (közeledés- távolódás)
Ritmusfejlesztés - egyetlenes lüktetés	Egyszerű mozdulatok- kal (járás, hintázás,	Járással, futással, ugrással	Gyors-lassú, különböző térforma,

- ritmus	billegés, váll, ujj, csípés), gyermekjáték közben, egyszerű eszközökkel pl.: ritmuspálca, cintányér, fakocka, kanál Ritmuspálca, cintányér, --	(hullámvonal, sarokkoppintás, testfordítás) 2/4 ütem Dalok, mondókák ritmusának kiemelése, hangsúlyának kiemelése	tárgyak megkerülése Egyenletes lüktetés és ritmus összekapcsolás. Dallam felismerés ritmusról. Dalritmus kiemelése, ritmusvisszhang, szünet, szinkópa.
- tempó különbségek: gyors-lassú	Tempóváltás követése egyszerű mozdulatokkal	Gyors-lassú beszéd, énekmozgással, tempóváltás lépéssel	Gyors-lassú tempótartás önállóan.
- mozgástérforma	Mondókák, dalok egyszerű utánzó mozgásokkal egyszerű táncmozgások	Táncos jellegű mozdulatok (oldallépés, fél térden)	Bonyolultabb, táncos jellegű mozdulatok (párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító, fogyó játékok).
- hangszerek	Egyszerű ritmusjátékos hangszerek (dob, ritmuspálca)	Ritmushangszerek (dob, háromszög) Ritmushangszerek készítése	Ritmushangszerek és egyéb természeti tárgyak. Ritmushangszerek készítése (Dob, háromszög, cintányér)
- népszokások, ünnepek	Ünnepkörök mondókái, énekes játékok (állat, naphívogató, farsang, húsvét, anyák napja)	Ünnepkörök mondókái, énekes játékok (leánykérő, Lucázás, kiszabás, anyák napja)	Ünnepkörök mondókái, énekes játékok (lakodalmas, szüret, kapus, hidas játék, pásztorjáték, komatálzás, pünkösddőlés, anyák napja)
Zenehallgatás	Óvónő éneke Zenehallgatás befogadására	Óvónő éneke és hangszeres játéka Ismerkedés a	Óvónő éneke, Óvónő hangszeres játéka

	szoktatás. népi, kortárs, klasszikus	kétszólamúsággal népi, kortárs, klasszikus	Óvónők kétszólamú mű előadása népi, kortárs, klasszikus
	Tükör használata	Tükör használata	Tükör használata

14.3.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Ismernek 10-15 mondókát, 20-25 különböző hangkészletű és szöveghosszúságú népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi dalt, mūdalt.
- A gyermekek bátran, egyénileg is tudnak mondókázni, énekelni.
- Szívesen és örömmel vesznek részt énekes játékokban.
- Ismerik a zenei fogalom párok jelentését.
- Képesek érzékeltetni az egyenletes lüktetést, a motívum hangsúlyokat és a ritmust különböző mozgásformákkal kifejezni.
- Felismerik a tanult dalokat dúdolásról, hangszerjátékról, jellegzetes részletekről.
- Próbálkoznak az improvizálással.
- Képesek dallambujtatást végezni.
- Ismernek egyszerű ritmushangszereket, azokat tudják használni.
- Képesek élvezettel, figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni a zenei bemutatásokat.

14.4. Rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, kézimunka

Az ember ismereteinek döntő részét vizualitás, látás által nyeri. A vizuális nevelés látásnevelés, képzetek, utánczás, gyakorlás segítségével. A látás sajátos gondolkodás. Ismeretek, gondolatok lejegyzésének első lehetősége, az ábrázolás a vizuális nyelv egyik formája. A vizuális nevelés az óvodai nevelés egészét áthatja. Óvodásaink számára a szabad rajzolás az egyik legjelentősebb önkifejezési mód, mely során a gyermek (sémákat”, vagy másképpen szimbólumokat használ. A „sémák” alapformák, amelyek a valóságról szerzett tapasztalatok során folyamatosan gazdagodnak. A papíron nyomot hagyó rajzeszközök (ceruzák, tollak, zsírkréták, stb.) a funkció öröm érzését keltik a firkáló gyermekekben. A különböző motívumok szabad kombinálásával jut el a gyermek a formáig, majd a kompozíciók megalkotásáig. Amit a világról tud, ábrázolásában is el tudja mesélni, amit nem tud ábrázolni, azt hozzámeséli.

Az ábrázoló tevékenység célja, nem maga a tevékenység során létrejövő bármiféle alkotás, vagy annak esztétikai értéke, hanem maga az örömteli cselekvés. A létrejövő „mű” jelzés a gyermek ismereteiről, érzelmi életéről, kezűgyességének fejlettségéről.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotások, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

14.4.1. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka célja

- Az esztétikai tartalmú élmények által alakul a gyermekek vizuális észlelése, az emlékezete, képzelete, a vizuális gondolkodás.

14.4.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Az önálló gyermeki alkotó tevékenység feltételeinek megteremtése, örömteli alkotólétkör kialakítása.
- Mozgással, cselekedtetéssel, vizuális élmények biztosításával, az észlelő funkciók változatos gyakoroltatásával, párhuzamosan végezhető tevékenységszervezéssel sokszínű tapasztalatok nyújtása.
- A belső képek gazdagítása gyermeki ábrázolás ösztönzése, változatos lehetőségek felkínálásával.
- Az esztétikai érzékenység, a szép iránti nyitottság, környezet esztétikai alakítására és a vizuális esztétikai élmények befogadására való fogékonyság megalapozása, fejlesztése a népi motívumok alkalmazásával.
- A gyermeki élmény- és fantázia világának gazdagításával a saját formanyelv, az alkotó alakító önkifejezés és önértékesítő gyermeki tevékenység fejlődésének segítése.
- Önértékelésre, egymás munkájának megbecsülésére nevelés.
- A vizuális tevékenységekhez kapcsolódó verbális és nem verbális megnyilvánulásokkal a spontán beszéd formáinak fejlesztése: (pl. megszólítás, szándéknyilvánítás, kérés, tudakozódás, különböző mondatfajták használata, aktív és passzív szókincs bővítése, véleménynyilvánítás, döntés, az ábrázoltak szóbeli elmondása, formák, színek magyarázata, a barkácsoláshoz szükséges eszközök, anyagok megnevezése, kiállítás látogatáshoz kapcsolódó élmények megbeszélése stb.)
- Az ábrázolási tevékenységében lassan fejlődő, (diszgráfia tüneteit mutató) gyermekek egyéni fejlesztése, folyamatos jelzés a szakemberek felé.
- A német nemzetiségi vizuális kultúra sokszínűségének, egyes díszítő elemeinek megismertetése.
- Szociális hátrányok enyhítése ábrázolás eszközeinek biztosításával.
- Tehetséggondozó műhely működtetése.

Fontos az ábrázoló tevékenység fejlesztésében:

- A technikák megismertetése, gyakorlása 3-4 éves korban, bővítése a többi életkorban.
- Témánként több technikai megoldás felkínálása, feltételeinek biztosítása a kreativitás fejlesztése és a változatosabb gyakorlás érdekében.
- Élményre alapozott, jól kidolgozott témaválasztás.
- A vizuális nevelés komplex beillesztése a nevelési rendszerbe.

14.4.3. Az ábrázoló tevékenységek színterein a feltételek megteremtése

Csoportszoba

Szabadon folyó ábrázoló tevékenységhez:

- „Műhelysarok”, elkülönített asztal, polcos szekrény, ahol az ábrázoláshoz szükséges eszközök (festék, ecset, ceruza, színes ceruza, filctoll, gyöngy zsírkréta, agyag,

gyurma, papír, olló) és más anyagok a gyermekek számára elérhetőek, biztonságos az elhelyezésük.

- Több térbeli „munkalehetőség” technika felajánlási mód.

Dramatikus játékhöz:

- Bábok, kosztümök, építők, kirakók, összerakós játékok.
- Félkész termékek, játékok, anyagok.
- Díszletek, hátterek.

Tervezett ábrázoló tevékenységhez:

- Változatos helyszín, anyag és eszköz (dobozokon, fatörzsön, paravánon, táblán, csempén, stb).
- Tárolási lehetőség az elkészült munkáknak.

Udvar

- Állandó helyen asztal, szék, tábla, kréta, s egyéb eszközök biztosítása.

Természet

- Élménygyűjtés, növényekből, termésekből, alkalmi játékok készítése.

Épített környezet

- Falu-kép, házak és udvaruk, valamint azok lakóinak megfigyelése.
- Múzeum, könyvtár, színház, bábszínház látogatása.

Az ábrázoló tevékenység során a szülők hozzájárulásával változatos sokféle eszközt biztosítunk a gyermekek számára. Igyekszünk megtanítani az eszközök célszerű használatát. Figyelünk a helyes szokás és normarendszer (ülés, testtartás, kézmosás, stb.) kialakítására. Olyan légkört teremtünk, amelyben a gyermekek egyéni élményeiket, a közös megfigyeléseket, elképzeléseiket, saját elgondolásaik szerint újra alkothatják, ahol megjelenik szűkebb és tágabb környezet megismerésén belül a szülőföldhöz való kötődés. Fejlesztő eljárásunk alapja, hogy önmagához képest fejlődjön, lépjen előre a gyermek. A lehetőségek megteremtésével a gyermeki fejlődés mozgatórugója az önfejlesztés lesz, hiszen a gyermek is arra törekszik, hogy alkotásai egyre jobban hasonlítsanak a valóságra. A segítség módját illetően várjuk ki először, hogy mit alakít ki magától a gyermek, s ne arra gondoljunk, hogy mit kell tudnia a gyermeknek. (E tekintetben szemléletváltás szükséges.)

Az iskolakezdéshez a fentiek mellett fontos, hogy kialakuljon a finom motorikus koordináció, a vizuális észlelés, megfigyelés, emlékezet megfelelő fejlettsége, mely egyaránt szükséges a sikeres iskolai munkához, így a terület fejlesztése, szintén a fejlesztő tevékenység fontos eleme.

Fejlesztés területei

- Építés
- Plasztikai munkák
- Képalakítás

14.4.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A rajzolás, mintázás, kézimunka kedves örömteli tevékenységgé válik.

- Rácsodálkoznak a szép látványra, tudnak gyönyörködni benne, esztétikai véleményt alkotni.
- Kézmozgásuk lehetővé teszi az egyre finomabb mozdulatokat kívánó feladatok elvégzését. A vizuális észlelésük, megfigyelésük, emlékezetük fejlődik.
- Az eszközöket készségszinten kezelik.
- Ismerik a különféle ábrázolási technikákat, anyagokat, azokat képesek önállóan megválasztani és alkalmazni, szükség esetén közös feladatokban együttműködni.
- Képkalkotásukban megjelenik a tér, síkba való átfordítása.
- Munkáikban tükröződnek a világról szerzett egyre valósabb ismereteik, de elsősorban érzelmi megnyilvánulásaik, kialakul saját forma-nyelvük.
- A gyermekek alkotására jellemző, a részletező formagazdagság, a színek változatos használata.
- Használják a népi, nemzeti, etnikai kultúrában megjelenő díszítő motívumokat.
- A kiemelt figyelmet igénylő-tehetséges gyermekek szabad önkifejezése megvalósul.

14.5. Mozgás

A mozgás fejlődését a születéstől a kisgyermekkorig általában figyelemmel kísérik, fontosnak tartják. A járás megtanulása után azonban már kevesebb figyelem irányul erre a területre. Programunkban centrális helyet foglal el a mozgásnevelés, amely a fejlesztés alapjául szolgál. Alapvetőnek tartjuk a mozgásfejlődés folyamatos nyomon követését, megsegítését, regisztrálását. A fejlődést segíteni ugyanis, csak a meglévő szinthez igazodva lehet. Miközben mozog a gyermek, tapasztalatokat gyűjt, fejlődik csont- és izomrendszere, alakulnak mozgás koordinációi, testi képességei, pontosabbak, finomabbak lesznek mozdulatai, észlelési funkciói. Számára az az igazán érthető és feldolgozható információ, amit megtapasztal mozgás és tevékenység útján. A tanulási zavarok kialakulásának megelőzésében kulcsfontosságú a széleskörű mozgásfejlesztés.

Programunkban a mozgásfejlesztést igen tágan értelmezzük. Az aktív nagymozgásoktól a finommotoros manipulációig mindent magába foglal, és az egész személyiség fejlődését elősegíti. Kedvezően befolyásolja az értelmi és a szociális képességek alakulását is.

14.5.1. Mozgás célja

- A rendszeres mozgás, a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése során
 - megalapozódik a mozgás szeretetére épülő egészséges- életvitel és életmód.

14.5.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Rendszeres, mindennapi mozgással, az egészséges életmódot erősítő tevékenységek biztosítása, az egészséges életvitel kialakítása, a gyermekek egészségének megőrzése, edzése.
- A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével.
- Nevelési feladatok megvalósításához, mozgásos tapasztalatok tervezése és a mindennapi gyakorlati megvalósítása.

- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítő biztonságos környezet kialakítása.
- Játékos mozgásban az értelmi és szociális képességek, társra figyelés fejlesztése.
- Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése.
- Az egyéni lemaradásokat kompenzáló speciális mozgásos játékok közvetítése, a hátránnyal küzdő gyermekeknél. (Mozgásterapeuta, Gyógy-testnevelő és fejlesztőpedagógus mikro csoportos tevékenysége.)
- Biztonságban végezhető mozgásélmény feltételeinek megteremtése, a csoportszobában, tornaszobában és az udvaron egyaránt.
- A szülőkkel együttműködve, a gyermekek egyéni érdeklődésének, temperamentumának figyelembe vételével differenciált (prevenció, korrekció, tehetséggondozás) mozgáslehetőség biztosítása, ill. közös mozgásos programok szervezése.

A mozgás sokoldalú tevékenység, feladatrendszere az egész óvodai életet átszövi. A szabad játék tevékenységén, a testnevelési foglalkozáson túl jelen van a különböző nevelési területeken, valamint a gondozási és önkiszolgáló tevékenységben is.

Hatása az értelmi képességek fejlődésére:

- A mozgásos játékok, gyakorlatok téri felidézésével fejlődik a gyermekek vizuális memóriája.
- A testrészek, téri irányok, formák bemozgásával, megismerésével, megnevezésével bővülnek a térről való ismereteik, fejlődik térészlelésük, gyarapszik szókincsük.
- A konkrét, mozgásos tapasztalatok beépülése segíti az elvont gondolkodás, a keresztcsatornák fejlődését.

Hatása szociális képességek fejlődésére:

- A saját testéről szerzett tapasztalat és a mozgásos képességeinek megismerése, a mozgás feletti kontroll kialakulása segíti az „én tudat” fejlődését a „szociális én” erősödését. Világos, konkrét értékeléssel a pozitív énkép alakulását.
- A közös, örömmel végzett mozgás közben társas kapcsolatai kiszélesednek. A társakkal végzett együttmozgás segíti a gyermek én-határainak megismerését, a másik észlelését, fejlődik önfegyelmeük, önuralmuk, együttműködő, kooperáló képességük és toleranciájuk.
- A mozgásos versengések során átélik a sikert és a kudarcot egyaránt. Így tanulják ezeknek a kezelését, elviselését.

Programunkban a mozgáson keresztül pedagógiai és pszichológiai feladatokat egyaránt megvalósítunk. A mozgásfejlesztés fő feladatait – a nagymozgások, szem-kéz-láb koordináció, egyensúlyérzék, finommotorika fejlesztését – természetes módon építjük be a gyermekek tevékenységébe.

14.5.3. A mozgásfejlesztés tartalma

Óvodánk mozgásfejlesztő programja kiemelten az alábbi területeken valósul meg:

- a) a szabad játékban a gyermekek kötetlen, spontán, természetes játékos mozgása közben,
- b) a testnevelési foglalkozáson,
- c) mindennapi testnevelésen,
- d) differenciált mozgástevékenység során.

a) Mozgásfejlesztés a szabad játékban

Valamennyi szintéren fontos feladat a természetes mozgáskedv megőrzése, felkeltése és a mozgásigény kielégítése, valamint a motiváló, mozgásra inspiráló biztonságos környezet kialakítása teremben a szabad levegőn, eszközökkel és eszköz nélkül, spontán vagy szervezett formában.

3 - 4 éves korban:

A nagymozgások fejlődését kívánjuk segíteni, ezért leginkább a csúszáshoz, kúszáshoz, bújáshoz, mászáshoz, guruláshoz szükséges eszközöket kell biztosítanunk (csúszda, létra, Rotrikom, Greiswald egy-egy eleme, tornaszőnyeg, asztalok, székek).

4 - 5 éves korban:

Nagyobb hangsúlyt kap a szem-kéz, szem-láb koordináció. Mindezt jól szolgálják a célba dobó játékok (kugli, ugróiskola, ugrókötél, labda). Kiemelt szerepet kap az egyensúlyérzék fejlesztése (hinta, Body Roll, füles labda, lépegető, koordinációs létra, forgó korong stb.)

5 - 7 éves korban:

A finommotorika fejlesztésére kell a legnagyobb hangsúlyt fektetni. A játékban nagyon sok lehetőség nyílik ennek a spontán fejlesztésére. Pl.: ábrázolási technikák gyakorlása: tépés, vágás, varrás, gyöngyfűzés, építés, konstruálás, babaöltöztetés, barkácsolás, stb.

Óvodánk kitűnő belső és külső sajátossága, feltételeinek megléte lehetővé teszi a szabad mozgásforma önálló és célzott gyakorlását, kipróbálását. A mozgásos tevékenységekhez a csoportszobát is alkalmassá tesszük, a könnyen mozgatható bútorok átrendezésével mozgásösztönző szerek biztosításával (asztalok, székek, mászóka, billenő hinta, füles labda, Body Roll, Rotrikom egy-egy eleme, stb.)

Tágas tornatermünknek óriási a jelentősége napi életünk során a mozgásfejlesztésben, a napirendünk célszerű kialakításában. Óvodapedagógusaink ismerik egymás időbeosztását, és ennek függvényében igyekeznek minden lehetőséget kihasználni a gyermekek optimális fejlesztésére.

Nagy területű udvarunkon a természetes anyagból készült több funkciós fa mászóka, csúszda, fa kötélletra, taposó ösvény illetve az ezeket kiegészítő tornaszerek, jól szolgálják a testi képességek fejlődését, mozgásuk összerendezettségét, sok lehetőséget biztosítanak mozdulataik kipróbálására, téri tapasztalataik megszervezésére.

Fontos eszközként tartjuk számon az egyensúlyi helyzet keresését igénylő kismotorokat, rollereket és a lengő hidat, valamint a ritmikus mozgást biztosító mérleg hintát, billegőket,

hintákat. A sokoldalú képességfejlesztés céljából használjuk a településen található játszótereket, focipályát. Mozgásfejlődést elősegítő felszerelések és eszközök mindig a gyermekek rendelkezésére állnak.

A gyermekek mozgásigénye különböző. Nagyon fontos, hogy a nagyobb, aktívabb mozgást és a nyugodtabb tevékenységet kedvelő gyermekek megtanuljanak egymáshoz alkalmazkodni, egymást tiszteletben tartani. Ehhez elengedhetetlen bizonyos alapvető szabályok megtanítása, betartása. Az óvodapedagógus tudatosan szervezze a fejlesztési feladatokat. Az udvaron minden gyermek csoportjától független, érdeklődésének megfelelően csatlakozhasson bármelyik óvónő, vagy gyermek által kezdeményezett mozgásos játékhoz, feladathoz (kivéve a kiscsoportos gyermekek). A feltételek birtokában fontos, hogy megtanítsuk a gyermekeket a sport – és a manipulációs eszközök használatára. Tanítsunk sok, mozgásos játékot, régi népi játékot is, pl.: ugrókötelezés, ugróiskola, dalos játékok. Kapcsolódjunk be a gyermekek által szervezett és kezdeményezett játékokba, ha ezt igénylik, ötleteinkkel fejlesszük tovább. Fontos az egymás testi épségének megóvása, a balesetmentes helyszínek, eszközök megválasztása.

Elsődleges tennivalónk az óvoda helyiségeinek (csoportszoba, öltöző, fejlesztő szoba, udvar) további mozgás centrikus berendezése, fejlesztése, (Kismotorok, kerékpárút, mászóka, Wesco jellegű-készlet, célba dobó, képességfejlesztő játékok).

Az udvari játékok, játékeszközök EU - s szabványoknak való megfeleltetése megtörtént, a játékok alatti felszín aprókavicszal, gumilappal történő befedése megvalósult a balesetveszély elkerülése céljából. Felülvizsgálatuk folyamatos.

Meggyőződésünk, hogy a rendszeres mozgás során fejlődnek a gyermek pszichikai, testi, értelmi és szociális képességei, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.

b) Mozgásfejlesztés a testnevelési foglalkozásokon

A tevékenységek levezetésénél maximális lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a gyermekek egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a különböző mozgáselemeket. Differenciált feladatok adásával segítjük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek legmegfelelőbb mozgásos feladatokat. A mozgás kivitelezését segítő utasításokat a feladat végzése alatt többször ismételjük, az értékelést, ellenőrzést egyszerre végezzük. Mutassuk meg a helyes mintát. Ösztönözzük őket az esztétikus, pontos mozgásra. Fontos szempont a foglalkozások szervezésénél, hogy a gyermekek a lehető legkevesebb várakozási idővel folyamatosan mozogjanak. Amíg lehetőség van rá, a szabadban tornázzanak.

A testnevelési foglalkozások mozgásrendszerét megújítottuk. Az eddig megszokott „főgyakorlati” felosztástól (tornavonatkozású, atlétikai vonatkozású gyakorlatok, stb.) eltérően, nekünk a gyermeki fejlődés, érés sajátosságait és folyamatát kell néznünk és a konkrét sportágakra való felkészítés érdekében, kell alapoznunk. A sokoldalú mozgástapasztalat, alapvető mozgáskészségek, mozgásformák megismerése, a testi képességek kibontakoztatása mellett a gyermekeknek sok testnevelési játékra van szükségük. Mindezek mellett a testnevelési foglalkozások tartalmában és gyakorlatában a komplexitást is érvényesíteni kell, azaz több tevékenységi forma művelődési anyagát lehet beépíteni.

Gyakorlattá vált, a nagycsoportos korosztály esetében a testnevelési játékokat ismétlő foglalkozás, és a rendgyakorlattal, főgyakorlattal tervezett tevékenységek váltakozása. Az azonos életkorú gyermekek, ill. az azonos képességű gyermek együttes mozgásos tevékenysége, csoportközi integrációs tevékenységek.

A testnevelés műveltségtartalma

A rendgyakorlat és gimnasztika alapgyakorlatai:

- Játékos járás, futás, ugrás, dobás gyakorlatok és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok.
- Játékos támasz gyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás, bújás, gurulás hossztengety körül, átfordulások, tarkóállás, kézálási kísérletek), gyakorlására szerkesztett testnevelési játékok.
- Játékos függés, egyensúly, labda gyakorlatok (kézzel, lábbal) és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok.
- Játékos emelések, hordások, küzdő gyakorlatok (húzások, tolások) és a gyakorlásukhoz, alkalmazásukhoz szükséges testnevelési játékok, versengések.
- Játékos foglalkozások a szabadban (rollerezés, kismotorozás- kerékpározás, csúszkálás, szánkózás, kuglizás...).
- Játékos testtartásképző – javító és lábboltozat süllyedést megelőző javító gyakorlatok (kúszás előre és hátra, hason és háton, labdadobás hason fekvésben, célba és társnak).
- Játékos, zenés – mozgásos önkifejezés (táncos és népi játékok, gyermek néptánc alapok).
- Játékos légzési gyakorlatok.

Óvodánkban alapkérdésnek tekintjük a sport, tornaszerek és kézi szerek folyamatos bővítését, amelyek magukban hordozzák a játék és a testnevelés mozgásanyagának gyakorlati lehetőségét. A kézi szerek segítségével – tornabot, kendő, szalag, szalagos bot, buzogány, labda, babzsák, karika – végzett gyakorlatok, a különböző fogásmódok, forgatások, emelések, dobások, stb., mind jól szolgálják a finom mozgások kialakítását, a téri irányok gyakoroltatását, az oldaliság tanítását, segítik a kéz fogóizmainak erősítését.

A tudatos fejlesztési céllal tervezett nevelői munka eredményeként minden gyermek láthatóan, mérhetően magasabb fejlődési szintet ér el a korábbihoz képest.

c) Mozgásfejlesztés a mindennapi testnevelésen

Minden korcsoportban naponta egyszer 5-10 perces időtartammal szervezzük meg. A tevékenység napirendbe történő illesztése állandó. A mindennapos testnevelés anyagát elsősorban mozgásos játékok adják, kiegészülve egy-egy gimnasztikai gyakorlattal. Az örömmel és jó hangulatban végzett játékok jó lehetőséget nyújtanak a fejlesztő program egy-egy feladatának megvalósításához, társas kapcsolatok alakításához (a futó és fogó játékokkal a nagymozgások és a térészlelés, labdajátékokkal a szem-kéz, szem-láb koordináció és a finommotorika fejlődik. A játékok, térformák felidézésével a vizuális, verbális memóriájuk fejlesztésére, valamint szókincsük gyarapítására nyílik lehetőség.

Mozgásterápiás fejlesztő tornát szervezünk, mozgásterapeuta és gyógy-testnevelő, irányításával a csoportszobában az udvaron, ill. tornateremben, valamennyi gyermek önkéntes

részvételével. A csoportokban dolgozók mintaadó tevékenysége ösztönzően hat a gyermekek tevékenységben való részvételére.

d) Mozgásfejlesztés differenciált mozgástevékenység során

Az 5 éves korosztálytól a gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelően részt vehetnek szakképzett néptánc oktató óvodapedagógus által vezetett néptánc foglalkozáson. Az ortopéd szűrést követően a gyógy testnevelő, ill. a mozgásterapeuta útmutatásai alapján, közreműködésével prevenció, ill. korrekciós tornát, mozgásterápiás fejlesztést szervezünk az arra rászoruló gyermekeknek.

A szülőket rendszeresen bevonjuk a csoportokban szervezett mozgásos tevékenységekbe, rendezvényeken közös mozgásos programokat szervezünk.

14.5.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- A gyermekek mozgása összerendezett, kialakult a nagymozgása, finommozgása, egyensúlyészlelése.
- Ismerik az irányokat, tudnak térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeretnek futni, képesek 50 – 100 m távolságot kitartóan végig futni.
- A természetes mozgások (csúszás, kúszás, mászás, dobás) technikáit ismerik
- Tudnak helyben labdát pattogtatni.
- A különböző verseny játékok, ügyességi játékokban betartják a szabályokat.
- Képesek alkalmazkodni társaikhoz, toleránsak, együttműködők, segítőkészek.

14.6. A külső világ tevékeny megismerése

A környezeti nevelés általában a környezeti kultúra megélését és átadását jelenti. A gyermek miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét. Az élő és élettelen környezetünkkel való harmonikus együttélést, életmódot, gondolkodást, viselkedésmódot, szokást és értékrendszert. Mindezek kialakítására legalkalmasabb az óvodáskor, mely ideális és fontos szakasza a környezeti nevelésnek, hiszen a szokások már a korai életszakaszban kialakulnak, s az egész életre szóló élmények, benyomások, szokások alapvetően meghatározzák a leendő felnőtt környezeti gondolkodását, környezet és természetvédelmi szemléletét és környezettudatos magatartását. Programunkban a komplex környezeti nevelés fokozott hangsúllyal van jelen. A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai tevékenység egészét.

14.6.1. A külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet

14.6.1.1. A környezet és a természet tevékeny megismerésének célja

- Biztonságban tájékozódnak környezetükben, ismerik szűkebb és tágabb, természeti és emberi környezetüket.

- Erősödik a pozitív érzelmi viszony a nemzeti, a multikulturális értékek,
 - a népi, és a családi hagyományok,
 - a szülőföld, a hazai táj,
 - a természet szeretete, védelmének igénye, a környezettudatos magatartás.

14.6.1.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermek meglévő tapasztalataira, élményeire, kíváncsiságára, megismerési vágyára, sokoldalú érzékelésén alapuló érdeklődésére építés. A természeti, és szűkebb lakókörnyezetükhöz fűződő pozitív érzelmi viszony kialakítása.
- Több érzékszervre ható, és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeinek megteremtése, a spontán szerzett tapasztalatok rendszerezése bővítése mellett ezek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlásának biztosítása.
- Tanulási készségeket, képességeket meghatározó részfunkciók tudatos fejlesztése (alkalmi, folyamatos megfigyelés, gyűjtés, szimulációs játékok közben).
- A környezet megismerésének komplex-integrált tevékenységsoraiban a spontán és irányított beszélgetéssel, önérvényesítő törekvések segítése, anyanyelvi-értelmi nevelés megvalósítása.
- A gyermekek önálló véleményalkotási, döntési képességeinek fejlesztése a kortárs kapcsolatokban és a környezet átalakításában.
- A beszélő környezet megteremtése, a természetes beszéd és kommunikációs kedv fenntartása, ösztönzése és a gyermeki kérdések támogatása.
- Olyan jeles napok, településünkhöz fűződő néphagyományok, multikulturális elemek beépítése az óvodai életbe, amelyek érzelmileg gazdagítják gyermekeink óvodai életét, fejlesztik az erkölcsi tulajdonságaikat, megalapozza szokás és normarendszerüket.
- A családi tárgyi kultúra értékeinek megismerése, beépítése a napi gyakorlatba.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek speciális pedagógiai módszerekkel történő tevékenységének, tapasztalatszerzésének biztosítása.
- A szülők környezettudatos magatartásának befolyásolása, bevonásuk a környezet megfigyelésébe, átalakításába.
- Szociális hátrányok enyhítésére szülőkkel közös ismeretszerző kirándulás szervezése.

14.6.1.3. A természeti és társadalmi környezet megismerésének tartalma, témakörei

A környezet megismerésének tartalmát, a tapasztalatszerzés irányítását három fő területen biztosítjuk:

- Természet és társadalmi környezet megismerése
- Környezetalkotás, a felnőtt környezettudatos mintájának biztosításával
- Környezetvédelem

A témakörök keretét az évszakok változásai, az évszakokhoz kapcsolódó jelenségek megfigyelése, jellemző tevékenységei, a hagyományok és jeles napok töltik meg tartalommal. Szülőkkel való közös tevékenység során ismerjék meg a társadalmi környezetünkben fellelhető foglalkozásokat: pl. fodrász, kőműves, kozmetikus, varrónő, szerelő stb.)

A természeti és társadalmi témákról szerzett tapasztalatok, ismeretek az életkor előrehaladtával folyamatosan bővülnek, és koncentrikusan mélyülnek, maguk a témakörök is több ponton kapcsolódnak egymáshoz.

2, 3 - 4 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK

- ismerkedés az óvoda helyiségeivel és az ott dolgozókkal.

TESTÜNK

- önmaga felismerése és azonosítása a tükörben,
- testrészek, érzékszervek megnevezése,
- a testrészek, érzékszervek funkciója és ápolása,
- az orvos gyógyító munkája.

CSALÁD

- ismerkedés a családdal (fényképen azonosítva),
- a mi otthonunk, lakásunk részei (szoba, konyha, fürdőszoba).

ÉVSZAKOK

- figyeljék meg az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit,
- szerezzenek tapasztalatot az időjárás és öltözködés összefüggéseiről.

NÖVÉNYEK

- megneveznek néhány, a környezetükben található növényt, gyümölcsöt,
- zöldségfélét, virágot,
- tapasztalatot szereznek színéről, illatáról, ízéről.

ÁLLATOK

- megneveznek néhány, a közvetlen környezetünkben található állatot,
- utánozzák mozgásukat és hangjukat.

ÉLŐ-ÉLETTELEN

- élő és élettelen közötti különbségtétel megfigyeltetése (csíráztatás).

NAPSZAKOK

- a csoport napirendje,
- Nappal, - éjszaka fogalma.

KÖZLEKEDÉS

- ismerkedés a gyalogos közlekedéssel,
- környezetünkben található járművek megfigyelése (autó, autóbusz, kerékpár).

SZÍNEK

- figyeljék a környezetük színeit,
- ismerkedjenek az alapszínekkel.

4 - 5 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK

- középsősök lettünk,
- élményszerző séták az óvoda szűkebb környezetében.

TESTÜNK

- tudatosodjanak a főbb testrészek (páros testrészek) funkciói,
- alakuljon ki testfogalmuk,
- oldaliság tanítása gumiszalaggal,
- alakuljon ki bennünk testünk ápolásának igénye, és az orvos gyógyító munkájának fontossága.

CSALÁD

- a mi családuink, a családuink tagjai (szülők, testvérek, nagyszülők),
- otthonunk címe, lakásunk részei, berendezései,
- Ki, mit tesz otthon? (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése).

ÉVSZAKOK

- évszakonként az időjárás- és természet változásainak megfigyelése, összefüggéseinek megláttatása,
- az időjárás változásának hatása az emberek tevékenységére és az állatok életmódjára.

NÖVÉNYEK

- az évszakok, az időjárás változás hatása a növények életére,
- figyeljék meg néhány növény fejlődését, növekedését, érését.

ÁLLATOK

- figyeljék meg az évszakok és az időjárás változásának hatását az állatok életére,
- ismerkedjenek meg néhány állattal és kicsinyeivel a valóságban, vagy képen,
- állatgondozás a csoportszobában.

ÉLŐ-ÉLETTELEN

- közvetlen környezet megfigyeltetése, osztályozása élőre-élettelenre (növények hajtatása, gondozása, anyagok tulajdonságai).

NAPSZAKOK

- napszakokhoz kötött tevékenységek tudatosítása,
- nappal és éjszaka fogalmának megismertetése.

KÖZLEKEDÉS

- a gyalogos közlekedés szabályainak gyakorlása,
- ismerjenek néhány személy- és teherszállító járművet.

SZÍNEK

- fedezzék fel a környezetükben található azonos színeket.

5-7 éves korban

ÓVODÁSOK VAGYUNK

- nagycsoportosok lettünk,
- iskolások leszünk,
- tájékozódás az óvoda tágabb környezetében.

TESTÜNK

- tudatosodjanak az emberi test (a domináns kéz) részei és azok funkciói,
- emberi és állati testrészek, érzékszervek összehasonlítása funkciójuk szerint,
- az egészséges életmód, egészségvédelem fontosságának tudatosítása (egészség – betegség – gondozás, egészségügyi vetélkedő).

CSALÁD

- a mi családjunk, családfa (nemek-, kor szerinti csoportosítás),
- foglalkozások, feladatok a családban, (nemi szerepek sztereotípiáktól mentes közvetítése),
- ünnepeink, szeretteink körében.

ÉVSZAKOK

- az évszakok időjárásának és a természet változásainak összehasonlítása,
- a természeti változások hatása az emberre, állatra, növényre,
- figyeljék meg az évszakokban folyó munkálatok és azok fontosságát, és lehetőség szerint vegyenek részt benne.

NÖVÉNYEK

- tudják, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van,
- kísérik figyelemmel a növénytermesztést (az óvoda udvarán) és betakarítást (mezőgazdasági területeken).

ÁLLATOK

- tudják, hogy az állatok életmódja és az időjárás változása között összefüggés van (elköltöznek, gyűjtögetnek, szőrmét váltanak),
- hasonlítsák össze külső és belső jellemzőjük alapján, illetve csoportosítsák a szűkebb és tágabb környezetükben található állatokat.
- védjék és szeressék az állatokat

ÉLŐ-ÉLETTELEN

- tegyenek különbséget az élő természet tulajdonságai és az élettelen természet tulajdonságai között, élő- és élettelen dolgok összehasonlítása, csoportosítása.

NAPSZAKOK

- ismerkedjenek a napszakokkal (hajnal, reggel, délelőtt, dél, délután, este, éjszaka) és az azokban végzett tevékenységekkel,
- az idő múlásának felismerése.

KÖZLEKEDÉS

- önállóan tájékozódjanak a gyalogos közlekedésben (irányok, jelzések megismerése),
- ismerkedjenek szárazföldi, vízi, légi közlekedési eszközökkel,
- hasonlítsanak össze személy- és teherszállító járműveket.

SZÍNEK

- különböztessenek világos és sötét színeket, ismerjék a színárnyalatokat.

Környezetalakítás

Életkori szinten gyakorolják, alkalmazzák a gyermekek a tapasztalati úton megszerzett készségeket, ismereteket. Az életre való felkészítés nem nélkülözi a munkatevékenységek lehetőségeinek kiaknázását.

A környezetalakítás céljából nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonkénti, hanem rendszeres tevékenység legyen, ami beépül az óvodai nevelés komplex folyamatába. Csoportszobában elhelyezett állatok gondozása, udvaron madarak etetése.

A tárgyakról, jelenségekről szerzett benyomásokat, ha azok érzelmileg megalapozottak a gyermek tovább éli, átrendezi.

A gyakorlás legtermészetesebb színterei:

- kötetlen játék (játékterek átrendezése, csoportszoba rendjének helyreállítása, ünnepek előtti díszítésben való részvétel, stb.),
- célzott tanulási folyamat: gyűjtögetés, dugványozás, csíráztatás, ültetés, gyomlálás, öntözés, kísérletezés,
- természetes élethelyzetek: a természet kincseinek alkotó módon történő felhasználása, átalakítása,
- virágos- és konyhakert, természet és élősarok, termések, levelek, csigaházak, kavicsok, növények nézegetése, válogatása, játékokban történő felhasználása,
- Alkalmanként kis állatok megfigyelési lehetőségének biztosítása (pl. akváriumban halak, csiga stb.).

Az óvónő- és a dajka környezethez, természethez fűződő pozitív viszonya, aktív környezetalkító munkája minta a gyermek számára.

Fontos, hogy az ügynek a szülőt is megnyerjük, hiszen így alakítható eredményesen a szép, tiszta környezet iránti belső igény.

Környezetvédelem

A környezetvédelmi nevelés elsősorban a felnőttek pozitív mintáján, a szokásokon, a környezettel való kapcsolattartáson, hétköznapi apró történésein keresztül érvényesül.

Az udvari élet, a séta, a kirándulás azért fontos, mert az óvónő segítségével a gyermekek rácsodálkoznak a természetre, észreveszik a szépet és jót, de a károsat is. Évente 1-2 alkalommal környezetvédelmi projektnapot tartunk, amelybe bevonjuk az óvoda partnereit, így a gyerekeket, a szülőket, óvodai dolgozókat.

Fontos teendőink:

- Olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák kialakítása, amelyek lehetővé teszik, hogy gyermekeink harmonikus kapcsolatba kerülhessenek környezetükkel.
- Érdeklődésük-kíváncsiságuk felkeltésével, érzelmeik alakításával olyan tapasztalatokhoz, ismeretekhez juttatni őket, melyek révén megtanulják a létrehozott értékek védelmét, megbecsülését. Mintaként szolgál a felnőttek környezettudatos magatartása.

Udvarunk, környezetünk kiváló terep a környezet szeretetének, védelmének állandó gyakorlására.

- Velünk, körülöttünk élő növényekre, állatokra vigyázzanak, ne tépjék le a virágokat, ne tapossák el a bogarakat, csigákat, békákat, s ne kezeljék játékszerként!
- Ne szemeteljenek, aki igen, felszólításra tegye azt a kijelölt tárolóba.
- Vigyázzanak a környezetük tisztaságára.

A környezetvédelmi nevelés feladatának eredményes megvalósításához a nevelőtestület tagjainak szoros együttműködésére és a szülőkkel való sokrétű kapcsolat kialakítására van szükség. (Pozitív minta, példamutatás)

A környezet megismerésére nevelés helyszínei

CSOPORTSZOBA	UDVAR, KÖZVETLEN KÖRNYEZETÜNK	KIRÁNDULÁSOK, SÉTÁK
<u>Élő-természet sarok:</u> Gyűjtött termések, kavicsok, kagylók, növények, hajtások, csírák. Természtudományi könyvek, kísérletek eszközei. - zöldségfélék, gyümölcsök feldolgozása (saláták, ivólevelek, befőttek, kompótok) képkártyák, fényképek elhelyezése - kísérletek: növényekkel, természeti jelenségekkel (víz, jég, hó, hő, anyagok) - Kis állatok megfigyelése a csoportban, gondozás - jeles napok, hagyományok ápolása, annak jelképei: ADVENT -készülődés - adventi koszorú, - Mikulás napi jelképek - Luca napi búza - Mézeskalácssütés,	<u>Tevékenységek a természetben, a természet átalakítása:</u> - betakarítás, - levélsöprés, - talaj-előkészítés, - madáretető kihelyezése és folyamatos gondozása, - veteményezés, talaj gond. kísérletek (szél, hó, jég, víz, föld, levegő) - jeles napok, hagyományok, ápolása - <u>Szituációs játékok</u>, népi játékok - <u>„farsang farka”</u> - Lakodalmas játék, - Kukoricamorzsolás, - Kiszabáb égetés, - Májusfaállítás, - Madarak, fák napja, - Föld napja, - Víz napja	<u>A természet változásainak, szépségeinek, jelenségeinek megfigyeltetése:</u> - Templom kert, - Kertek-udvarok, (szüret) - Mezőgazdasági területek, - Piac - Társadalmi környezet: - Határlátogatás (kukoricatörés, gyümölcs szedés tavaszi munkák) - Emberi munka megfigyeltetése, géppark, nagyüzemi állattartás, pékség - Középületek megfigyelése (faluház, községháza, posta, orvosi rendelő, ABC, - Állatok és életterüknek megfigyeltetése - Állatkert - Természtudományi Múzeum,

FARSANG- maskarák HÚSVÉT-tojásfestés-készülődés		- Vasútállomás

14.6.1.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermekek életkoruknak megfelelően érdeklődnek a szűkebb– és tágabb környezetük iránt.
- A gyermekek irányított és spontán megfigyelésekből adódó önálló véleményüket, tapasztalataikat, problémahelyzetek mérlegelésével el tudják mondani, mesélni.
- A gyermekek elemi ismerettel rendelkeznek:
- Tudják lakcímüket, szülei nevét, foglalkozását, óvodájuk nevét, életkorukat,
- Ismerik a testrészek neveit, helyét, funkcióját, igényesek testük tisztaságára,
- Különbséget tudnak tenni évszakok között, ismerik az évszakok jellemzőit,
- Felismerik az időrendiséget, oksági viszonyokat a napszakok tevékenységeit.
- Ismerik a hagyományokat, a nemzeti, multikulturális értékek egyes elemeit.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, jellemzőit, azonosságait, és különbségeit.
- Alkalmazzák a főbb közlekedési szabályokat.
- Óvják környezetük tárgyi,- természeti jelenségeit, alakul környezettudatos magatartásuk. Részt vesznek aktívan a környezetvédelmi munkákban.
- Önállóan gyakorolják- dajkák bevonásával- a növénygondozás legegyszerűbb műveleteit, ismernek növényekkel, állatokkal kapcsolatos munkákat.

14.6.2. A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések

A környező valósággal való ismerkedés, a folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekek sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről. Matematikai tartalmú elem valamennyi tevékenységben jelen van és a súlyozottan mozgáson, érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés szinte észrevétlenül megvalósítható.

Az óvodapedagógus elsődleges feladata, gondoskodni a megfelelő eszközök és tevékenységek biztosításáról, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését és változatos, sokszínű lehetőséget nyújtanak az alapvető matematikai készségek, képességek fejlődéséhez. A matematikai tevékenységhez jó színvonalú eszköztár – MINIMAT, színes rúd, szöges tábla, logikai játék, tükrök, testek, síkmértani formák, mérleg, mérőegységek, kártyák, dominók, képes kirakók, saját készítésű munkalapok, fejlesztőfüzetek, (pl. Diszlexia megelőző feladatgyűjtemény) mozgáskotta, DIFER programcsomag egyes elemei stb. – állnak rendelkezésre. Célszerű berendezni egy helyet, ahol ezek az eszközök manipulációs tevékenységblokkban megtalálhatók és szisztematikus, konkrét tapasztalatszerzést kínálnak folyamatosan a számolás – sorrendiség, számtani műveletek és összehasonlítás terén.

14.6.2.1. A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének célja

- A gyermekek rendelkeznek életkoruknak és egyéni fejlettségüknek megfelelően
 - sokoldalú érzékszervi megtapasztalásból eredő mennyiségi, formai, és kiterjedésekkel összefüggő ismeretekkel, készségekkel,
 - tapasztalataikat tevékenységekben tudják alkalmazni.

14.6.2.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek spontán és irányított helyzetekből adódó matematikai tapasztalatszerzés útján történő érdeklődésének felkeltése.
- Pozitív viszony kialakítása, a probléma helyzetek megoldásához a logikus gondolkodás megalapozása, az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, tevékenységekben, élethelyzetekben való gyakorlása.
- A kognitív képességek cselekvés során történő fejlesztése, különös tekintettel az érzékelés, észlelés, emlékezés, megértés fejlesztésére.
- A gyermeki tevékenység változatos formáinak (egyéni, páros, mikro csoportos) biztosítása, a cselekvéses, tanulásból adódó tapasztalatok összegzése.
- A gyermekek önálló véleményalkotásának, döntési képességének megalapozása, sajátos logikájának elfogadása, egymás véleményének meghallgatásával, kortárs kapcsolatokban, és problémahelyzetekben.
- A gyermekek aktív, passzív szókincsének, mennyiségi-minőségi gyarapítása, a fogalmak, relációk körének és tartalmának bővítése, új fogalomrendszer kialakítása. A gondolatok, a problémamegfogalmazás, pontos egyértelmű, a gyermekek számára érthető közvetítése.
- A gyermekek egyéni fejlődésének nyomon követése, differenciált képességfejlesztés.
- Tehetségfejlesztő műhely működtetése.

A külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai színterei

- A spontán matematikai megismerés általános színtérének tekintjük a játékot, a mozgásos tevékenységeket, ahol természetes környezetben folyik a tapasztalatgyűjtés. Létrejönnek olyan a játék során adódó szituációk, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ok– okozati összefüggések felismerésére.
- A célzott tanulási helyzetekről úgy gondoljuk, hogy a gyermekek eltérő, egyéni képességei, ismeretei, szociokulturális környezete miatt a leghatékonyabb közvetítői az egyéni képességfejlesztés és ismeretszerzés alkalmainak. Az egyéni, páros és mikro csoportos, és kooperatív tevékenykedtetés foglalkoztatás kapcsán az óvodapedagógus differenciáltan foglalkozik a gyermekekkel. Megfigyelheti előrehaladásukat, fejlettségi szintjüket, s ennek függvényében tervezheti – egyénre és csoportra szabottan – a magasabb szintre emelést.
- Négy éves kortól kötetlen formában játékos cselekedtetés, sokoldalú érzékelésen alapuló tapasztalatszerzés útján valósul meg a matematikai nevelés.
- Nagycsoportban mikro csoportban szervezzük a tevékenységeket.

Fő alapelvünk: hogy ne kész ismereteket közöljünk, ne kész műveleti sémákat sajátítsunk el, hanem bevonjuk a gyermekeket az anyaggyűjtő, a kitalálás, a kigondolás, az önálló feladat, és problémamegoldó tevékenységekbe, amelyek során összehasonlítható, megkülönböztethető, lényeges sajátosságokat kiemelő konkrét műveletekre is sor kerül.

A motoros (mozgásos), az észleléses, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására.

A komplex foglalkozások alkalmasak arra, hogy az iskolai alkalmassághoz szükséges:

- tapasztalatokat elmélyítsük, rendszerezzük,

- a részképességeket fejlesszük,
- a gondolkodási műveleteket gyakoroljuk, kognitív képességeket fejlesszük,
- a szükséges szokásokat, kialakítsuk, és koruknak megfelelő ismereteket sajátíttassunk el.

14.6.2.3. A mennyiségi és formai összefüggések tevékeny megismerésének tartalma

- Az összetartozó dolgok megfeleltetése.
- Csoportosítás: tulajdonságok szerinti szétválogatás és halmazba sorolás.
- Számfogalom megalapozása.
- Halmazok számossága, a számok sorrendben történő ismételtetése és a „Hány?” kérdés megválaszolásának képessége.
- Halmazok összehasonlítása tulajdonságaik szerint.
- Sorba rendezés megnevezett mennyiségi tulajdonságok és felismert szabályosság szerint.
- Számítási műveletek, halmazokkal végezhető játékos műveletek.
- Építések, alkotások szabadon és másolással.
- Geometria: a forma és a minta felismerése, azonos és eltérő formák csoportosítása.
- Tevékenységek tükörrel.
- Tájékozódás térben, síkban, téri irányok.

14.6.2.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Felismerik a környezetükben lévő elemi matematikai összefüggéseket.
- A halmazokkal való műveletek végzésében jártasak; összehasonlítás: mennyiség, nagyság, forma, szín szerint.
- Megoldanak alapvető problémahelyzeteket, felismernek tapasztalati összefüggéseket, következtetéseket.
- Értik és helyesen alkalmazzák az összehasonlítást kifejező szavakat, relációkat, matematikai összefüggéseket, tapasztalataikat, ismereteiket, a játéktevékenységekben tudják alkalmazni.
- Felismerik az alapvető geometriai formákat.
- Kialakul az alapvető helyzetek, relációk az irányok megkülönböztetése, a balról-jobbra való haladási irány követése.

14.7. Munka jellegű tevékenység

A munka a gyermek mindennapi tevékenységének része, mely az óvodai élet egészében érvényesülő folyamat. Megerősítést nyer a munka jellegű tevékenység nevelőértéke. A fejlesztés csak és kizárólag a gyermek örömteli, örömmel vállalt tevékenységén belül valósul meg.

A munka sajátossága, hogy bizonyos külső kényszer is motiválja, lemérhető, konkrét célja van.

A munkálkodásuk során ismerkednek szűkebb és tágabb környezetükkel, szülőföldjükkel a tárgyi-, és természeti világról egyre pontosabb információ birtokába jutnak, a biztonságos és elérhető munkaeszközök használata közben lehetőség nyílik – a különböző észlelési formák összekapcsolásával – a munkavégzés pontosabbá és szervezettebbé tételére. A munka nem

csak a gyermekre gyakorol hatást, hanem azzal kölcsönhatásban környezetére is, azt formálja, átalakítja tevékenysége során.

14.7.1. A munka célja

- A gyermeki munka megszerettetésén keresztül, alakulnak a munkavégzéshez szükséges, attitűdök készségek, képességek, erkölcsi tulajdonságok, kompetenciák:
 - Kognitív: pontosan értsék meg, mit várunk el tőlük, sajátítsák el az eszközök célszerű használatát, alakuljon az összpontosítási képességük, munkaszervezési képességük
 - Érzelmi-akarati: alakuljon ki önállóságuk, önértékelésük, önbizalmuk, kitartásuk
 - Szociális társas: alakuljon ki a felelősségérzetük, feladattudatuk.

14.7.2. Az óvodapedagógus feladatai

- A munkavégzéshez alapvető feltételek biztosítása (idő, hely, eszköz, légkör).
- A gyermekek önkéntesen, önállóan, örömmel, képességeik szerint végezhesék a személyükkel kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a közösség érdekében végzett munkatevékenységet. Aktív-cselekvő részvétellel a munkavégzés lépéseinek elsajátítása.
- Tudatos pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges szokások kialakítása és betartásának, konkrét, reális, fejlesztő értékelése. Az iskolakezdéshez szükséges munkaérettség kialakítása.
- Saját és mások munkájának elismerésére, megbecsülésére nevelés.
- Önálló véleményalkotás, döntési képesség fejlesztése kortárs kapcsolatokban, együttműködés közben.
- A közösségért végzett munkák vállalásánál jelenjen meg a helyes önértékelés és önbizalom.
- Beszélő környezet biztosítása, a kommunikációs kedv fenntartása a gyermeki kérdések támogatása a munkavégzés során.
- A munka tevékenységek során,- eszköz használat, helyi jellegzetességek- a szülőföldhöz, nemzethez kötődés erősítése.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében a speciális szakemberekkel végzett pedagógiai munka során a munkavégzéshez szükséges készségek formálása.
- A munkavégzésben a szülők közreműködésének aktív részvételének ösztönzése (pl. növény, állat gondozásba betekintés, gyűjtőmunka, Környezetvédelmi napok).

Területei

- a) Önkiszolgáló munka
- b) Környezet rendjének megőrzése
- c) Alkalomszerű munka
- egyéni megbízatás
- d) Felelősi munka
- e) Naposi munka
- f) Növény, állatgondozás

a) Önkiszolgáló munka

Az önkiszolgálás a gyermek személye körüli feladatok ellátását jelenti. A felnőtt segítségével ismerkedik a tevékenység folyamatával, sorrendjével.

Területei:

- Testápolás, tisztálkodás
- Étkezés
- Öltözködés

b) Környezet rendjének megóvása

Lehetőséget adunk a gyermekeknek az őket körülvevő szűkebb és tágabb környezet átalakítására és rendjének megőrzésére.

- Pl. a csoportszoba berendezési tárgyainak átrendezése (játékok, foglalkozási eszközök, tisztálkodási szerek, bútorok).
- A csoport rendjének helyreállítása (asztaltörlés, söprögetés, stb.).
- Udvari játékok, kerti szerszámok rendezése, használata, megfelelő, elérhető és biztonságos helyen való tárolása.
- Környezetvédelmi tevékenységekben való részvétel (levélsöprés, gereblyezés, hulladékgyűjtés).

c) Alkalmoszerű munkák

Egyéni, alkalmi megbízatások, a napi élet során folyamatosan adódnak, mely feladatok elvégzése egyfajta önállóság kialakulását eredményezik. Időnként olyan megbízatásokat is teljesítenek, amelyek otthoni előkészületet igényelnek.

- Eszközök, tárgyak, üzenetek átadása
- Gyűjtőmunka
- Ünnepi készülődés (ajándékkészítés, játék javítása, tisztítása, készítése)
- Kisebbségek segítése

d) Felelősi munka

- Fokozatosan vezetjük be, tartalmát folyamatosan bővítjük.
- Olyan tevékenységekben alkalmazzuk, ahol nem jelenik meg, felesleges várakozási idő. Pl. öltözői rendfelelős, fürdőszoba felelős, fogkrémosztó, ebéd-felelős stb.
- Kis - középső csoportban, pl. étkezésnél, alkalmazzuk.

e) Naposi munka

- 5 – 7 éves korban vezetjük be.
- A várakozási idő elkerülése ebben a tevékenységben is fő szempont. A munkáért felelős gyermek jelölése, mely segíti a motiváció kialakulását, oly módon történik, amely nem akadályozza a gyermeket a folyamatba-és abból való kilépésben, ill. az egész napos tevékenysége során.
- Elsősorban az étkezéseknél, foglalkozási eszközök, előkészítésében, teremrendezés közben valósul meg.

f) Növény – állatgondozás

Csoportonként élősarkot és kertet gondoznak, ismerkednek a növények fejlődésével, és tevékenyen részt vesznek a növények ápolásában, és a kisállatok, madarak gondozásában. Télen gondoskodnak a madarak táplálékáról.

A gyermekek munkatevékenységéhez elegendő mennyiségű és minőségű, biztonságos és számukra elérhető eszközök, szerszámok állnak rendelkezésre.

Pl.: takarító eszközök, kerti szerszámok.

14.7.3. A munkajellegű tevékenység tartalma

A gyermek önkéntességét, aktivitását, érdeklődését igyekszünk tudatosan felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében.

Nagy fontosságot tulajdonítunk a munkavégzés során a teljes önállóság biztosítására. A munkavégzés nem időszakonkénti, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység, amely beépül az óvoda nevelési folyamatába. Fontosnak tartjuk az élősark kialakítását, és a kerti munka fontosságát.

A közösen gyűjtött gyümölcsöt és zöldségfélét feldolgozzuk, (pl. megfőzzük, tartósítjuk) Ösztönözzük a szülőket, hogy a gyermekek otthon is gyakorolják az önkiszolgálást és a családért végezhető munkajellegű tevékenységet.

14.7.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Szívesen vállalnak egyéni és közösségért végzett megbízásokat, és azokat felelősséggel teljesítik.
- Kitartóan, aktívan tevékenykednek, munkatempójuk különbségei ellenére képessé válnak az együttműködésre, szociális magatartásuk (kivárási, tolerancia) a közösségi kapcsolataikat pozitívan befolyásolják.
- Munka jellegű tevékenységeiket a felelősségérzet, a feladattudat és a kitartás jellemzi.
- Képesek-életkori szinten,- saját személyükkel kapcsolatos feladatok ellátására.
- Kialakul a környezet rendjének, megtartásának, megóvásának gondozásának igénye.
- Kialakul az iskolakezdéshez a testi, lelki, és szociális érettség.

14.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni.

A tanulás tevékenységekben valósul meg. A tanulás a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozásokon, szervezeti és időkeretekben valósul meg.

A világban mindent, ami megismerhető befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, komplex foglalkozások rendszerén keresztül juttatják el a gyermekekhez.

14.8.1. A tevékenységekben megvalósuló tanulás célja

- Változatos tevékenységek során, a gyermekek meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építés közben
 - alakuljon kompetenciájuk,
 - erősödjön attitűdjük, készségeik, képességeik,
 - fejlődjön kreativitásuk.

14.8.2. Az óvodapedagógus feladatai

- Megismerési vágy, kíváncsiság sokoldalú érdeklődés, kielégítése, az óvodában folyó tevékenységekhez való pozitív viszony kialakítása.
- A gyermekek tanulását támogató környezet megteremtése, az előzetes tapasztalatok figyelembe vételével.
- Különböző élethelyzetekben a gyermekek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből szerzett spontán tapasztalatoknak, ismereteknek a célirányos fejlesztése.
- Tevékenység közben, szokások formálása, szociális együttlét iránti igény felébresztése; türelem, kiváráás, alkalmazkodás, egymás segítése.
- A gyermek önkifejező törekvéseinek segítése.
- Modell értékű kommunikációs helyzetek teremtése a gyermeki kérdések támogatására.
- Értelmi,- kognitív- kommunikációs képességek fejlesztése (érzékelés, valósághű észlelés, figyelem, emlékezet, gondolkodás, valósághoz közelítő képzelet).
- A gyermekek személyiségének fejlesztése; önállóság, kitartás, pontosság, feladattudat.
- A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított, pedagógiai módszerek alkalmazása
- Személyre szabott pozitív értékeléssel a cselekvéses tanulás segítése.
- A gyermekek egyéni képességeinek, fejlődési ütemének, szociokulturális háttérének figyelembe vételével differenciált, egyéni fejlesztése.
- Az iskolai beilleszkedés közvetett segítése, az alábbi módon:
- Az iskolaérettséget támogató pedagógiai munka
 - a) Az iskolaválasztás támogatása,
 - b) Az iskolával való kapcsolat fenntartása,
 - c) Az óvoda- iskola átmenetet segítő program kidolgozása, megvalósítása.

14.8.3. A tanulás feltétele, formái, típusai, elvei

A tanulás feltétele

Sokoldalú érzékelésen, észlelésen alapuló tapasztalatszerzés lehetőségének biztosítása.

Az óvodánkban lehetséges tanulási formák

- spontán játékban tapasztalatszerzés,
- gyermeki kérdésekre – válaszokra épülő ismeretszerzés,
- célzott megfigyelés, tapasztalat-, élményszerzés (séta, kirándulás),
- cselekvés közben, felfedezés során megvalósuló tanulás.

Egyéni és kiscsoportos differenciált képességfejlesztés

- Megelőzés
- Felzárkóztatás
- Tehetséggondozás

A differenciált képességfejlesztés feltétele:

- A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése.
- A gyermek érési folyamatához személyiségéhez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával differenciált tervezés.

- A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója.

A gyermek és környezetének sokoldalú megismerése

A sajátos diagnosztikai eszközök pontos vezetése elősegíti a problémák korai felismerését. Lehetőség nyílik arra, hogy egyénre szabott feladatot tudatosan tervezzük. Képet kapunk arról is, hogy melyik gyermeknek lesz szüksége más szakember (logopédus, gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus) segítségére.

A gyermek érési folyamatához igazított differenciált tervezés

A differenciálás az a folyamat, melyben a gyermekek egyéni szükségletéhez igazítjuk a tapasztalatszerzés, élményszerzés alkalmait.

A kötetlenség a legalkalmasabb tevékenységi keret, foglalkoztatási forma. Az óvodapedagógus tudatosan és tervszerűen biztosítja a fejlődéshez szükséges differenciált tevékenységek feltételrendszerét, és módszereit.

A differenciálás gyakorlata:

- szociális differenciálás (munkaformák kiválasztása, képességek figyelembe vétele a csoportszervezésnél),
- módszertani (metodikai) differenciálás (cselekvéses, felfedező tanulás, megfelelő ingerek, keresztcsatornák működtetése, egyéni munkatempó,- teljesítőképeség figyelembe vétele),
- célra irányuló differenciálás. (prevenció, korrekció, tehetséggondozás, életkori szint, hajlamok és érdeklődés figyelembe vétele),
- eszköz szerinti differenciálás.

A fejlődés nyomon követése, az eredmények elemzése, szükséges korrekciója

A gyermekek fejlődését az erre a célra szolgáló fejlettségmérő lapon tudjuk követni, az óvodába lépéstől az iskolakezdésig. Az óvodai nevelés a teljes óvodai életet magában foglaló, tevékenységek keretében folyik. A gyermekek iskolakészültségét az egyéni érési tempó figyelembe vételével állapítjuk meg, amely az óvodából az iskolába történő lassú átmenetet segíti. A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként kialakul az iskolai munkához szükséges fejlettségi szint.

A tanulás típusai

Az óvónő pedagógiai szabadsága alapján dönt az elvárható és a szükséges szervezeti keretokről a tevékenységalapú tanulási formákról. A foglalkozások kiterjesztett formában alkalmazandók, a szükséges módszertani felkészültség mellett, tervezettek, fokozatos időtartamúak, gyakorlatiasak, tevékenykedtetőek. A csoport aktuális fejlettségi állapota, az egyes gyermekek igénye, szüksége a foglalkozások tartalma és a helyi adottságok függvényében tervezzük, hogy melyik napon, milyen tanulási keretet-formát választunk.

A tanulás szervezési elvei

- műveltségterületek komplexitása,
- a gyermekek egyéni élményei, tapasztalatai, mozgásos-és beszédhelyzetek meghatározó szerepe az ismeretszerzésben,

- tervszerűség és spontaneitás összhangja,
- egyéni fejlettséghez, eltérésekhez igazodó pedagógiai módszer, és differenciált fejlesztés.

Az utolsó pedagógiai elv különös hangsúlyt kap óvodánkban, hiszen sok a fejlődésben elmaradott, hátrányos helyzetű gyermek, az átlagos képességű és a tehetséges gyermek is.

A gyermekek megismerési vágyára, érzelmi beállítottságára, önkéntelen figyelmére, meglévő tapasztalataira építve irányítjuk a megismerést, a gondolkodás folyamatát. A tanulási folyamatban centrális szerepet kap a mozgásos, cselekvéses felfedező tevékenykedtetés biztosítása, a sokoldalú érzékelésen (vizuális, hallási, tapintásos) alapuló tapasztalatszerzés, élményszerzés. A képességek fejlesztése megkívánja az ismeretek rendszeres feldolgozását, az alkalmazkodó képesség lehetőségeinek megteremtését. Képességeket kifejezetten tevékenységben fejlesztünk, a beszéd és gondolkodás egységével. Az értelmi nevelésben a „tapasztalni – megismerni” elvet valljuk, s nem a kész ismeretek, cselekvésformák betanítását.

A tanítás-tanulás folyamatban a bizalomra, megértésre épülő óvónő-gyermek közötti kapcsolatra törekszünk, amelyben a gyermek, szorongás nélkül, örömteli kíváncsisággal vehet részt. Kiemelt szerepet kap a pedagógiai asszisztens és a dajka a tanítás-tanulás folyamatában az óvodapedagógus útmutatásainak végrehajtásában segítve a gyermekeket.

Az Integrált pedagógiai rendszer megvalósítása szempontjából is nagyon fontos, az óvónő módszereinek szüntelen megújítása, korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazása, ezzel kapcsolatos feladatunk:

- Nevelőtestület módszertani felkészítése a korszerű oktatási módszerek alkalmazására a kiemelt figyelmet igénylő és a nemzetiségi gyermekek fejlesztésében.
- Speciális szakmai képzettség további megszerzése

Mindezen módszertani ismeret birtokában:

- A gyermekek kezdeményezéseire támaszkodó pedagógiai eszközök segítségével, inger gazdag környezetben az egészséges személyiségfejlődés fejlesztése
- Az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítása az esélyegyenlőség biztosítása, az iskolába lépéshez szükséges fejlettség elérése.

14.8.4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A gyermek az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában, az óvodásból iskolássá szocializálódik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

a) A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

b) A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermeknél:

- az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az egészségesen fejlődő gyermek:

- érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni, minden szófajt használ, különböző mondatstruktúrákat, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat azzal, hogy a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak.

c) Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is érettebbé válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermek, kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.

A szociálisan érett gyermek:

- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

Az hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi, lelki és szociális fejlődésének elősegítése.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

15. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

15.1. Szervezeti és időkeretek

Csoportszervezés elvei, feladatai:

- Aránytalan terhet nem jelent az intézményben dolgozókra.
- Nem sérti az integrációs gyakorlatot, kerüli a szegregációt.
- Óvodán belül, ha a feltételek adottak, többféle csoport-kialakítási elv is érvényesülhet, amennyiben az nem sérti a helyi nevelési gyakorlat alapelveit.

A csoportalakításnál a heterogén gyermekcsoportok kialakítását szorgalmazzuk, amennyiben ezt a beóvodázott gyermekek száma lehetővé teszi, a fenti szempontok figyelembe vételével. A csoportszervezésről évente a nevelőtestület véleménye alapján az intézményvezető dönt.

Az óvodapedagógusok törekvése, segíteni a gyermekeket eljutni a lassú fejlődés átmenetnek abba az állapotába, amely által óvodásból iskolássá érnek. Nevelési hatékonyságunkat a tudatos képességfejlesztéssel – kognitív, kommunikációs – magyarázzuk, melyekhez nélkülözhetetlenek a „kortársi csoporthatások”, ezért az azonos életkorú gyermekek esetében csoportok közötti (kis-középső-nagy) átjárhatóságot biztosítunk. Fontos feladatunk az egyéni fejlettségi szintnek megfelelő differenciált fejlesztő munka (felzárkóztatás, képességfejlesztés).

A csoportszervezés szempontjai:

- Átlaglétszám 20 fő, maximum 25 fő/30 fő maximum
- Csoportszoba férőhelye
- Nevelőtestület pedagógiai elvein alapuló szervezési elképzelések
- Tartalmi szempontok alapján:
 - életkor
 - fejlettség

Az óvoda teljes nyitva tartási idejében a gyermekekkel történő tevékenységek mindegyikét óvodapedagógus irányítja.

15.2. Heti rend és napirend kialakítása

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú (5-35 perces), csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend igazodik a különböző tevékenységekhez a gyermek egyéni szükségleteihez, tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a játék kitüntetett szerepét.

A napirend lehetőséget ad az óvodai élet egészében az elmélyült tevékenykedésre, a szabadjáték kiteljesedésére megfelelő időt biztosít arra, hogy a gyermek minden tevékenységét befejezze, pontosan elvégezze. Figyelembe vesszük a gyermek testi-lelki szükségleteinek kielégítésére fordítható időkeretet. Így a napirendben vannak rendszeresen ugyanabban az időben végzett tevékenységek, (étkezés, gondozás, mindennapos testnevelés) melyek segítik a gyermeket eligazodni az időben, és nyugalmat, folytonosságot, támaszt biztosítanak. A gondozásnak kiemelt jelentősége van a nevelésben, a kapcsolatépítésben, a

gyermekök önállóságának fejlődésének elősegítésében, együttműködve a gondozást végző óvodapedagógusokkal és dajkákkal.

Valamennyi csoportban biztosítani kell az alternatív pihenést, az 5-7 évesek esetében minimálisra kell csökkenteni a délutáni pihenő időt. Lehetőséget kell teremteni a csendes tevékenységek és a szabad játék megvalósítására.

A nyári időszak napirendjét is gondosan és tartalmasan tervezzük meg. Az év közben már kialakított szabályok, szokások normarendszer megtartásával adjunk lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadabban élvezzék, és kötetlenebb formában biztosítsuk számukra a változatos tevékenységet.

A heti-rend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportokban, és lehetőséget nyújt a normarendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A befogadás idején ügyelünk a rugalmasabb és alkalmazkodóbb heti-rend összeállítására. Később az iskolára való felkészítés feladatai a heti rend pontosabb betartását kívánják meg.

NAPIREND		
Szeptember 1 – Május 31-ig		
IDŐTARTAM		TEVÉKENYSÉG
6	10.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek Kötelező testnevelés heti egy alkalommal, mindennapos mese, mindennapos testnevelés
10.30	12.00	Udvari játék, levegőzés Öltözködés, testápolás, ebéd
12.00	14.45	Előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés
14.45	17.00	Párhuzamosan tevékenységek: Öltözés, testápolás, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

NAPIREND		
Június 1 – Augusztus 31-ig		
IDŐTARTAM		TEVÉKENYSÉG
6	11.30	Párhuzamos tevékenységek: gyülekezés, szabad játék, szabadon választott tevékenység, tízórai, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek, mindennapos mese, mindennapos testnevelés, udvari játék, levegőzés, a test edzése (napfürdő, vízfürdő)
11.30	12.30	Öltözködés, testápolás, ebéd
12.30	14.45	Előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükséglethez igazodó ébredés

14.45	17.00	Párhuzamosan tevékenységek: Öltözés, testápolás, uzsonna, szabad játék, szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által szervezett tevékenységek

15.3. Az óvodai nevelés tervezése

A tevékenységek megszervezésénél maximálisan biztosítjuk a gyermeki jogokat – vallási, nemzetiségi, etnikai – figyelembe vesszük a gyermek aktuális állapotát, szükségleteit, érdeklődését, terhelhetőségét. Mindezek kielégítésére indirekt, a gyermeki aktivitást biztosító módszereket alkalmazzuk.

HETIREND		
KORCSOPORT	KÖTELEZŐ FOGLALKOZÁS	CSOPORTOS FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSE
3 - 4 éves		A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc Testnevelés Mindennapi testnevelés
4- 5 éves	Testnevelés Mindennapi testnevelés	A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
5 – 7 éves	Testnevelés Mindennapi testnevelés	A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

A szervezett tanulás munkaformái:

Frontális	Testnevelési játékok, Mindennapi mese
Mikro csoportos	A külső világ tevékeny megismerése, Verselés, mesélés Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, Ének, zene, énekes játék, gyermektánc, Testnevelés, Mindennapi testnevelés
Kooperatív	A külső világ tevékeny megismerése, Verselés, mesélés, Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
Egyéni	Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint
Páros	Együttműködés rokonszenvi alapon, mely segíti a nevelés eredményességét. Tanulási motiváció kialakítását célozza, részképességek fejlesztése.

Az óvodapedagógus által szervezett foglalkozások időkeretei korcsoportonként

Az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozások:	3 - 4 éves korban	4 - 5 éves korban	5 – 7 éves korban
Testnevelés	Heti 1x (10-15perc)	Heti 1x (20-30 perc)	Heti 2x (35-40perc)
A külső világ tevékeny megismerése	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-35 perc)
Verselés, mesélés	Napi 5-10 perc	Napi 10-15 perc	Napi 20-25 perc
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-35 perc)
Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Heti 1x (10-15 perc)	Heti 1x (15-20 perc)	Heti 1x (30-35 perc)
Egyéni fejlesztés	Naponta, illetve a sajátos nevelési igény szerint.		
Logopédia		Heti 1x	Heti 1x
Gyógytestnevelés		Heti 1x	Heti 1x
Fejlesztő torna		Heti 1X	Heti 1x
Népi gyermekjátékok		Heti 1X	Heti 1x

15.4.A gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődés nyomon követését szolgáló dokumentumok

A gyermekek mérése és értékelése az óvodában

Cél: Olyan mérési, értékelési eljárások alkalmazása, amelyek a gyermekek megismerését szolgálják. A reális és szakmailag megalapozott értékelés az alapja a további fejlesztési feladatoknak.

A szülők folyamatos és egyéni tájékoztatást kapnak gyermekük fejlődéséről.

Alapelvnek tekintjük, hogy az óvoda nevelési intézmény, így a lehetséges és szükséges mérések ennek megfelelően tervezettek. A nevelés-tanulás egymásra ható és egymást feltételező folyamatát kívánjuk a mérésekben tükröztetni.

Az egyéni fejlődést tartalmazó dokumentum intézményi szintű szempontjai:

A differenciált egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülni kell, kiemelten a hátrányos helyzetű és a tehetséges gyermekek esetében. Minden óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, mivel kell megsegíteni, hogy önmagához képest optimálisan fejlődjön. Ehhez elengedhetetlen a fejlődési szakaszok nyomon követése, mérése, értékelése és a további fejlesztési menet meghatározása.

Kiemelt jelentőségű a gyermekek megfigyelése, a spontán és irányított szempontok alapján szerzett információk rögzítése.

Az információk rögzítését szolgáló dokumentumok

Dokumentum	Mérési, értékelési területek, szempontok	Információ rögzítése
Személyiség lap	A gyermek óvodáskor előtti fejlődésének, a család szocio-kulturális jellemzőinek megismerése	Óvodáskor kezdetén
Fejlettségmérő lapok	- Mozgásfejlettség - Testséma - Téri tájékozódás - Térbeli mozgás fejlettsége - Értelmi fejlettség - Finommotoros koordináció fejlettsége - Nyelvi kifejező készség - Szociális fejlettség	Óvodáskor kezdetén
Fejlettséget követő lapok kimeneti célokkal	- Egészséges életmód, - Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés - Mozgás - Játék - Munka - Külső világ tevékeny megismerése – környezet és természet - Külső világ tevékeny megismerése – mennyiségi és formai összefüggések - Verselés, mesélés - Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka - Ének, zene, énekes játék, gyermektánc	Évente 2x, október-november és áprilisában
DIFER mérőanyag	a hét elemi alapkészség diagnosztikus tesztje: - szocialitás, -írásmozgás koordináció, -tapasztalati következtetés, -tapasztalati összefüggés-megértés, - elemi számolási készség, - relációszókincs, - beszédhanghallás.	Évente 1x, minden év áprilisában Első alkalommal a 5. életévét betöltött gyermeknél Iskolába menőknél évente 2x:októberben és februárban

Egyéni fejlesztési terv	Tehetséges gyermekek, HHH gyermekek, Nemzeti- etnikai gyermekek, SNI ill. BTMI gyermekek számára	Hetente, két hetente

A mérés során keletkezett dokumentumok felhasználása

Az óvodapedagógus számára	A szülő számára
A kapott eredmények alapján megvalósul az egyénre szabott fejlesztés	Jelentős információhordozó A szülő a konkrét adatokból látja gyermeke aktuális fejlettségi szintjét.
Az eredmények újabb mérések adataival bizonyítják a változásokat.	A tájékoztatás a családdal való együttműködés gerincét képezi A mérési eredmények megbeszélése a HHH gyermek szüleinek és pedagógusának részvételével 3 havonta

A csoport előrehaladásának értékelése

Cél: A nevelés folyamatát nyomon követve a csoportok szokás- és szabályrendszerének megfigyelése, mérése, értékelése a kapott eredmények alapján tovább fejlesztés.

A csoport előrehaladásának figyelemmel kíséréssel az óvodapedagógusok munkájának, „hozzá adott értékének” meghatározása.

Félvkor és a nevelési év végén az óvodapedagógusok értékelik a csoport az egészséges életmód, az érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés, a mozgás, a játék, a munka, a külső világ tevékeny megismerése, verselés, mesélés, rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, ének, zene, énekes játék, gyermektánc területén elért eredményeket.

Az összegzett tapasztalatokra, valamint az éves mérési eredményekre épül a következő nevelési év nevelési, fejlesztési terve.

A csoporton belüli neveltségi szint személyes megfigyelésen alapul, amely a csoportban dolgozó két óvónő és a pedagógiai asszisztens munkájának megfigyelésére, valamint az egyéni összegző mérés eredményeire épül.

A gyermekek társas helyzetének vizsgálatához évente kétszer szociometriai mérést alkalmazunk.

15.5. Az óvoda speciális szolgáltatásai

Lehetőség szerint az óvoda teljes nyitvatartási idejében a gyermekekkel történő foglalkozások mindegyikét óvodapedagógusoknak kell irányítani, így a szolgáltatások idején is. Amennyiben erre nincs lehetőség – nem óvodapedagógus irányítja a tevékenységet – felügyeletet kell biztosítani.

A szolgáltatások igénybevevőit nyilatkoztatjuk az igénybevételéről, majd ezt követően alakítjuk ki a szolgáltatások körét. (Csak abban az esetben szervezzük meg, ha legalább 10 fő igényli.)

A szülők kérésére az alapfunkción túl az alábbi szolgáltatásokat szervezzük:

Szolgáltatás tartalma	Szolgáltatás ideje	Szolgáltatást igénybevevők köre	Szolgáltatást vezeti	A szolgáltatást felügyeli
Zenevi-néptánc	Heti 1 óra		Méhn Edit	
Mozgásterápia	Heti 1 óra		Élőné Kontha Eszter	
Gyógytestnevelés	Heti 1 óra		Riesz Adrienn	
Német tánc	Heti 1 óra		Kiss Márta, Péterfia Nóra Éva/ Magyar Bettina	
Ovi (Bozsik)foci	Heti 1 óra		Kijelölt edző	Riesz Adrienn

A szolgáltatásainkat óvodai szakemberek végzik. Speciális képzettségük révén jól segítik a nevelőmunka sokszínűbbé tételét.

A szülők kezdeményezésére helyet adunk külső szolgáltatások igénybe vételére nevelési időn túl.

15.6.A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik.
- A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

16. A NEVELŐTESTÜLET ÁLTAL SZÜKSÉGESNEK TARTOTT TOVÁBBI ELVEK

Zöld Óvodai Tartalmak

Óvoda dolgozóinak magatartásában, életviteli szokásaiban, módszertani kultúrájában megjelenik a kiemelt környezeti nevelés: tisztában vannak a fenntartható fejlődés fogalmával, az élethosszig tartó tanulás fontosságával. Szemléletük jövőorientált.

Környezettel kapcsolatos ünnepeink

- ✓ Október 4. – állatok világnapja
- ✓ Március 21. – Víz világnapja
- ✓ Április 22. – Föld napja
- ✓ Május 10. – Madarak, fák napja
- ✓ Június 5. – Környezetvédelmi világnap

A „Zöld óvodai program” eredményes megvalósításának eszközei

- ✓ Az egészséges táplálkozás eszközei (edények, vágódeszka, daráló stb.)
- ✓ A tájékozódás, a megfigyelés eszközei (távcső, nagyító, iránytű, földgömb)

- ✓ „Zöld” tartalmú értelemfejlesztő játékok
- ✓ Kerti munkát segítő eszközök (talicska, gereblye, locsolókanna, ásó stb.)
- ✓ Az állatgondozás eszközei (madáretető, madárodú, itató stb.)
- ✓ A szelektív hulladékgyűjtés eszközei (szeméttárolók, komposztkeret)
- ✓ Ismeretterjesztő irodalom (könyvek, plakátok)
- ✓ A „Zöld óvoda” nevelési célja, hogy kibontakoztassuk a gyermekek természethez való velük született jó viszonyát.

„Zöld óvoda” szellemű környezeti nevelés

- ✓ Az egészséges életmód szokásain keresztül a bioritmus, az egészséges táplálkozás, a szabadban való mozgás, séták, kirándulások megszerettetése, a környezet megóvása, és a takarékos energia-használat szokásainak kialakítása.
- ✓ A tevékenység formákon keresztül a természeti és társadalmi környezethez való pozitív érzelmi viszony, pozitív viselkedési formák és magatartásmódok kialakítása.
- ✓ A gyermekek eredendő kíváncsiságán keresztül érdekes tapasztalatok gyűjtése a természeti és az épített környezetről, ok-okozati összefüggések megláttatása, a megfigyelőképesség és gondolkodás fejlesztése.

„Zöld óvoda” szellemű környezeti nevelés szükségessé teszi:

- ✓ a helyiségek környezetbarát, praktikus berendezését,
- ✓ az energia és az eszközök takarékos használatát,
- ✓ a szabadban történő mozgáshoz és játékhöz megfelelő hely és idő biztosítását,
- ✓ a megfelelő mennyiségű víz-, gyümölcs- és zöldségfogyasztást, a szülők támogatásával,
- ✓ az egy napon belüli, az egy heti és az évszakok kötött ritmuson keresztül a gyermekek egyéni, alkati ritmusának kialakítását.

„Zöld óvoda” szellemű környezeti nevelés

- ✓ A gyermekek érzelmi meghatározottsága lehetővé teszi a környezet jelenségeihez, dolgaihoz, tárgyaihoz fűződő pozitív és negatív érzelmek kialakítását. A környezettel kapcsolatos negatív viselkedésformák elutasítását, mint a rongálás vagy a személtelés. Az óvodai élet mindennapjaiban szeretnénk elérni azt, hogy a gyerekek rácsodálkozzanak a természeti, valamint társadalmi környezet szépségeire, és vigyázzanak azokra.
- ✓ A szocializáció szempontjából fontos az óvodai kirándulások, séták élményeire épülő, közös tevékenységek végzése, melyek elősegítik az alkalmazkodás, az együttműködés képességének kialakulását.
- ✓ A hagyományok, a zöld jeles napok, az ünnepek köré szervezett tevékenységek évenkénti ismétlődése hozzájárul a kötődés, ragaszkodás kialakulásához, mely a gyermekeknek biztonságot ad.

A környezeti nevelés kiegészül speciális nevelési feladatokkal, témákkal, módszerekkel.

- ✓ Szűkebb és tágabb környezetünk megismertetése, értékeinek felfedeztetése és védelme: az óvoda udvarában és környékén élő növények, állatok.
- ✓ Környezetünk, udvarunk alakítása, gondozása.
- ✓ A hagyományok újjáélesztése és ápolása.
- ✓ A környező világ analitikus és holisztikus megismertetése a gyermekekkel.

- ✓ Az évszakok változásaihoz igazodó élmények komplex módon történő feldolgozása, melynek alapja a tevékenykedtetés és művészetekkel való kapcsolat.
- ✓ Természet változásainak, jelenségeinek megismerését segítő kísérletek.
- ✓ Programok a környezet jeles napjain. Kidolgozott projektek alkalmazása az Állatok Világnapja, a Víz Világnapján, a Föld Napja, a Madarak és fák napja, és „Újra papír” címmel.

„Zöld óvoda” szellemű zenei nevelés

- ✓ A környezettel való találkozások alkalmával számtalan zenei élményt szereznek a gyermekek. A természetben hallható finom neszek révén különleges hangokra lelhetnek: csivitelő madarak, eső koppanása, avar zizegés stb. Számos hangszer készítésére adódik lehetőség a sétákon, kirándulásokon gyűjtött anyagok felhasználásával, melyeknek megszólaltatása különleges zenei élményt nyújt a gyermekek számára. Mindez előzménye a zenei kultúrának.
- ✓ A természetről szerzett tapasztalatok hatására megjelenik a mozgásutánzás, a hangok utánzásával pedig a zenei improvizáció.
- ✓ A környezeti nevelés témáihoz, a környezeti sajátosságaihoz válogatjuk a dalanyagot, alkalmazzuk a komolyzenei műveket és a megzenésített környezeti témájú irodalmi alkotásokat. Zenei nevelésünk szorosan kapcsolódik a néphagyományok ápolásához, és a zöld jeles napokhoz, módszerként a Veronika zeneprojekt elemeit is alkalmazzuk.

Növény-állatgondozás

- ✓ Feltételei óvodánkban adottak. Az óvoda udvarán van bokor, fa, amit ők ültettek és gondoznak. Az élő-sarok, az akvárium, a csoportszoba növényei, a madáretető gondozásával a gyerekek élete színesebbé, gazdagabbá válnak.

„Zöld óvoda” szellemű nevelés

Az alábbi munkák töltenek be kiemelt szerepet a gyermekek nevelésében:

- ✓ Belső környezet alakítása, csinosítása.
- ✓ Az óvoda udvarának ápolása, értékeinek megóvása.
- ✓ Növény és állatgondozás és védelem.
- ✓ Gyűjtőmunkák.

A fenti tevékenységek tartalma alkalmazkodik az évszakok változásához.

*"Az az ember, aki nem élhet a neki megfelelő környezetben-
nem fejlődhet normálisan,
és így meg sem ismerhetjük valódi lelki életét."*

(M.. Montessori)

17. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

Az óvoda kapcsolatrendszere:

Alapvető cél olyan élő kapcsolatrendszer kialakítása, mely nevelőmunkánk hatékonyságát növeli. Ennek során használjuk az infokommunikációs eszközöket és online csatornákat. Vannak állandó és időszakosan működő csatornáink.

Kapcsolatrendszerünk kiemelt jelentőségű eleme a szülő, legfőbb célunk az együttműködés elérése. A szülőknek gyermekük fejlődéséről részletes és érdemi tájékoztatást adunk, valamint segítjük a szülői munkaközösség működését.

17.1. Óvoda- Iskola

Nevelésünk egyik fő feladata, hogy a gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés eredményeként belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben óvodásból iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre. A zökkenőmentes iskolakezdés elősegítése érdekében a helyi sajátosságok, szokások figyelembe vételével korrekt kapcsolatra törekszünk az iskolával.

Az együttműködés alapelvei

- Kölcsönös nyitottság, bizalom nevelőpartneri viszony.
- Közös dokumentumok ismerete.
- Nevelési feladatok összehangolása.
- Kölcsönös hospitáláson való részvétel.

Céljaink

- Kudarcmentes iskolakezdet és az óvoda-iskola átmenet megkönnyítése

Feladataink

- Az iskolakészültséget támogató pedagógiai munka (tanulási képességek, kulcskompetenciák, egyéni differenciált képességfejlesztés).
- Képességfejlesztő programok megvalósítása (Fejlesztő Team, Difer mérés bevezetése, közös értékelése).
- Tanulási zavarok kialakulását megelőző módszerek alkalmazása (Diszlexia megelőző programok, korszerű tanulási munkaformák, drámapedagógia, konfliktuskezelési technikák).
- Az iskolaválasztás segítése (tanítónők megismerése, nyílt napok, közös kirándulások)
- Közös szabadidős programok szervezése (közös játszóházak, sport rendezvények, kirándulások).
- Hospitálásra épülő együttműködés (jó gyakorlatok megismerés, „átтанítás” az iskolába, óvodába).
- Gyermek fejlődésének után követése (Difer mérés kontrollja az iskolában).

Az együttműködés formái

Látogatások, tapasztalatcserék, közös programok, bemutatók, fórumok, egymás rendezvényein való részvétel.

Az együttműködés tartalma

- Pedagógusok kölcsönös látogatása az óvoda nagycsoportjába, ill. az első osztályba
- Az intézményi programok megismerését célzó fórumok, előadások szervezése.

- Az óvodai szokások megtartását célzó, új szokások kialakítását segítő szakmai feladatok ellátása.
- Folyamatos tervszerű ismerkedés az intézmények munkájával és a gyermekekkel (nyílt napok, iskolai óvodai látogatások).
- Az intézményi programokon való részvétel (szabadidős, szakmai előadás, szülői értekezletek).

17.2. Óvoda-Fenntartó

Bogád-Romonya Intézményfenntartó társulás, Romonyai Német Nemzetiségi Önkormányzat

Kapcsolatunk egyrészt a közoktatási törvényből adódóan és egyéb jogszabályok alapján hivatalos, rendszeres, másrészt támogató, segítő jellegű.

Problémáink megoldására a konstruktivitás a jellemző. Kapcsolattartásunk formája a kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések, beszámolók.

A Polgármesteri Hivatallal, Gyermekjóléti szolgálat vezetőjével gyermekvédelmi felelősünk tartja a naprakész kapcsolatot, az étkezési segélyezés-, karácsonyi ajándékozás és a gyermekvédelmi támogatás biztosítása érdekében.

Nemzetiségi önkormányzat képviselőivel napi kapcsolat fenntartása.

Együttműködés tartalma

- Közös programokon való részvétel.
- Közös programszervezés.
- Gyermekműsoron való részvétel.
- Rendhagyó foglalkozás a közművelődési intézményben és az óvodába.

17.3. Óvoda- Közművelődési Intézmények

A Faluház, Művelődési Ház és Könyvtár kínálatából a nevelési feladatok sokoldalú színes megoldását segítő programokat választunk, melyek alkalmazkodnak a gyermekeink életkori sajátosságaihoz és életkorához.

- A rendezvények jó alkalmat teremtenek, otthont adnak a szülőkkel való kapcsolat mélyítésére. (pl. szülők-nevelők bál, közös település- intézményi programok, leendő óvodások köszöntése).
- A könyvtárlátogatás jól szolgálja az irodalmi nevelés feladatainak megvalósítását, a hazai és nemzetközi irodalommal való ismerkedést.
- A képzőművészeti kiállítások és játszóházak, zenés foglalkozások szervezése, színessé teszik a művészeti nevelés feladatainak megvalósítását.
- A községi szintű kirándulások szervezése és közvetítése alkalmat teremt a közeli és távoli környezet megismerésére, olcsó megvalósítására.
- Nyaranta szervezett közös programok jól szolgálják a hátrányos helyzetű gyermekek nyári foglalkoztatását.
- A könyvtárban dolgozók ének és zenei ismerete gazdagítja rendezvényeink műsorát (pl. karácsonyi műsoron való gitárjáték, ének).

Az együttműködés formái

- Rendhagyó foglalkozás (irodalmi zenei, kézműves, vizuális foglalkozások) közös rendezvényeken való kölcsönös részvétel.

Az együttműködés tartalma

- Közös programokon való részvétel (3 év alatti gyermekek, idősek köszöntése).
- Gyermekműsoron való részvétel (pl. színház).
- Rendhagyó foglalkozás a közművelődési intézményben és az óvodában, irodalmi, zenei, vizuális nevelés területén, pl. kiállítások, mese-vetítés, Költészet napja.

17.4. Óvoda- Civil Szervezetek

Az egyesületek aktív szerepet vállalnak nyitott óvodai programok megvalósításában, szabadidős programok feltételeinek megteremtésében, multikulturális elemek gyakorlati megvalósításában, bekapcsolódnak a környezetvédelmi tevékenységekbe, az óvodai környezetvédelmi napokon.

Az együttműködés tartalma

- Az óvoda programjaiba történő bekapcsolódás, dramatikus előadás.
- Környezetvédelmi napon való együttműködés.
- Közös pályázaton való részvétel.

17.5. Óvoda- Egyház

Figyelembe vesszük a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló rendelkezést, amely óvodánkban lehetőséget biztosít, speciális szolgáltatások kertében hittan igénybe vételére. Évente történik felmérés a szülői igényekről, és ennek alapján biztosítjuk a hitoktató számára a helyet.

Az együttműködés tartalma

- Heti rendszerességgel hitoktató foglalkozásszervezése az óvodában
- Ünnepek előkészítése, templomban szervezett megfigyelés
- A hitoktató és az egyház vezetőjének részvétele az óvodai rendezvényeken

17.6. Óvoda- Egészségügyi, Szakmai szolgáltatások és szakszolgálatok, utazó gyógypedagógiai hálózat

Az együttműködés formái

- Foglalkozás szervezés (felzárkóztató foglalkozások)
- Szűrővizsgálat

Az együttműködés tartalma

- Heti rendszerességgel utazó pedagógus-foglalkozásszervezése az óvodában
- Egészségügyi ellenőrzés, vizsgálat, megfigyelés
- Éves munkaterv alapján

18. MELLÉKLETEK

18.1. Az óvoda helyi nevelési programjának végrehajtásához szükséges, a nevelő-fejlesztő munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

Tevékenység	Specifikumok	Darab szám
Mozgás	Csoportszobai, tornaszobai eszközök, játékok	
	- összerakható, mobil testnevelési eszközök (csoportonként)	1-1 készlet
	- padok, egyensúlyozó deszkák, alacsony gerenda	1-1
	- zsámoly, svédsekreány	1-1
	- bordásfal	5-8
	- labdák (medicin-, kosár-, röplabda, foci)	5-5
	- különböző méretű és anyagú labdák (fajtánként)	25-30
	- tornaszőnyeg	1-1
	- különböző anyagú ugrókötelek	10-15 pár
	- tornabotok, karikák, babzsákok, kendők, szalagok, szalagos-botok, gumiszalagok, tornabuzogány, stb.	10-30
	- bóják	5-8
	- magasugró készlet	1
	- WESCO típusú tappancsok,	1 garnitúra
	- ejtóernyő	1
	- taposó zsákok, lépegető szőnyegek	1-1 sor
	- mocsárjáró (2-3 méteres)	1-2
	- egyensúlyozó tölcser	2
	- mini libikóka	1
	- hintaló	2
	- 11-es számú modulkészlet	1
	- nagy alagút	1
	- svédsekreány	1
	- magas perforált bóják	1 készlet
- 1 m-es gólyaláb	2 pár	
- óriás billenő rácshinta	1	
	Udvari játékhöz	
	- egyensúlyozó gerenda, csúszda,	1-1
	- távolugráshoz homok-medence	1
	- rugós billegő	3
	- mászó házak	1-1
	- gólyaláb	8-10 pár
	- tollas felszerelések	1-1 pár

Játék	- Konyhai eszközök: tálaló garnitúra	4
	- mágneses puzzle	1
	- színes torony	1
	- hatszögletű kirakó (triominó)	1
	- horgászjáték	1
	- sztetoszkóp	2
	- paraván alacsony	2
	- paraván magas	1
	- óriás teherautó	4
	OVIZUÁL: boltos játék	1
Környezet megismerésére nevelés	- Időbeli tudatosság	1-1
	- folyamat puzzle	1-1
Körny. formai és menny. össz.	- csodadominó	2
	- tükörjáték	2
	- láncszemek	2
	- síkidomkészlet	2
	- síkidom láncok	2
Verselés, mesélés	- képes mesekönyvek (csoportonként 2-3 példányban)	15-20
	- mesepárnák,	4-4
	- meseszőnyeg- illetve mesekígyó	1-1
	- állítható magasságú paravánok (csoportonként)	1-1
	- ujjbábok, síkbábok, fejbábok (csoportonként)	15-20
	- felnőtt méretű kesztyűbábok	10
	- árnyjátékok síkbábjai (mesefeldolgozástól függően)	Szükség szerint
	- árnyjáték eszközei (feszített vászon, lámpa)	1-1
	- textilek rögtönzött bábokhoz, különböző anyagminőségben	20-25 féle
	- bábtartók (fajtánként)	1-1
	- kalapok, sapkák, kendők, fejdíszek (koronák, stb.)	10-15 féle
	- jelmezek (vállkendő, palást, fehérköpeny, stb.)	2-3 fajtánként
	- textil állatfej maszkok	1készlet
	- hangkazetták drámajátékhoz használható hanghatásokkal, aláfestő zenékkal, zörejekkel	15-20
	- magnó, CD lejátszó/hifi (csoportonként)	1-1
	- videó kamera/fényképező gép	1-1
- Játék-tár: fejmaszk (róka, farkas, medve, szamár, kakas, cica)	1-1	

	- anyanyelvi táska	1
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka	AGYAGOZÁSHOZ:	
	- agyag, simítólapát, linólapok, palatáblák, mintázó eszközök, fokhagymaprés, damil, vizes-tál, stb.	10-15
	GYURMÁZÁSHOZ:	
	- pasztilin, liszt, só, olaj, stb.	Szükség szerint
	RAJZOLÁSHOZ:	
	- zsírkréta, különböző vastagságú ceruzák, filctollak	4-5 csomag
	- akvarell kréta vagy ceruza, tus, tustoll, nádtoll	2-3 csomag
	- rajztábla (csoportonként)	2-3
	FESTÉSHEZ:	
	- gombfesték, tempera, textil- és üvegfesték, diófafác	2-3
	- ecsetek (különböző vastagságú), szivacscocka, szivacshengerek	4-5 készlet
	KÜLÖNBÖZŐ PAPIROK:	
	- rajzlap, színes karton, krepp papír, színes hajtogató lapok, fűzőlapok, csomagoló papír, fotókarton, műszaki rajzlap, pauszpapír, selyempapír, stb.	Szükség szerint
	- nyíráshoz jó minőségű tompa-hegyű ollók	10-15
	- cikk-cakk olló, mintavágó olló	2-3
	GYÖNGYFŰZÉSHEZ:	
	- különböző méretű gyöngyök, damilok, drót	Szükség szerint
	- gyümölcsöket ábrázoló gyöngyök	1
	FONALMUNKÁHOZ:	
	- különböző vastagságú fonalak, hímzőfonal	Szükség szerint
	- felvető szövőkeret, különböző ágú körmöcske, szalagszövő, tompa-hegyű tű	5-6
	ÉPÍTÉSHEZ:	
	- papírdobozok, hengerek	Szükség szerint
	- országút	1
	- vonat pálya, sínek	1-1
	Nemezeléshez: gyapjú, szappan, tál	Szükség szerint
Barkácsoláshoz:		
- textilek, töltőanyag, hurkapálca, fakanál, csipkék, bőrök, gombok, puha fahulladék, szögek, szerszámok	Szükség szerint	
- technico	1	
Batikoláshoz: méhviasz, gyertya, írówka, illatlámpa, textilfesték, vászon	Szükség szerint	

	Népi kismesterségekhez: csuhé, szalma, gyékény, rafia, vessző, iszalag	szükség szerint
	Nyomat készítéséhez: linócolor festék, üveg vagy műanyag lap	1-1
	<i>gipszkiöntő forma</i>	1
	Cipőfűzés	1-1
	Átrajzolás: család, állatkert	1-1
	EGYÉB ESZKÖZÖK:	
	- ragasztók (stiftek, tapéтарasztó, keményítő)	Szükség szerint
	- lemosható asztalterítő	2-3
	- lemosható kötény a gyermekeknek	1-1
	- polc az alkotások elhelyezésének	2-3
	- faliújság a képek elhelyezéséhez	1-2
	- „újra papír” készítéséhez csöpögtető tálca, préselő szita	1-1
	- homokrajzasztal (alsó világítással)	1
Ének, zene, énekes játékok, gyermektánc	- magnó, CD lejátszó/hifi (csoportonként)	1-1
	- CD lemezek, kazetták (Haydn, Mozart, Vivaldi, stb., Járató, Muzsikás, stb.)	10
	- ritmusbotok, népi ütő- és rázóhangszerek	5-10
	- triangulum (különböző méretekben)	1-1
	- csörgődob, ujjcintányér, kasztanyetta, dobok, cintányérok, tökcsergő, köcsögduda, csettegő	3-4
	- xilofon, harangjáték, csökolomp, fém hangkészlet	1-1
	- száncsengő, csengősor	1-1
	- rögtönzött hangszerekhez: dobozok, termékek, különböző alapanyagú tárgyak	Fantázia szerint
	- népi játékok kellékei: szalmakalap, filckalap, kendők, zsebkendők, kiskötény, bő szoknya, mellény, bot, stb.	5-10
	- különböző maszkok, fejdíszek (kacsa, bárány, nyúl, stb.)	5-10
	- felnőttek játékához	
	- szintetizátor	1
	- furulya (csoportonként)	1-1
	- „A” síp vagy hangvilla	1-1
	- „ütem” csörgő	1
Külső világ tevékeny megismerése	- színes tudományos képeskönyvek	10-15
	- nagyítók	5-5

- kosarak	5
- csíráztató tálak	5
- állat- és növényhatározók	2-2
- földgömb	1-1
- térkép	1
- mikroszkóp, távcső	1-1
- vízvizsgáló eszközök: szűrők, tálak	Szükség szerint
- cserepek, virágládák – magok, hagymák, virágföld	Szükség szerint
- akvárium (díszhal,csiga)	1-1
- üvegek a gyűjteményekhez	Szükség szerint
<i>MUNKAJELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEKHEZ</i>	
- kerti szerszámok (ásó, kapa, lapát, gereblye, lombseprű)	5-6
- talicska, locsolókanna, cirokseprű, hólapát	5-6
- komposztáló	1
- ültetőfa	2
- kalapács, szögek, szerszámok	Szükség szerint
- gyúródeszka, nyújtófa, műanyagterítők	5-10
- darabolókések (gyerekeknek)	1-1
- zöldségszeletelő, hámozó kés	5-6
- ruhakefe, cipőkefe	5-6
<i>MATEMATIKAI FEJLESZTÉS ESZKÖZEI</i>	
- logikai készlet	5-6
- MINI-MAT garnitúra	5-6
- logico tábla cserélhető feladatlapokkal	1-1 fajtánként
- madzagos logikai könyvek	5-6
- Ravensburger logikai társasjátékok	2-3
- logikai lapozgatók	4-5
- kirakójátékok	6-10
taktilis játékok	1-1
optikai eszközök: nagyítók	1-1

18.2. Német nemzetiségi nevelésünk céljai, feladatai

Bis September 2009 war der Kindergarten selbstendig, mit einen Gruppe. Bis dahin arbeiten die drei Institutionen zusammen: Kindergarten Nagykozár, Kindergarten Romonya und Grundschule Bogád. So wird unseren Kindergarten in Romonya auch eine Deutsche Nationalitäten Kindergarten. Dazu brauchten wir eine deutsche nationalitäten Kindergärtnerin. Jetzt haben wir drei altersgemischten Gruppen.

Spezifische Ziele, die sich aus der eigenen Rolle der Spracherziehung ergeben:

- Vermittlung der deutschen Sprache und Kultur entsprechend den Altersbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufen des Kindes.
- Pflege der Traditionen der deutschen Nationalität entsprechend dem Lebensalter des Kindes.
- Vorbereitung der Vorschulkinder auf den Sprachunterricht mit einer gezielten Ausspracheschulung.

Die Aufgaben der Spracherziehung:

- Die Aussprache der deutschen Sprache zu erlernen und die Musikalität der Sprache empfinden.
- Die Nachahmungsfähigkeit ohne Hemmungen dem Modell in den Kommunikationssituationen zu folgen.
- Eindeutige Mimik und Gestik.
- Die erfolgreiche Spracherziehung fördert das produktive Sprechen und die Herausbildung der Sprechfertigkeit.
- Grundprinzip in der Spracherziehung ist, alle Kinder in der altersgemischten Gruppe in ihrer Muttersprache zu erziehen.
- Traditionen, Sitten und kulturelle Wertvorstellungen der Nationalität zu pflegen.
- Entsprechende Lernatmosphäre zu schaffen (Spieltätigkeit, situatives und handlungsorientiertes Lernen).

Unserer Erziehungsplan:

Soziale Erziehung: der Grund ist die ständige Kommunikation (Kinder-Kinder, Kinder-Erzieherin). Deren Ziel ist die Verstärkung der Denkweise und die verschiedenen grammatischen Formulare kennen zu lernen. Während der gemeinsamen Tätigkeit bildet sich das Zwiegespräch. Durch das Zwiegespräch lernen die Kinder die feste Wortverbindungen, die Höflichkeitsformeln (bitte, danke...). Die Kindergärtnerin hat eine Modellrolle. Die soziale Erziehung verbessert das Wohlbefinden des Kindes und entwickelt die Kommunikation in Fremdsprache.

Literarische Erziehung: Es ist unerlässliche Teil der Spracherziehung. Ihre Mittel sind: das Märchen und der Reim was eine Quelle der Freude ist. Das richtige Sprechen (Rhythmus, Melodie, Aussprache, Betonung, Grammatik) der Kindergärtnerin ist sehr wichtig. Durch Märchen und Reimen kann man neue Wörter, Ausdrücke, grammatische Formulare, die Kultur kennenlernen.

Märchen: Das deutsche Märchen ist immer kurz, enthält einfache, wiederholende Idiome. Die bessere Verstehen unterstützt man mit visuellen Mitteln (Puppen, Bilderbuch, Schattenspiel...)

Reim: das deutsche Reim, Gedicht... bereichert die linguistische Kenntnis des Kindes, verbessern die richtige Aneignung der Rhythmus und Melodie.

Musik Erziehung: Es fördert die Stimmbildung, die klare Aussprache, das Tempo, den Rhythmus und die Lautstärke. Daneben erweitert auch den Wortschatz mit in Musik gebräuchlichen Ausdrücken und Gegenpaaren (laut-leise, schnell- langsam, hoch-tief, kurz-

lang...) Es ist ein wichtiger Teil bei den kennenlernen der deutschen Kultur und Kulturschätzen.

Visuelle Erziehung: dieses Erziehungsgebiet macht die verschiedenen Techniken, Mittel, Materialien bekannt- damit erweitert es den passiven Wortschatz, fördert die Feinmotorik, bereichert die Phantasie, verstärkt das Interesse für Schönheit und Ästhetik. Es kann sich in organisierte oder in spontane Form verwirklichen.

Nach Arbeit ähnliche Tätigkeiten: Es verwirklicht sich in spielerische Form, allein oder zusammen mit anderen Kindern oder mit der Kindergärtnerin. Es bietet eine Möglichkeit um Erfahrungen zu erwerben und es ist ein Mittel der Umgebung zu erkennen- damit erkennen die Kinder die Dinge in ihrer Umgebung benennen. Dazu gehört eine Verantwortung, damit lernen die Kinder die Arbeit anderer zu achten. Es ist sehr wichtig, dass das Kind diese Aufgaben gern und freiwillig verrichten.

Spiel: Organisierte und auch spontane Formen der Spiel bietet Möglichkeit um deutsche Kommunikation. Während dem Spiel benennt man den Dingen der Umgebung, die Tätigkeiten, die Mittel, Techniken... Die Mittel sind dazu: Rollenspiel, Kreisspiel, Regelspiel...

Umwelt,- und Mathematische Erziehung: Es fördert gleichzeitig die Entwicklung der Sprache und dem Denken. Bei beiden Tätigkeiten eignet das Kind elementare Wissen an (Tiere, Pflanzen, Wetter, Zahlen –Grundzahlwort, Ordinale...). Daneben bietet es viele Möglichkeit um deutsche Sprache zu üben.

Bewegung: Bei Sportbeschäftigung „arbeitet“ das Kind nach der mündliche Instruktion der Kindergärtnerin. Der Sprachverstehen bekommt sehr große Rolle: das Kind kann die Aufgabe nur dann ausführen, wenn es die Instruktionen versteht. Die Kindergärtnerin muss einfach und klar sprechen. Bei deutsch geführte Sportbeschäftigung erlernen die Kinder die verschiedenen Richtungen, die Körperteilen und die Namen der verschiedenen Bewegungsformen.

Feste: Neben die Kindergartenfeste feiern wir mit dem Kindern die verschiedene Feste der Ungarndeutschen und auch Feste die heutzutage in deutschen Sprachgebieten eingebürgerte Kinderfeste (Erntedankfest, Martinitag, Luzia tag, Kirmes, Nationalitäten tag...) Die Vorbereitungen und der Fest bietet gute Möglichkeit um die Kultur der Deutschen und ihre Kulturschätzen kennenzulernen. Es verstärkt die Annahme andere Kulturen. Die Kinder erkennen die Tracht, die Speisen und auch die Handwerke die die Ungarndeutschen machten. Durch Lieder und Versen ergründen sie die Landsprache. Wir ergänzen die Internationalen und ungarische Nationalfeiern auch mit deutschen Liedern, Reimen und Spielen. Der Kindergarten besitzt Kleider aus Blufärberstoff, für Mädchen Röche aus Brokatseide, für Jungen ungarndeutsches Hemd, was die Kinder in verschiedenen Feste tragen.

Ziele und Aufgaben in der zweisprachigen altersgemischten Gruppe eines nationalitäten Kindergartens:

Die Spracherziehung ist organischer Bestandteil des ungarischen „Grunddokuments für die Vorschulerziehung“. Daraus folgt, dass die allgemeine Ziele und Aufgaben eines Nationalitäten Kindergartens mit denen des Grunddokuments übereinstimmen müssen. Das „Grunddokument für die Vorschulerziehung“ ist auch Grunddokument für die Spracherziehung.

Spezifische Ziele, die sich aus der eigenen Rolle der Spracherziehung ergeben:

- Vermittlung der deutschen Sprache und Kultur entsprechend den Altersbesonderheiten und der individuellen Entwicklungsstufe des Kindes.
- Pflege des Kulturgüter und Traditionen der deutschen Nationalität entsprechend dem Lebensalter des Kindes.
- Vorbereitung der Vorschulkinder auf den Sprachunterricht mit einer gezielten und bewussten Ausspracheschulung sowie der Herausbildung der Sprechfertigkeit in natürlichen Sprechsituationen.
- Anbahnung einer zweisprachigen Identität, wobei die sprachliche Identität des Kindes zu akzeptieren und zu beachten ist.

Aufgaben der Spracherziehung

- I. Die Berücksichtigung der Altersbesonderheit der Kinder
 - Artikulationsbasis, Aussprache, Musikalität
 - Nachahmungsfähigkeit, Modell
 - Neugier
 - ständig tätig sein

- II. In einer zweisprachigen Kindergruppe werden die Grundbedürfnisse des Kindes befriedigt. Jeden Tag wird jedes Kind Aufmerksamkeit geschenkt, um das Kind Sicherheit und Geborgenheit zu geben. Die Kindergärtnerin hat die Aufgabe, zu den Kindern einen engen, unmittelbaren und gefühlsbetonten Kontakt auszubauen um das Sicherheitsgefühl im Kind zu stärken. Weiteren wichtigen Aufgaben der Kindergärtnerin ist der Mimik und Gestik.

- III. Erfolgreich ist der Spracherwerb im Vorschulalter, wenn die Kinder sicher im Antworten und Rollwechsel sind. Die Interaktionen zwischen Kindergärtnerin und Kindern und auch der Rollenwechsel in den Spielen sind beliebt, machen Freude und festigen Fertigkeiten zum Antworten. Die erfolgreiche Spracherziehung fördert produktives Sprechen. Die Kinder können sich mit einem geringen, aktiven Wortschatz verständlich machen und fühlen sich aufgrund eines größeren passiven Wortschatzes in verschiedenen Kommunikationssituationen sicher.

- IV. Grundprinzip in der Spracherziehung ist, alle Kinder in ihrer Muttersprache zu erziehen. Erziehen in derselben Sprache. Kinder, die die ungarische Sprache als Erstsprache erlernen, werden ungarisch angesprochen und erzogen. Daneben werden vom Beginn des Schuljahres Sprachübungen in Deutsch eingeführt. Üben und wiederholen stärken im Kind das Sicherheitsgefühl. Die Kindergärtnerin hat die Aufgabe um Sprachvermischungen zu vermeiden.

- V. Eine der wichtigste Aufgaben in der Spracherziehungen ist, Traditionen, Sitten und kulturelle Wertvorstellungen der Nationalität zu pflegen.

VI. In der zweisprachigen altersgemischten Gruppe wird eine Lernatmosphäre geschaffen, in der:

- Das spontane, unbewusste und imitative Lernen mit Hilfe aller Formen der Spieltätigkeit verwirklicht
- Hörverständnis durch vielseitige Anregungen, Beschäftigungen geschult,
- Die deutsche Sprache bei allen Gelegenheiten im Kindergartenalltag verwendet wird.

Ziele des Zweispracherwerbs:

- Die Pflege der deutschen Sprache im Kommunikationsprozess
- Die Bewahrung der Mundart
- Die Entwicklung der Sprechfertigkeit und die Förderung der Sprechfreudigkeit

Die Kindergarten hat die Aufgabe:

- Die Sprechfertigkeit der Kinder durch mündliche Sprechübungen zu entwickeln
- Die Freude am Lernen der Sprache in den Kindern wecken

Ziele in der pädagogischen Praxis sind vor allem:

- Eine Sprachatmosphäre zu schaffen, in der das Kind den Reichtum der Sprache erleben kann,
- den Stand der Sprachentwicklung des Kindes berücksichtigen,
- An Spracherfahrungen des Kindes anzuknüpfen,
- Der individuellen Führung bei der Sprachbildung den Vorzug zu geben
- Die Sprachbildung während des ganzen Tages zu verwirklichen.

Pragmatischer Aspekt der Sprache:

- Das Kind verwendet die Sprache als Mittel des Ausdrucks. Dabei ist besonders wichtig, dass die Kindergärtnerin (auch die Eltern) alle Äußerungen akzeptiert (Mundart)
- Das Kind verwendet die Sprache als Mittel der Verständigung im Gespräch. Wenn ein Kind nur mit „ja“ oder „nein“ antworten kann, erläutert und erklärt die Kindergärtnerin mit „Ja du meinst...“. So merkt das Kind, dass es verstanden wurde.

Semantischer Aspekt der Sprache

Der Aspekt der Sprache lässt die Sprache als Zeichensystem erscheinen, das für alle Dinge, Merkmale, Tätigkeiten, Vorgänge, Zustände usw. Symbole nämlich Wörter und Begriffe bereithält. Wortschatzerweiterung durch Benennen von Gegenständen, Tätigkeiten und Merkmalen: Es ist sehr wichtig, dass das Kind die Gegenstände der Umgebung und des täglichen Lebens mit den richtigen Namen benennt, die Tätigkeiten sprachlich begleitet.

Besondere Beispiele für den semantischen Aspekt sind

- Das Kind soll gleichzeitig in spielerischer Form die Zugehörigkeit einzelner Dinge zu Oberbegriffen erfahren, die räumlichen Beziehungen kennenlernen durch Präpositionen (hinter, neben, zwischen, auf...usw.) und durch Ortsadverbien, wie z.B.: hier, dort, da, drinnen, draußen, links, rechts, überall.
- Das Kind soll auch die zeitlichen Beziehungen durch Zeitadverbien kennenlernen, wie z.B.: gestern, heute, morgen, jetzt, bald, immer, morgens, abends, mittags, nachts usw.

Syntaktischer Aspekt der Sprache:

Auch soll auf den syntaktischen Aspekt, der auf die Regeln bei der Anwendung der einzelnen Sprachzeichen aufmerksam macht, Aufmerksamkeit gelenkt werden.

Das Kind soll auch Befehle, Ausrufe und Fragesatz zunächst nachahmend verwenden können, später bewusst. Dies alles kann das Kind freilich nur dann erfahren und erlernen, wenn die Situation und nicht die Sprachform in Vordergrund steht.

Phonetischer Aspekt

Das Kind soll:

- Unterscheiden lernen, z.B.: Geräusche, Töne und Sprechläute: „Was klingt am besten?“ (Klopfen auf Holz, Auf Glas)
- Gleiche Endläute in Wörtern entdecken (z.B.: Haus-Maus) und einzelne Sprachläute in spielerischer Form isoliert üben können (z.B.: „Teddy fährt Eisenbahn“, t-d, d-t)
- Auch schwierige Konsonantenverbindungen richtig aussprechen (zw, str, pfl) Das kann mit den Zungenbrechern zwar nicht gelernt, aber geübt werden.
- Lautstärken, das Sprachtempo, den Sprachrhythmus, die Tonhöhe richtig nachahmen.

Literarischer Aspekt der Sprache:

Der literarische Aspekt der Sprache, der hauptsächlich beim Vortrag von Reimen, Gedichten, Geschichten und Märchen im Vordergrund steht, aber auch im Alltag berücksichtigt werden muss, stellt einen wesentlichen Bestandteil der sprachlichen Bildung dar. Die Kinder haben Freude an Rhythmus, Reim, Klang.

Durch die Vorbildliche Sprache der Kindergärtnerin werden die Kinder schrittweise zur verbalen Kommunikation geführt werden. Die Kinder lernen im Zusammenhang mit verschiedenen Tätigkeiten, Fragen und Aussagen das Verstehen und das Produzieren. Sie eignen sich die Bezeichnungen für Dinge, Personen, Tätigkeiten und Merkmale an. Dabei wird der begriffliche Inhalt der Bezeichnungen immer weiter präzisiert.

19. ÉRVÉNYESSÉGI RENDELKEZÉSEK

A helyi nevelési program érvényessége

- 137/2018.(VII.25.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012.(XII.17.) Korm.rendelet módosításáról
- 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet 4. § (4) bekezdése értelmében az óvodák nevelőközösségeinek 2013. augusztus 31-ig kell a szakmai jövőképüket felülvizsgálni, módosítást elvégezni.

Alkalmazása szept.-1-jétől kötelező.

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
 - 26. § (1) (...) A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybelépéséhez, amelyekből a fenntartóra, a működtetőre többletkötelezettség hárul, a fenntartó, működtető egyetértése szükséges.
 - 69. § (1) A köznevelési intézmény vezetője
 - d) felelős az intézményi szabályzatok elkészítéséért,
 - e) jóváhagyja az intézmény pedagógiai programját,
 - 70. § (1) A nevelőtestület a nevelési-oktatási intézmény legfontosabb tanácskozó és döntéshozó szerve. (...) A nevelési-oktatási intézmény nevelőtestülete a nevelési és oktatási kérdésekben, a nevelési- oktatási intézmény működésével kapcsolatos ügyekben, valamint a törvényben és más jogszabályokban meghatározott kérdésekben döntési, egyebekben véleményező és javaslattevő jogkörrel rendelkezik.
(2) A nevelőtestület
 - a) a pedagógiai program elfogadásáról dönt.
 - 72.§ (5) A szülő joga különösen, hogy
 - a) megismerje a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programját, házirendjét, tájékoztatást kapjon az abban foglaltakról,
 - 83.§. (2) A fenntartó
 - h) értékeli a nevelési-oktatási intézmény pedagógiai programjában meghatározott feladatok végrehajtását, a pedagógiai-szakmai munka eredményességét,
 - i) ellenőrzi a pedagógiai programot, a házirendet, valamint az SZMSZ-t.

Ha a programban meghatározott feladatok a fenntartóra többletkötelezettséggel járnak:

 - 85.§.(1) A fenntartónak, a működtetőnek, ha egyetértési joga van a köznevelési intézmény SZMSZ-e, házirendje, pedagógiai programja tekintetében, az egyetértés kialakítására 30 nap áll rendelkezésére.- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
 - 82. § (1) Az óvoda (...) a pedagógiai programjának legalább egy példányát oly módon köteles elhelyezni, hogy azt a szülők (...) szabadon megtekinthessék.
- 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról

Hatály: 2018.IX.1. Feladatok:

§ Felül kell vizsgálni a PP -t és módosítani és legitimálni!

§ A különös közzétételi listára fel kell tölteni a módosított PP-t is az intézményeknek. 2018. októberében

- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet 24. § (1) A köznevelési intézmény a tájékoztató rendszerben az október 1-jei állapotnak megfelelően közzéteszi a 23. § szerinti adatokat és dokumentumokat. A köznevelési intézmény képviselője a közzétételi lista tartalmát szükség szerint, de legalább nevelési évenként, tanévenként egyszer, az OSAP-jelentés megküldését követő tizenöt napon belül felülvizsgálja. A közzétételi lista kizárólag közérdekű statisztikai adatokat tartalmazhat.

A helyi nevelési program nyilvánossága: helyben szokásos módon közzétéve.

- Az óvodában kijelölt helye: Vezetői iroda.
- Az óvoda blog oldalán elektronikusan közzétéve.

20. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógia Programot

- *Véleményezte*

..... dátum:
szülői szervezet képviselője

- *Egyetértési jogával élt*

..... dátum:
Bogád- Romonya Intézményfenntartó Társulás nevében

- *Egyetértési jogával élt*

..... dátum:
Romonya Község Önkormányzata nevében

- *Egyetértési jogával élt*

..... dátum:
Nemzetiségi Önkormányzat képviselője

- **Elfogadta: a nevelőtestület**

..... P. H. dátum:
a nevelőtestület képviselőjében

..... P. H. dátum:
a nevelőtestület képviselőjében

- **Jóváhagyta:**

..... P. H. dátum:
Az intézmény vezetője

A legitimációs eljárás alátámasztását igazoló dokumentumok:

1. A nevelőtestület döntéséről készült jegyzőkönyv, mely számú határozatával elfogadta a helyi nevelési programot, iktatószáma.....
2. A szülői szervezet véleményét bemutató iktatószámú jegyzőkönyv.
3. A *Bogád-Romonya Intézményfenntartó Társulás nevében egyetértéséről készült jegyzőkönyv iktatószáma:*
4. *A Romonyai Önkormányzat egyetértéséről készült jegyzőkönyv intézményi iktatószáma:*
5. *A települési nemzetiségi önkormányzat egyetértéséről készült jegyzőkönyv intézményi iktatószáma:*

Keltezés:

P. H.

.....
intézményvezető